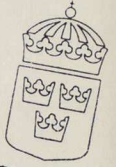

Svensk författningssamling

Förordning
om statligt stöd till dagstidningar;
utfärdad den 20 maj 1976.

SFS 1976: 3

Utkom från tryck
den 15 juni 1976

STÖDET TILL DAGS PRESSEN

Ur KB:s samlingar

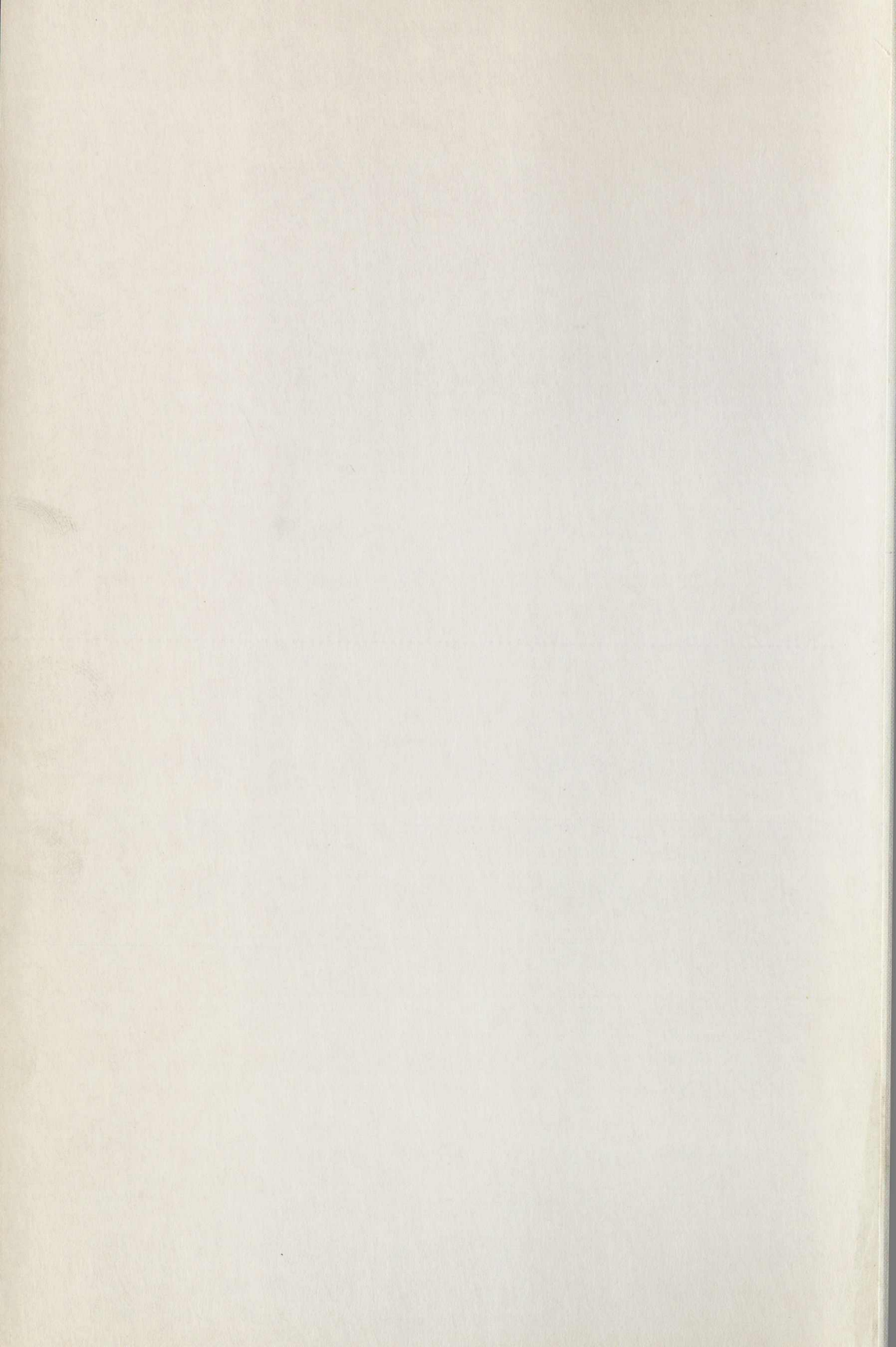
Digitaliserad år 2013

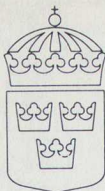

National Library
of Sweden

Produktionsbidrag

5 § I fråga om produktionsbidrag förstås med
upplaga dagstidnings medelnettopplaga för vardagar under första
halvåret av varje kalenderår,
Jfr prop. 1975/76: 131, KU 46, rskr 254.

Statens offentliga utredningar

1980:32

Utbildningsdepartementet

Stödet till dagspressen

Slutbetänkande avgivet av dagspresskommittén
Stockholm 1980

Omslag Jan Bohman
Jernström Offsettryckeri AB

ISBN 91-38-05675-5
ISSN 9375-250X
Gotab, Stockholm 1980

Till statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet

Regeringen bemyndigade den 19 januari 1978 chefen för budgetdepartementet att tillsätta en kommitté med högst 8 ledamöter för att göra en allmän översyn av bestämmelserna om statligt stöd till dagspressen (Dir 1978:3). Budgetministern fick också bemyndigande att besluta om sakkunniga, experter och det arbetsbiträde i övrigt som uppdraget krävde.

Budgetministern utsåg den 25 januari 1978 följande ledamöter i kommittén: dåvarande hovrättspresidenten Per-Erik Nilsson, ordförande, riksdagsledamoten Gösta Andersson, utredningssekreteraren Sven Andersson, dåvarande borgarrådet Per-Olof Hanson, sekreteraren Urban Karlsson, riksdagsledamoten Sven-Erik Nordin, riksdagsledamoten Olle Svensson och partisekreteraren Lars F. Tobisson.

Till sakkunniga åt kommittén förordnades samma dag: verkställande direktören Johan Engström, redaktören Östen Johansson, kanslichefen Bo Präntare samt ombudsmannen Nils Ramstén. Sedan Ramstén erhållit begärt entledigande från sitt uppdrag den 31 januari 1979, utsågs i hans ställe ombudsmannen Björn Andersson att fr. o. m. den 1 februari 1979 vara sakkunnig i kommittén.

Kommittén har biträts av följande experter: kanslisekreteraren Kerstin Hedén (fr. o. m. den 2 mars 1978), direktören Lennart Ohlsson-Leijon (fr. o. m. den 2 augusti 1978), byrådirektören Håkan Westergren (fr. o. m. den 2 augusti 1978), dåvarande kanslirådet Lars Göransson (fr. o. m. den 1 februari 1979) samt hovrättsassessorn Åke Rehnström (fr. o. m. den 14 september 1979).

Till kommitténs sekreterare förordnades den 25 januari 1978 docenten Karl Erik Gustafsson och till biträdande sekreterare departementssekreteraren Sam Hanson (fr. o. m. den 1 mars 1978) samt fil. mag. Marie-Louise Hallström (fr. o. m. den 1 juli 1979 t. o. m. 10 februari 1980). I kommitténs sekretariat har assistenten Ann-Christin Nilsson arbetat fr. o. m. den 1 mars 1978 t. o. m. den 17 april 1979 och kontoristen Maj Andersson fr. o. m. den 1 februari 1980. Fil. dr. Gunnel Rikardsson och fil. kand. Helene Hafstrand har biträtt sekretariatet i vissa delar av dess arbete under 1979. Experten Westergren har medverkat i sekretariatets analyser av dagstidningsföretagens bokslut.

Kommittén överfördes under budgetåret 1978/79 till utbildningsdepartementet. Den 13 september 1979 fick vi tilläggsdirektiv (Dir 1979:128).

Vi har tidigare avlämnat ett delbetänkande (Ds B 1978:10) Översyn av presstödet och två forskningsrapporter, dels (Ds U 1979:9) Dagspressens

struktur och ekonomi, dels (Ds U 1979:10) Annonsbladen och dagspressen. Vi har hållit 21 sammanträden.

Vi får härmed överlämna vårt slutbetänkande Stödet till dagspressen. Vårt uppdrag är därmed avslutat.

Reservationer har avgivits av ledamöterna Gösta Andersson och Sven-Erik Nordin, Per-Olof Hanson, Urban Karlsson samt Lars F. Tobisson. Ledamöterna Gösta Andersson och Sven-Erik Nordin samt Per-Olof Hanson har avgivit särskilda yttranden. Särskilda yttranden har även avgivits av sakkunnige Johan Engström och experten Lennart Ohlsson-Leijon.

Stockholm den 19 juni 1980

Per-Erik Nilsson

Gösta Andersson

Sven Andersson

Per-Olof Hanson

Urban Karlsson

Sven-Erik Nordin

Olle Svensson

Lars F. Tobisson

/Karl Erik Gustafsson

Sam Hanson

Innehåll

1	<i>Uppdraget</i>	9
1.1	Direktiven	9
1.2	Genomförandet	10
1.3	Avgivna yttranden och inkomna skrivelser	11
2	<i>Stödets mål, villkor och utfall</i>	13
2.1	Presspolitikens mål	13
2.2	Förordningens dagstidningsbegrepp	14
2.3	Huvudregler för dagspresstödet	16
2.3.1	Produktionsbidrag	16
2.3.2	Etableringsstöd	17
2.3.3	Utvecklingsbidrag	17
2.3.4	Bidrag vid samverkan	18
2.3.5	Lånefond	18
2.3.6	Administration	18
2.4	Undantags- och övergångsbestämmelser	18
2.4.1	§ 10-fallen	18
2.4.2	§ 13-fallen	19
2.4.3	Övergångsbestämmelse för rikstidning t. o. m. 1979	20
2.4.4	Flygdistributionsstöd 1979–1980	20
2.4.5	Annonsblads- och tidningsutgivning	21
2.5	Presstödet utfall	21
2.5.1	Utvecklingen 1969/70–1978/79	21
2.5.2	Utfallet budgetåren 1976/77 och 1978/79 från presspolitisk synpunkt	24
2.5.3	Tidningarnas politiska signatur och presstödet fördelning	25
2.6	Sammanfattning	26
3	<i>Dagspressens struktur och ekonomi</i>	27
3.1	Dagspressens struktur under 1970-talet	27
3.2	Dagstidningskonkurrensen under 1970-talet	28
3.3	Dagstidningsekonomens särdrag	29
3.3.1	Tidningsdistributionens organisation och kostnader	30
3.3.2	Dagspressens annonsberoende	31
3.3.3	Utgivningsortens betydelse	32
3.3.4	Lågtäckningstidningarnas beroende av bidrag utifrån	32

3.4	Dagspressens ekonomi 1976–1978 – underlag och grupper	33
3.5	Fådagartidningar (1–3 nr per vecka)	33
3.5.1	Lokala och regionala fådagartidningar med fullt produktionsbidrag	34
3.5.2	Lokala fådagartidningar	34
3.5.3	Övriga fådagartidningar	35
3.6	Flerdagartidningar (4–7 nr per vecka)	35
3.6.1	Landsortstidningar 4–7 nr per vecka med fullt produktionsbidrag	35
3.6.2	Övriga landsortstidningar 4–7 nr per vecka	37
3.6.3	Storstadstidningar morgonpress, 7 nr per vecka med fullt produktionsbidrag	38
3.6.4	Övriga storstadstidningar morgonpress, 7 nr per vecka	38
3.6.5	Kvällstidningar	39
3.6.6	Övriga flerdagartidningar	39
3.7	Dagstidningarnas ekonomi och presstödet fördelning	39
3.8	Sammanfattning	41
4	<i>Stödets effektivitet</i>	43
4.1	Dagstidningsbegreppet	43
4.2	Produktionsbidragen	45
4.2.1	Gemensamma regler för fådagars- och flerdagartidningar	45
4.2.2	Produktionsbidrag till fådagartidningar	46
4.2.3	Produktionsbidrag till flerdagartidningar	47
4.2.4	§ 10-fallen	48
4.2.5	§ 13-fallen	48
4.3	Etableringsstödet	48
4.4	Utvecklingsbidragen	49
4.4.1	Utvecklingsbidrag till mindre och medelstora ensamtidningar	50
4.4.2	Utvecklingsbidrag till vissa tidningar med fullt produktionsbidrag	50
4.5	Samverkansstödet	51
4.5.1	Bidrag till samproduktion och annonssamverkan	51
4.5.2	Samdistributionsrabatten	53
4.5.3	Samverkan i nyhetsbyråform	54
4.6	Lånefonden	54
4.7	Stödssystemets konkurrensneutralitet	55
4.8	Uppräkningarna av presstödet	56
5	<i>Konkurrensen från annonsbladen</i>	59
5.1	Underlag	59
5.2	Annonsbladsbranschens struktur	60
5.2.1	Utveckling och nuläge	60
5.2.2	Samband med dagspressens struktur	62
5.2.3	Expansionsutrymme	64
5.3	Annonsbladens innehåll	64
5.4	Läsar- och annonsörssynpunkter på annonsblad	66

5.4.1	Undersökningsorternas tidningar och annonsblad	66
5.4.2	Resultat	66
5.5	Annonsbladens funktioner	67
5.6	Åtgärder för att möta annonsbladskonkurrensen	68
5.6.1	Dagstidningarnas möjligheter att besvara konkurrens från lokala annonsblad	68
5.6.2	Branschåtgärder för att dämpa annonsbladsbranschens expansion	69
5.6.3	Förslag till andra åtgärder för att begränsa annonsblads- marknadens tillväxt	71
5.7	Utländska erfarenheter	72
5.8	Överväganden	73
5.8.1	Frågans tidigare behandling	73
5.8.2	Konkurrensen från annonsbladen	73
5.8.3	Analys av åtgärder	75
5.9	Förslag	76
6	<i>Förslagen i sammanfattning</i>	79
6.1	Översikt	79
6.2	Ändringar i stödsystemet	79
6.2.1	Dagstidningsbegreppet	79
6.2.2	Produktionsbidragen	79
6.2.3	Etableringsstödet	80
6.2.4	Utvecklingsbidragen	80
6.2.5	Samverkansbidragen	80
6.2.6	Lånefonden	81
6.2.7	Finansiering	81
6.3	Uppräkning av produktionsbidragen och etableringsstödet	81
6.4	Förslag till stödförordning	81
	<i>Reservationer</i>	83
1.	Av ledamöterna Gösta Andersson och Sven-Erik Nordin	83
2.	Av ledamoten Per-Olof Hanson	84
3.	Av ledamoten Urban Karlsson	86
4.	Av ledamoten Lars F Tobisson	86
	<i>Särskilda yttranden</i>	89
1.	Av ledamöterna Gösta Andersson och Sven-Erik Nordin	89
2.	Av ledamoten Per-Olof Hanson	90
3.	Av sakkunnige Johan Engström	91
4.	Av experten Lennart Ohlsson-Leijon	92
	<i>Bilagor</i>	
Bilaga 1	<i>Direktiv</i>	93
Bilaga 2	<i>Förordning (1976:336) om statligt stöd till dagstidningar</i>	99

Bilaga 3	<i>Dagstidningsföretagens ekonomi 1978</i>	113
Bilaga 4	<i>Dagstidningarnas upplaga och hushållstäckning 1979</i>	121
Bilaga 5	<i>Tidningar som beviljats produktionsbidrag 1971-1980</i>	127
Bilaga 6	<i>Tidningar som beviljats etableringsstöd 1976-07-01- 1980-06-30</i>	131
Bilaga 7	<i>Tidningar som beviljats utvecklingsbidrag 1976-07-01- 1980-06-30</i>	133
Bilaga 8	<i>Tidningar som beviljats samdistributionsrabatt 1978/79</i>	135
Bilaga 9	<i>Tidningar och organisationer som beviljats samverkansbi- drag 1976-07-01-1980-06-30</i>	139
Bilaga 10	<i>Tidningar som beviljats lån ur pressens lånefond 1969- 07-01-1980-06-30</i>	141
Bilaga 11	<i>Förslag till förordning om statligt stöd till dagstidningar</i>	143

Tabeller

Tabell 1	<i>Det statliga stödet till dagspressen 1969/70-1978/79</i>	22
Tabell 2	<i>Presstödet fördelning på tidningsgrupper och stödformer 1976/77 och 1978/79</i>	24
Tabell 3	<i>Presstödet fördelning 1978/79 efter tidningarnas politiska signatur</i>	25
Tabell 4	<i>Konkurrensgrad per kommun 1967, 1972, 1977 och 1979</i>	29
Tabell 5	<i>Ekonomiskt resultat 1977-1978 för tidningsföretag på 16 konkurrensorter inom landsortspressen</i>	36
Tabell 6	<i>Landsortstidningar (4-7 nr per vecka) med bästa resultat efter finansnetto 1977 och 1978</i>	38
Tabell 7	<i>Tidningsföretagens resultat 1978</i>	40
Tabell 8	<i>Ekonomiskt resultat 1977-1978 för hög- och lågtäcknings- tidningar på 16 konkurrensorter inom landsortspressen</i>	40
Tabell 9	<i>Presstödet fördelning 1978 efter tidningarnas politiska signatur och tidningsföretagens ekonomiska resultat (mor- gon- och kvällstidningar)</i>	41
Tabell 10	<i>Antal kommuner per län med annonsbladsutgivning 1979</i>	61
Tabell 11	<i>Tidnings- och annonsbladsstruktur i rikets kommuner 1979</i>	62
Tabell 12	<i>Annonsbladsutgivning på dagstidningsorter 1979</i>	63
Tabell 13	<i>Dagspressens hushållstäckning i rikets kommuner 1979</i>	74

1 Uppdraget

1.1 Direktiven

Det statliga stödet till dagspressen skall främja mångfalden. Stödprogrammet består av

- produktionsbidrag till tidningar i marknadsmässigt underläge
- stöd under startåret vid etablering av nya dagstidningar
- utvecklingsbidrag till tidningar i tillfälliga svårigheter
- bidrag för att stimulera till samverkan främst inom teknisk produktion och annonsförsäljning mellan konkurrerande tidningar
- bidrag till tidningar som ansluter sig till och utnyttjar samma distributionssystem
- lån på fördelaktiga villkor, företrädesvis vid samverkan

Under budgetåret 1978/79 utgick stöd i form av produktions- och utvecklingsbidrag med 197,2 milj. kr., etableringsstöd med 2,3 milj. kr. och samverkansbidrag och samdistributionsrabatt med 63,3 milj. kr. Lån beviljades på sammanlagt 5 milj. kr.

Det presspolitiska programmet ser dagspressen som ett instrument i den representativa demokratin. Dess uppgifter är att informera om och kommentera skeendet i samhället, att granska den verksamhet som utövas av de inflytelserika och att främja kommunikation inom och mellan politiska, fackliga och andra ideella grupper. Dagspressen har också andra uppgifter, bl. a. att förmedla information i annonsform om varor och tjänster, men de uppgifterna motiverar inte statliga insatser.

Vårt uppdrag har varit att göra en allmän översyn av det statliga stödet till dagspressen. Direktiven förutsätter att det även i fortsättningen skall ha samma syfte och inriktning som nu: åtgärderna skall främja mångfald och reglerna skall vara så konstruerade att huvuddelen av bidragen går till tidningar som har ekonomiska svårigheter på grund av sin ställning på marknaden. Generella åtgärder kan få förekomma, om det finns behov av sådana. Direktiven återges i *bilaga 1*.

I direktiven (Dir 1978:3 och 1979:128) uppmärksammas särskilt några frågor, nämligen

- 1 stödet till flerdagartidningar med mycket låg hushållstäckning på utgivningsorten
- 2 samverkansbidragens stimulanskraft
- 3 annonsbladen och dagspressen
- 4 stödsystemets effekter för de tidningar – främst storstadstidningar – som inte får bidrag
- 5 indexreglering av stödet
- 6 rätten för tidningar på andra språk än svenska att få del av stödet
- 7 behovet av ett enhetligt dagstidningsbegrepp i författningar

I direktiven anges att förslag till förändringar skall rymmas inom ramen för begränsade utgiftsökningar i förhållande till vad som f. n. anvisas för stöd till dagspressen över statsbudgeten. Vi har senare – liksom andra kommittéer – fått direktiv om att alla förslag i princip skall hållas inom ramen för oförändrade resurser (Dir 1978:40 och 1980:20). Om kostnadskrävande förslag läggs fram, måste samtidigt visas hur förslagen kan finansieras genom besparingar inom utredningsområdet.

1.2 Genomförandet

Vi har gjort vår översyn i två etapper. Den första omfattade sådant som vi bedömde angeläget att snabbt behandla. Dit hörde två av de frågor som nämns särskilt i direktiven nämligen *dels* stödet till flerdagartidningar (4-7 nr per vecka) med mycket låg hushållstäckning på utgivningsorten (1), *dels* stödets effekter på de tidningar – främst storstadstidningar – som inte erhåller bidrag (4). I etapp 1 ingick också en översyn av produktionsbidragen till fådagartidningar (1-3 nr per vecka). Övriga frågor har vi behandlat i denna andra etapp.

Resultaten från etapp 1 redovisades i delbetänkandet (Ds B 1978:10) Översyn av presstödet. Statsmakterna har beslutat i huvudsak i enlighet med de förslag som vi lade fram i det (prop. 1978/79:100 bilaga 12, KU 1978/79:24, rskr 1978/79:203, SFS 1979:269).

Under denna etapp har vi tidigare presenterat två forskningsrapporter – (Ds U 1979:9) Dagspressens struktur och ekonomi samt (Ds U 1979:10) Annonssbladen och dagspressen.

I den första rapporten – Dagspressens struktur och ekonomi – analyseras *dels* struktur- och konkurrensförhållanden inom dagspressen före och under presstödet, *dels* dagspressens ekonomi 1976 och 1977, *dels* behovet av ett statligt stöd till dagspressen. Dessutom behandlas tre specialfrågor: utgivningsfrekvensens inverkan på tidningsrörelsens intäkter och kostnader, tidningsdistributionens ekonomi samt förutsättningarna för lokal och regional annonsamverkan. Det huvudsakliga underlaget för de analyser som redovisas i rapporten utgörs av en enkät som vi har gjort. Samtliga tidningsföretag har tillfrågats om sin ekonomi 1976 och 1977. Totalt omfattar enkäten 144 dagstidningar, 90 flerdagartidningar och 54 fådagartidningar. Förutsättningarna för samarbete inom annonsområdet bedöms utifrån en analys av de ekonomiska konsekvenserna av en lokal annonsamverkan mellan dagstidningarna i Östersund.

I den andra rapporten – Annonsbladen och dagspressen – redovisas resultaten från en rad undersökningar av annonsblad som vi låtit göra. Den mest omfattande avser annonsbladsbranschens struktur samt annonsbladens innehåll och funktioner i jämförelse med dagstidningarnas. Ett par mindre undersökningar rör läsares och annonsörers inställning till annonsblad. De genomfördes i Alingsås och Östhammar. I rapporten analyseras också dagstidningarnas möjligheter att med marknadsföringsåtgärder besvara konkurrens från lokala annonsblad.

Detta slutbetänkande har vi disponerat på detta sätt. I *kapitel 2* presenteras stödets mål, villkor och utfall. Där granskas förordningens dagstidningsbegrepp och redovisas regler för de olika stödformerna. Presstödet beloppsmässiga utveckling från 1969/70, då det infördes, till 1978/79 presenteras. Utfallet analyseras från presspolitiska och partipolitiska utgångspunkter. Presstödet utfall för olika tidningsföretag redovisas i bilagorna 5–10.

I *kapitel 3* sammanfattas våra analyser av dagspressens struktur och ekonomi. Underlaget är – förutom forskningsrapporten i ämnet – en utredning av dagspressens ekonomi 1978 som vi har gjort med tidningsföretagens offentliga årsredovisningar som underlag.

Utifrån presstödet mål och dagstidningsutgivningens ekonomiska villkor bedömer vi stödets effektivitet i *kapitel 4*. Riktlinjer för det framtida stödet dras upp.

I *kapitel 5* granskas annonsbladens inverkan på dagspressens marknadsförutsättningar och ekonomi. Vi sammanfattar resultaten från annonsbladsundersökningarna och redovisar vår inställning till behovet av åtgärder på området.

Kapitel 6 innehåller våra förslag i sammanfattning. Vårt författningsförslag redovisas i bilaga 11.

1.3 Avgivna yttranden och inkomna skrivelser

Vi har yttrat oss över konsumentverkets rapport Tidningsdistributionen i glesbygder.

Från myndigheter, organisationer, tidningsföretag och enskilda har följande framställningar m. m. lämnats över till oss:

- HuvudstadsPress AB ang. ändrade regler för produktionsbidrag till dagstidningar m. m. (skrivelsen ställd till budgetdepartementet som överlämnat den till oss).
- Företagslokalisering AB med förslag till tidningshus.
- Tidningen Arbetaren med skrivelse ang. produktionsbidrag m. m.
- Tidningstjänst AB med skrivelse ang. samverkansbidrag för adresserings- och packningsutrustning.
- Tidningen Arbetarbladet ang. Tidningstjänsts differentiering på prisområden (skrivelsen ställd till presstödsnämnden, som för kännedom överlämnat den till oss).
- Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU) ang. tidningarnas transportkostnader (skrivelsen ställd till budgetdepartementet, som överlämnat den till oss).

- Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning med skrivelse ang. startbidrag i efterhand.
- Övre Norrlandskretsen av Svenska Tidningsutgivareföreningen med förslag om utredning av de ekonomiska och presspolitiska konsekvenserna av en periodicitetssänkning från 6 till 5 dagar per vecka.
- Nordal Åkerman, Lund, med synpunkter på bestämmelser som gäller stödet till fådagartidningar.
- Presstödsnämnden med anmälan om att nämnden beviljat produktionsbidrag till dagstidning som utges av företag som i betydande utsträckning utger annonsblad (skrivelsen ställd till utbildningsdepartementet, som överlämnat den till oss).
- Gotlands Allehandas Tryckeri AB och Gotlands Tidningar AB med skrivelse ang. distribution till fastlandet av dagstidningar utgivna på Gotland (skrivelsen ställd till kommunikationsdepartementet, som överlämnat den till utbildningsdepartementet, som lämnat den vidare till oss).
- Grafiska Arbetsgivare- och Industriorganisationerna med uttalande ang. det statliga stödet till dagspressen.
- TU med uttalande ang. TU:s styrelses inställning till annonsblad.
- Tidningen Arbetet med skrivelse ang. utformningen av samdistributionsrabatten.
- Tidningen Svenska Dagbladet med förslag till ändrade regler för produktionsbidrag.
- Grafiska Arbetsgivare- och Industriorganisationerna med synpunkter på dagspresskommitténs arbete med översyn av presstödet (skrivelsen ställd till utbildningsdepartementet, som överlämnat den till oss).
- Sigge S:son Strömberg, Stockholm, med förslag till ändrade krav på redovisning av årsomsättning för annonsblad.
- Lerums Boktryckeri AB med skrivelse om näringsfrihet – tryckfrihet – presstöd.

2 Stödets mål, villkor och utfall

2.1 Presspolitikens mål

Statsmakterna har sedan början av 1960-talet ingående följt strukturutvecklingen och de ekonomiska förhållandena inom dagspressen. Koncentrationsprocessen under 1950-talet och början av 1960-talet ingav oro och för att förhindra ytterligare nedläggningar vidtog statsmakterna en rad åtgärder. För dessa fanns klara syften.

Lånefonden inrättades 1969. Den skulle användas för investeringar och andra åtgärder som bedömdes vara nödvändiga för att stärka svaga tidningsföretags konkurrensförmåga på längre sikt. Företråde skulle ges åt projekt som syftade till kostnadsbesparingar genom samverkan. *Samdistributionsrabatt* för dagstidningar infördes den 1 januari 1970 dels för att stimulera till ökad samdistribution med lägre kostnader som följd, dels för att åstadkomma lika behandling av konkurrerande tidningar i existerande samdistributionsarrangemang. *Produktionsbidrag* som sattes in 1971 skulle gå till de tidningar som typiskt sett behövde det för att fortleva, nämligen de s. k. andratidningarna.

Målformuleringarna om presspolitiken var däremot allmänt hållna: "att skapa existensbetingelser för en allsidig press och vidmakthålla en fri opinionsbildning", "att bevara och vidga en fri och allsidig debatt" och "att värna om opinionsbildningens och nyhetsförmedlingens allsidighet och vitalitet". Det blev 1972 års pressutrednings uppgift att precisera presspolitikens mål.

Utredningen utgick därvid från pressens roll i det demokratiska systemet. Tidningarna skulle medverka till att förstärka och fördjupa den svenska demokratin. Speciell hänsyn skulle tas till särdragen i denna: den representativa karaktären och organisationernas stora roll. Fyra uppgifter ansågs angelägna:

- att *informera* medborgarna så att de kan ta ställning i samhällsfrågor, – även förtroendevalda bör genom massmedierna få löpande information om enskildas och organisationers uppfattning i politiska frågor
- att fristående eller som språkrör för organiserade samhällsintressen *kommentera* skeendet i samhället
- att som allmänhetens företrädare *granska* den verksamhet som utövas av de inflytelserika i samhället
- att *främja kommunikation* inom och mellan politiska, fackliga och andra ideella grupper i samhället.

Trots att flera kvarvarande tidningar vidtagit åtgärder för att motverka de negativa effekterna av koncentrationen inom branschen, trots att kompletterande fådagarstidningar haft vissa framgångar och trots att lokal- och regionalradion byggts ut, var det uppenbart, ansåg utredningen, att tidningsnedläggningar gjorde dagspressen sämre rustad för de angivna uppgifterna. Det var därför angeläget att inte bara motverka en fortsatt koncentration utan också att skapa möjligheter för nyetableringar.

1972 års pressutredning föreslog att det skulle införas dels ett etableringsstöd för att stimulera framväxten av kompletterande fådagarstidningar, dels ett stöd i form av utvecklingsbidrag. Detta senare var avsett för tidningar som inte var berättigade till produktionsbidrag men som hade hamnat i ekonomiska svårigheter på grund av sin ställning på marknaden. Utvecklingsbidraget skulle också användas för att underlätta för fådagarstidningar att gå över till flerdagarsutgivning. Vidare föreslog utredningen åtgärder för att främja lokal samverkan inom produktion och annonsförsäljning samt vid vissa slag av branschprojekt. Statsmakterna ställde sig bakom förslagen. En ny förordning togs fram (SFS 1976:336). Den trädde i kraft den 1 juli 1976. Förordningen återges i *bilaga 2*.

2.2 Förordningens dagstidningsbegrepp

I förordningen (1976:336) om statligt stöd till dagspressen avses med dagstidning "allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär, som normalt utkommer med minst ett nummer per vecka" (4 §). Formuleringen kan ses som ett försök att i en definition innefatta två tidningstyper som man tidigare hade skilt åt: allmänna nyhetstidningar och publikationer av dagspresskaraktär.

Under 1950-talet ökade svårigheterna för tidningar som hade svag ställning på annonsmarknaden att utkomma dagligen. Ågarna tvingades till omprövning av utgivningen. Många såg ett uppgående i en annan tidning eller en total nedläggning som de enda möjligheterna. Några valde dock lägre periodicitet. De fortsatte att arbeta i samma journalistiska former som tidigare och behöll i allt väsentligt sin ämnesprofil men kom ut med färre nummer per vecka.

Samtidigt etablerades dagstidningar med låg periodicitet också på ett annat sätt. Inom centerpressen hade en rad fådagarstidningar startats under 1940-talet som komplement till traditionella dagstidningar. Ytterligare några sådana tidningar kom under de två därpå följande decennierna. Under 1970-talet har ett 10-tal endagstidningar etablerats med statligt stöd.

Länge ansågs i branschkransar att en tidning måste utkomma med minst 3 nr per vecka för att räknas som en dagstidning. Strukturutvecklingen gjorde det efterhand alltmer självklart att statliga åtgärder till förmån för dagspressen också skulle avse endagstidningar av dagspresskaraktär. Några exempel hämtade ur en promemoria som upprättats inom presstödsnämndens kansli och till vilken våra direktiv hänvisar kan illustrera detta.

Under senare delen av 1940-talet utkom i Sverige över 200 dagstidningar. Av dem var 14 tvådagarstidningar och 17 endagstidningar. På 51 utgivningsorter fanns minst två konkurrerande dagstidningar (minst 3 nr per

vecka).

När en proposition om skatt på den inhemska pappersförbrukningen för att frigöra större kvantiteter för export lades fram 1948, undantogs allmänna nyhetstidningar, dvs. "vad som i dagligt tal benämnes dagspressen", från denna skatt. Formuleringen klargjorde att tidningar med 1-2 nr per vecka - bland dem de relativt nystartade centertidningarna - inte skulle få del av skattebefrielsen. Motionsvis åstadkoms en förändring. Riksdagen bestämde att innehållet - inte periodiciteten - skulle vara avgörande för om en tidning var allmän nyhetstidning och därmed befriad från skatt.

Den skatteadministrerande myndigheten skattebelade dock ett antal en- och tvådagartidningar. Till dem hörde dels Svenska Landsbygden (c) med tre avläggare varav två bildats i mitten av 1940-talet, dels Värmlands-Bygden (c), etablerad 1948. Detta ledde till nya motioner i riksdagen till förmån för dessa tidningar. Resultatet blev att reglerna ändrades. Även "nyhetstidning med i huvudsak politiskt innehåll som i fråga om utseende och redigering kan jämföras med allmän nyhetstidning" skulle vara undantagen från skatteplikt.

Nästa gång som dagstidningsbegreppet kom att diskuteras var i samband med propositionen om allmän varuskatt i slutet av 1950-talet. Tidningsstrukturen hade nu förändrats. Antalet tidningar hade sjunkit under 200 och antalet konkurrensorter till ett 30-tal. Enligt propositionen skulle varuskatten inte drabba "allmänna nyhetstidningar eller vad som i dagligt tal benämns dagspressen. Därmed bör förstås tidningar med nyhetsinnehåll, som utkommer med i regel minst tre nummer per vecka". Åter motionerades till förmån för en- och tvådagartidningarna, vilka nu blivit fler. Riksdagen följde även denna gång motionärerna och skattebefrielsen utsträcktes till "publikationer av dagspresskaraktär, som utkommer med allenast ett eller två nummer i veckan". Bevillningsutskottet ansåg att dessa "i allmänhet lokalt eller provinsialt betonade nyhetsorgan" till sin karaktär väsentligen skilde sig från den övriga veckopressen. Det var gränsdragningen mot den senare som frågan framför allt gällde.

I slutet av 1960-talet - när antalet dagstidningar var ca 150 och konkurrensorterna ca 20 - ifrågasattes inte att en- och tvådagartidningar i dessa sammanhang skulle behandlas på samma sätt som allmänna nyhetstidningar med 3-7 nr per vecka. 1967 års pressutredning tog följaktligen med endagstidningarna i de förslag som utredningen lämnade. När propositionen om mervärdesskatt lades fram 1968 gällde frågan om dagspress överhuvud skulle undantas. 1963 års pressutredning hade nämligen funnit att skattelättnader knappast var någon säker väg att påverka tidningsstrukturen i önskvärd riktning. Allmänna nyhetstidningar undantogs emellertid från skatteplikt för upplageintäkter och enligt anvisningarna till lagen gäller detta undantag också "sådan publikation av dagspresskaraktär som normalt utkommer med minst ett nummer varje vecka".

Endagstidningarna tillhörde dem som kunde få det produktionsbidrag som infördes år 1971. 1972 års pressutredning konstaterar i sin utvärdering av den reformen att detta var riktigt med hänsyn till presspolitikens mål.

1972 års pressutredning ansåg att endagstidningarna branschmässigt hörde till en större grupp komplementtidningar vilka utkom med 1-3 nr per vecka. Tredagartidningar kunde inte räknas som allmänna nyhetstidningar men de

hade dagspresskaraktär liksom en- och tvådagartidningarna; de var en del av dagspressen. Utredningen införde beteckningarna flerdagartidningar (4-7 nr per vecka) och fådagartidningar (1-3 nr per vecka). De senare kallades också komplementtidningar men för att klargöra att det fanns komplementtidningar med högre periodicitet – främst kvällstidningarna – användes ofta termen kompletterande fådagartidningar. Deras roll för mångfalden markerades genom att de betecknades som monopolbrytande organ. Det ansågs vara ett minimikrav att sådana utkom eller etablerades där det bara fanns en flerdagartidning.

Med dagspress avses alltså i stödsammanhang *dels* allmänna nyhetstidningar, *dels* publikationer av dagspresskaraktär vilka normalt utkommer med minst ett nummer varje vecka. Det innebär att komplementtidningar skall ha allmänna nyhetstidningars innehållsstruktur och redigeras som sådana för att de skall anses ha dagspresskaraktär. Periodicitetskravet anses vara ett minimum för att nyhetsförmedlingen och opinionsbildningen skall kunna följa dagspressens rytm.

För att klargöra att det statliga stödet till dagspressen gäller dess roll inom den svenska demokratin, anges i 4 § att tidningarnas text i huvudsak skall vara skriven på svenska och att de i huvudsak skall distribueras inom landet.

Sedan 1940 har ca 140 dagstidningar upphört att komma ut. I åtskilliga fall har tidningarna fusionerats med andra. Därvid har man ofta behållit de ursprungliga vinjetterna, även om de sammanslagna tidningarna i stort har samma innehåll. Sådana tidningar betraktas i presstödsammanhang som delar av samma tidning. För att en del av en tidnings upplaga (edition) skall anses som självständig tidning, skall det redaktionella innehållet till övervägande del skilja sig från varje annan edition.

2.3 Huvudregler för dagspresstödet

2.3.1 Produktionsbidrag

Tyngdpunkten i det statliga stödet till dagspressen ligger på produktionsbidragen. Sådana utgår enligt huvudreglerna under vissa förutsättningar till tidningar i marknadsmässigt underläge. För att få produktionsbidrag skall tidningen a) vara i huvudsak abonnerad, b) ha minst 2 000 exemplar i abonnerad upplaga, c) ha en annonsandel på mindre än 50 % och d) tillämpa gängse abonnemangspriser. Kvällstidningar kan alltså inte få produktionsbidrag, eftersom de i huvudsak är lösnummersålda. Inte heller gratisdistribuerade tidningar och annonsblad kan få produktionsbidrag.

Med avseende på marknadsläge finns tre huvudgrupper av produktionsbidragsberättigade tidningar:

- a) flerdagartidningar med mer än 10 000 exemplar i upplaga och högst 40 % i hushållstäckning. Från 41 till 49 % reduceras bidraget med en tiondel per procentenhet
- b) flerdagartidningar med högst 10 000 exemplar i upplaga och högst 50 % i hushållstäckning. Från 51 till 59 % reduceras bidraget med en tiondel per procentenhet

- c) fådagartidningar med högst 20 % i hushållstäckning. Från 21 till 29 % reduceras bidraget med en tiondel per procentenhet.

Samtliga abonnerade dagstidningars upplaga och hushållstäckning framgår av *bilaga 4*.

Bidragsbeloppen till flerdagartidningar beräknas på pappersåtgången för redaktionellt utrymme. Förbrukningen avser treårsgenomsnitt för att dämpa effekten av stora avvikelser under enstaka år. Detsamma gäller vid fastställande av täckningsgrad. Det så framräknade beloppet kan justeras för enskilda tidningar beroende på periodicitet och utgivningsort. Flerdagartidningar med högst 20 % i hushållstäckning erhåller sedan 1979 ett påslag på 25 % på utgående produktionsbidrag. Till fådagartidningar utgår produktionsbidrag i form av fasta belopp, ett högre för tidningar med riksspridning och ett lägre för övriga.

Statsmakterna har nyligen beslutat att för flerdagartidning som ökat antalet nummer per vecka får pappersförbrukning, hushållstäckning och upplaga – i likhet med det som gäller vid nyetablering– avse den tidsperiod för vilken uppgifter kan erhållas, dock inte kortare tid än sex månader (prop. 1979/80:101, KU 1979/80:41, rskr 1979/80:229, SFS 1980:146). Ändringen träder i kraft den 1 juli 1980.

2.3.2 Etableringsstöd

Etableringsstödet är avsett för nyetablering av fådagartidningar som bedöms ha möjligheter att efter ett års utgivning uppfylla villkoren för produktionsbidrag. Bidraget uppgår till 1 1/2 produktionsbidrag till fådagartidning. Denna bidragsnivå har valts, eftersom de ekonomiska förutsättningarna för att starta traditionella flerdagartidningar inte är gynnsamma. Flerdagartidning kan dock få etableringsstöd till ett belopp som motsvarar det lägsta produktionsbidrag som kan utgå för den kategori tidningen tillhör. Om upplaga och format under startåret motiverar högre bidrag än minimibeloppet, ökas etableringsstödet i motsvarande mån.

Etableringsstödet utgår i form av ränte- och amorteringsfritt lån som efterges om tidningen fyller villkoren för produktionsbidrag. Om så inte är fallet, sägs lånet upp till betalning. Det skall återbetalas på tre år. Lånet kan sägas upp till omedelbar betalning, om utgivningen inte är i överensstämmelse med stödets syfte.

2.3.3 Utvecklingsbidrag

Utvecklingsbidraget är ett tidsbegränsat, behovsprövat stöd till i första hand mindre tidningar som är ensamma på sin utgivningsort. Syftet är att stärka tidningsföretagens konkurrensförmåga på längre sikt. Utvecklingsbidrag kan vidare utgå vid övergång från fådagars- till flerdagarsutgivning. Bidraget kan erhållas för högst två år under en period av fyra – när det gäller bidrag för höjning av periodiciteten dock bara under ett år. Bidraget är f. n. högst 600 000 kr. per år för fådagartidningar och 1 200 000 kr. för flerdagartidning. Utvecklingsbidrag kunde från början inte utgå till tidningar med

produktionsbidrag. Sedan 1979 är emellertid detta möjligt för fådagarstidningar.

2.3.4 Bidrag vid samverkan

Sedan 1970 utgår ett visst bidrag per exemplar – en *samdistributionsrabatt* – till tidningar som ansluter sig till och utnyttjar samma distributionssystem. Två rikstäckande distributionsföretag och två regionala svarar för distributionen. Dessutom förmedlar postverket rabatt för tidningar som samdistribueras med lantbrevbäringstur. Rabatten utgår sedan den 1 januari 1978 med olika belopp per exemplar i olika volymintervall: 8 öre upp t. o. m. 10 miljoner distribuerade exemplar per år, 6 öre mellan 10 och 21 miljoner och 5 öre för varje exemplar däröver.

1972 års pressutredning hade som särskild uppgift att analysera förutsättningarna för samverkan inom andra områden än distributionen och behovet av statliga stimulansåtgärder. Man fann att sådana var angelägna. Denna uppfattning delades av statsmakterna (prop. 1975/76:131, KU 1975/76:46, rskr 1975/76:260). Bidrag utgår sålunda till *samverkan inom produktionen* – sättning och tryckning – och *annonsförsäljningen*. Bidragen är tidsbegränsade. Större *samverkansprojekt på branschnivå* kan i vissa fall erhålla statliga bidrag.

2.3.5 Lånefond

Dagstidningsföretag kan erhålla lån på förmånliga villkor från *pressens lånefond*. Den infördes på försök 1969 för en period på fem år. Försöksperioden förlängdes sedermera med två år. År 1976 permanentades fonden. I samband därmed skärptes kraven för lån. Sådana beviljas inte till enskilda tidningar om samverkan anses kunna genomföras på rimliga villkor och om så inte är fallet bara till tidningar som ej på annat betryggande sätt kan finansiera investeringen.

2.3.6 Administration

Presstödet administreras sedan den 1 juli 1976 av en *presstödsnämnd* om åtta ledamöter. För beredning av bidrags- och låneärenden har nämnden ett kansli, som också svarar för den administrativa kontrollen av presstödet.

2.4 Undantags- och övergångsbestämmelser

2.4.1 § 10-fallen

Presstödsnämnden kan i tre fall (10 §) göra undantag från regeln om att produktionsbidrag skall utgå till flerdagarstidning med mer än 10 000 exemplar i upplaga om den har högst 40 % (41–49 %) i hushållstäckning. Nämnden får sålunda besluta att

- a) bidrag inte skall utgå, om det är uppenbart att täckningstalet på utgivningsorten ger en missvisande bild av tidningens konkurrensförmåga

på annonsmarknaden

- b) bidrag skall utgå för tidning med högre täckning, om den har samma utgivningsort som flerdagartidning med produktionsbidrag och dess förutsättningar i den inbördes konkurrensen annars allvarligt försämras
- c) bidrag skall utgå för tidning med högre täckning, om den utges på Gotland och det är uppenbart att tidningen är i behov av sådant för sin utgivning.

De två första undantagen infördes 1971 och det tredje 1976. Presstödsnämnden fastställer bidragen i fall b) och c) efter särskild prövning.

Undantagsregeln a) har hittills använts i fråga om Norrländska Socialdemokraten. Tidningen har lägre än 50 % i hushållstäckning på utgivningsorten (Luleå) men anses inte totalt sett ha en svag konkurrensposition.

Undantagsregeln b) har använts i fyra fall: Eskilstuna-Kuriren, Falu-Kuriren och Gefle Dagblad sedan 1976 och Sydsvenska Dagbladet 1977 och 1978. Bidraget till Falu-Kuriren har 1976–1978 uppgått till 750 000 kr. per år. 1979 höjdes det till 1 050 000 kr. Det senare beloppet har utgått varje år sedan 1976 till de båda andra. Konkurrenterna har på grund av att de har en hushållstäckning som är lägre än 40 % fått fullt produktionsbidrag, dvs. 5 250 000 kr. 1976 och 1977 samt 6 300 000 kr. 1978 och 1979. Undantagsregeln c) gäller Gotlands Allehanda och Gotlands Tidningar – den senare bestående av editionerna Gotlands Folkblad och Gotlänningen. Konkurrenssituationen på Gotland är unik – båda tidningarna har mer än 50 % i hushållstäckning och båda anses behöva bidrag för att denna situation skall bestå.

2.4.2 § 13-fallen

Det finns två undantagsbestämmelser om dagstidnings språk och en om dagstidnings distribution (13 §). De kom till under 1977–1978.

Det första undantaget (13 a §) är kopplat till förordningen (1977:523) om stöd till tidningar på andra språk än svenska. Stöd enligt den förordningen utgår till publikation

- 1 som vänder sig till invandrare och språkliga minoriteter i Sverige
- 2 vars innehåll i huvudsak berör förhållanden i Sverige
- 3 vars annonsandel inte överstiger 25 % i genomsnitt för kalenderår
- 4 vars upplaga till minst 90 % är spridd i Sverige

Uppfyller dagstidning på annat språk än svenska dessa krav får presstödsnämnden medge produktionsbidrag till tidningen. Belopp som tidningen fått enligt SFS 1977:523 skall frånräknas. Bidrag får dock inte beviljas om detta kan medföra risk för ökad koncentration av tidningsutgivningen inom tidningens språkgrupp.

Debatten om bidrag enligt presstödsförordningen till tidningar på främmande språk har varit aktuell sedan produktionsbidragen infördes 1971. Det mest använda exemplet är Eesti Päevaleht, som fram till 1971 var en daglig, estniskspråkig del av Eskilstuna-Kuriren men som därefter utkommer med 2 nr per vecka i Stockholm. Andra exempel är Finn Sanomat och Ruotsin Suomalainen.

Motiven för att inte ta med denna tidningsgrupp i det statliga presstöds-systemet 1971 var *dels* att språket utgjorde ett hinder att förstärka och fördjupa den svenska demokratin, *dels* att utgivnings- och konkurrensförhållandena var annorlunda inom en minoritetsspråkgrupp än för dagspressen i övrigt. Man ansåg att tidningarna inte kunde motverka dagspresskoncentrationen, eftersom de inte var tillgängliga för en bred allmänhet.

1977 ändrades alltså reglerna. Stödssystemet öppnades för tidningar på främmande språk. De skall dock i huvudsak behandla – informera om, kommentera och granska – svenska förhållanden. Undantaget gäller såväl som flerdagarstidningar.

Produktionsbidrag har utgått till de tre nämnda tidningarna. 1979 lät presstödsnämnden göra en innehållsanalys av Eesti Päevaleht och Ruotsin Suomalainen. Denna visade att den förra inte i huvudsak behandlade svenska förhållanden: en tredjedel av det redaktionella utrymmet ägnades åt Sverige, en tredjedel åt Balticum, Sovjet i övrigt och övriga Östeuropa samt en tredjedel åt världen i övrigt. Resultatet har bl. a. lett till förslag i riksdagen om att kravet att i huvudsak behandla svenska förhållanden skall mildras. Vi skall enligt direktiven (Dir. 1979:128) särskilt granska rätten för tidningar på andra språk än svenska att få del av stödet – inte bara produktionsbidrag utan även övriga stödformer.

Det andra undantaget (13 b §) ger presstödsnämnden möjlighet att lämna produktionsbidrag till fådagarstidning, vars redaktionella innehåll till minst 20 % är skrivet på annat språk än svenska. Lägsta bidrag är 200 000 kr. och högsta 400 000 kr. Regeln är utformad för Haparandabladet men gäller alla fådagarstidningar.

Medan reglerna för de två första undantagen är automatiskt verkande prövas beloppets storlek från fall till fall i *det tredje* (13 c §). Presstödsnämnden får besluta att bidrag skall utgå till fådagarstidning som i huvudsak distribueras till svenska medborgare utomlands om sådant behövs för tidningens utgivning. Beloppet får totalt vara 600 000 kr. per år. Stöd enligt denna regel har hittills utgått bara till Sverige-Nytt.

2.4.3 Övergångsbestämmelse för rikstidning t. o. m. 1979

Med rikstidning avses enligt förordningen dagstidning som inte bara avsätter huvuddelen av sin upplaga utanför utgivningsorten utan även en betydande del därav i andra delar av landet än den där tidningen utges och vars abonnerade upplaga uppgår till minst 10 000 exemplar. Till och med 1979 gällde vissa övergångsbestämmelser som innebar betydande lätnader i upplagekraven. På vårt förslag i delbetänkandet har riksdagen beslutat dels att övergångsperioden inte skall förlängas, dels att tidningar som redan nu fyller förordningens krav på upplagestorlek skall få ett högre bidrag än tidigare.

2.4.4 Flygdistributionsstöd 1979–1980

I slutet av juni 1978 överlämnade regeringen till oss en skrivelse från Svenska Tidningsutgivareföreningen. Skrivelsen innehåller önskemål om att vi skall utreda lämpliga former för ett transportstöd till överspridd morgon- och

kvällspress. Som exempel för att belysa problemet redogör man för Stockholms morgontidningars distribution till övre Norrland, vilken drabbas av stora prishöjningar på grund av fördyrad flygdistribution. De berörda tidningarna – Dagen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet – hävdar att de inte utan bidrag utifrån kan fortsätta med denna distribution.

Vi ansåg att frågan om stockholmstidningarnas norrlandsdistribution borde ingå i den generella analys av tidningsdistributionen i etapp 2 av vårt arbete. Frågan analyserades i forskningsrapporten Dagspressens struktur och ekonomi. Vi förutsatte att frågan under tiden fram till våra slutliga ställningstaganden uppmärksammat skulle följas av statsmakterna och att det ansvariga departementet skulle ta de initiativ som kunde bedömas nödvändiga. Resultatet blev att ett särskilt stöd beviljades. De namngivna stockholmstidningarna kunde efter ansökan erhålla utvecklingsbidrag för flygdistribution till Norrland. Bidraget utgår för åren 1979–1980 med belopp som presstödsnämnden bestämmer.

2.4.5 Annonssblads- och tidningsutgivning

I en skrivelse till regeringen i juni 1979 anmälde presstödsnämnden att den enligt gällande regler beviljat produktionsbidrag till en endagstidning, Förort Väst, som ägs av ett företag som i betydande utsträckning ger ut annonsblad, Lerums Boktryckeri. Det kunde synas stötande, ansåg presstödsnämnden, att sådana företag kunde få presstöd eftersom annonsblad tog intäkter från dagstidningar utan att ta på sig deras kostnadskrävande redaktionella informationsspridning och opinionsbildning. Ville man förhindra sådant, fick förordningen ändras. Under hösten 1979 uttalade TU sitt stöd för att en sådan ändring genast skulle göras.

I budgetpropositionen (1979/80:100 Bilaga 12) föreslogs – i avvaktan på vårt slutbetänkande och som en temporär åtgärd – att presstöd inte skall kunna utgå till tidningsföretag som ger ut annonsblad i en i förhållande till tidningsutgivningen betydande omfattning eller som står i nära förhållande till företag som ger ut annonsblad i sådan omfattning. I motiveringen heter det att annonsblad måste ses som ett hot mot dagspressens ekonomiska grundvalar och att det då inte kan vara rimligt att ett företag på samma gång skall motverka presstödet syften och dra ekonomiska fördelar genom att självt få del av stödet. Riksdagen har beslutat enligt propositionens förslag (KU 1979/80:41, rskr 1979/80:229). Beslutet innebär att det till 6 § i förordningen om statligt stöd till dagspressen har lagts en ny punkt 5 av denna lydelse: ”6 §. Produktionsbidrag utgår endast om – – – – 5. tidningen ej ges ut av företag som ger ut annonsblad i en i förhållande till tidningsutgivningen betydande omfattning eller som står i nära förhållande till sådant företag.” Regeln gäller fr. o. m. den 1 juli 1980, dvs. för bidrag avseende kalenderåret 1980.

2.5 Presstödet utfall

2.5.1 Utvecklingen 1969/70–1978/79

I tabell 1 redovisas det statliga presstödet beloppsmässiga utveckling under

Tabell 1 Det statliga stödet till dagspressen 1969/70-1978/79 (milj. kr.)

Stödform	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73	1973/74	1974/75	1975/76	1976/77	1977/78	1978/79	Summa
Produktionsbidrag	-	-	36,0	65,5	67,0	96,5	100,7	138,5	156,0	194,0	854,2
- därav till fädagars-tidningar	-	-	5,2	4,6	6,0	8,9	9,3	10,8	11,7	19,4	75,9
- därav till flerdagars-tidningar	-	-	30,8	60,9	61,0	87,6	91,4	127,7	144,3	174,6	778,3
Etableringsstöd	-	-	-	-	-	-	-	2,6	1,8	2,3	6,7
Utvecklingsbidrag	-	-	-	-	-	-	-	6,0	7,2	3,2	16,4
Samverkansstöd:											
- samdistributionsrabatt	1,4	5,8	10,2	21,2	22,8	23,3	24,2	25,0	52,9 ^a	62,8	249,6
- samproduktionsbidrag	-	-	-	-	-	-	-	1,3	1,8	0,0	3,1
- bidrag till annonsam-verkan	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0
- bidrag till bransch-projekt	-	-	-	-	-	-	-	0,2	0,4	0,5	1,1
Lån	24,2	14,7	15,4	5,0	21,8	13,1	4,2	16,2	4,6	5,0	124,2
Summa exkl. lån	1,4	5,8	46,2	86,7	89,8	119,8	124,9	173,6	220,1	262,8	1 131,1

^a Det rör sig om två höjningar: den första 1977-07-01 och den andra 1978-01-01. Ändringarna slår inte igenom helt förrän 1978/79.

Ann: Kursivringarna markerar att bidragen höjts under budgetåret.

den första tioårsperioden. Totalt har 1 131 milj. kr. betalats ut i bidrag. Lån har beviljats på sammanlagt 124 milj. kr. Bidragen beräknas komma att uppgå till ca 290 milj. kr. 1979/80. Utlåningen torde öka med ca 10 milj. kr.

Bidragen har successivt höjts. Det finns inga regler om automatisk uppräknig. De höjningar som gjorts har kommit till genom politiska beslut.

Produktionsbidragen har mer än femdubblats sedan de infördes. De har höjts fyra gånger för flerdagartidningar och tre för fådagartidningar. Höjningarna av anslaget har relativt sett blivit mindre och mindre: 1972 ca 80 %, 1974 och 1976 ca 40 % och 1978 ca 25 %. Under 1979/80 stannar ökningen vid ca 10 %. Produktionsbidrag har kontinuerligt eller för viss tid utgått till ett 70-tal tidningar (*bilaga 5*).

Etableringsstödet har bidragit till ett 10-tal tidningsstarter om man räknar in budgetåret 1979/80. Det ger 2–3 etableringar per år sedan 1976, då stödet infördes. Det genomsnittliga stödet belöper sig på ca 2 milj. kr. per år. En förteckning av dagstidningarna finns i *bilaga 6*.

Utvecklingsbidragen som funnits sedan budgetåret 1976/77 har beviljats till ett 20-tal tidningar. De två första budgetåren uppgick bidragen totalt till 6–7 milj. kr. Under 1978/79 blev det ett hälften så stort belopp. För 1979/80 uppgick det till 6 milj. kr. Av detta utgör flygstödet till stockholmstidningarna 3 250 000 kr. De dagstidningar som fått utvecklingsbidrag anges i *bilaga 7*.

Det årliga samverkansstödet i form av *samdistributionsrabatt* ökar under de första åren dels genom den successivt ökande anslutningen till systemet, dels genom en höjning av rabattbeloppet den 1 juli 1972 för att öka stimulanskraften. Därmed blev anslutningen i det närmaste total. Med detta ansåg statsmakterna att syftet med reformen var nått och under fem år låg rabatten på samma nivå.

I slutet av 1976 skrev Svenska Tidningsutgivareföreningen till regeringen och begärde en höjning av samdistributionsrabatten. Föreningen menade att effekterna av vissa kostnadshöjningar inom distributionen behövde mildras. Presstödsnämnden ansåg i ett yttrande över framställningen att det var nödvändigt att stärka samdistributionssystemet – det fanns risker för att högtäckningstidningar skulle återgå till distribution i egen regi – och tillstyrkte därför en höjning. Rabatten höjdes den 1 juli 1977. Samtidigt differentierades den av statsfinansiella skäl. Ett halvår senare höjdes rabatten på nytt. Den totala effekten blev en höjning med ca 150 %. Vid sidan av syftet att stärka samdistributionssystemet anfördes att branschen på grund av svag annonskonjunktur och stora kostnadsökningar generellt hade ekonomiska bekymmer. Samtidigt med att rabatten höjdes sänktes reklamskatten på annonser i två steg. Fördelningen av samdistributionsrabatten 1978/79 redovisas i *bilaga 8*.

Möjligheterna att få *bidrag för annan samverkan* än tidningsdistribution har utnyttjats i mycket liten utsträckning. I genomsnitt rör det sig om någon miljon kronor i bidrag per år sedan 1976/77. Ett 10-tal samverkansfall har fått stöd på detta sätt. Bidragsmöjligheterna avseende annons-samverkan har inte alls utnyttjats. Under budgetåret 1980/81 väntas bidrag komma att utgå till ett större samverkansprojekt i Västergötland. De dagstidningar och organi-

sationer som fått samverkansbidrag anges i *bilaga 9*.

Lån har beviljats på totalt ca 135 milj. kr. till ca 60 dagstidningsföretag. I allmänhet avser krediterna teknisk förnyelse. Bara i undantagsfall rör de samverkansfall. Utnyttjandet av lånefonden var relativt högt under de första åren – det fanns ett uppdämt behov – men sedan är svängningarna mellan åren stora.

En förteckning över de dagstidningar som fått lån från pressens lånefond finns i *bilaga 10*. Bilagorna 5–10 innehåller presstödsnämndens beslut t. o. m. 1980-06-30.

2.5.2 Utfallet budgetåren 1976/77 och 1978/79 från presspolitisk synpunkt

Det statliga stödet över statsbudgeten till dagspressen skiljer sig från statligt stöd till andra delar av näringslivet genom att det inte är avsett att vara allmänt branschfrämjande. Syftet är att främja konkurrensen genom att stödja svaga och nedläggningshotade företag samt att stimulera till nyetablering främst i områden som domineras av en enda tidning. Genom ett stöd för samverkan önskar statsmakterna förbättra de allmänna konkurrensvillkoren inom branschen för tidningar i underläge.

Det krävs analyser av sådant slag som vi redovisar längre fram för att få

Tabell 2 Presstödet fördelning på tidningsgrupper och stödformer 1976/77 och 1978/79

Tidningsgrupp och stödform	1976/77		1978/79	
	Milj. kr.	%	Milj. kr.	%
Lågtäckningstidningar:				
a) produktionsbidrag	133,3	76,8	185,9	70,7
b) produktionsbidrag – övergångsbestämmelser för rikstidning	0,3	0,1	0,6	0,2
c) etableringsstöd	2,6	1,5	2,3	0,9
d) samdistributionsrabatt	5,5	3,2	13,2	5,0
	141,7	81,6	202,0	76,8
Högtäckningstidningar:				
a) produktionsbidrag enl. 10 §	4,9	2,8	5,1	1,9
b) produktionsbidrag enl. 13 b §	–	–	0,4	0,2
c) utvecklingsbidrag	6,0	3,5	3,2	1,2
d) samdistributionsrabatt	19,5	11,2	49,6	18,9
e) samproduktionsbidrag	1,3	0,8	–	–
	31,7	18,3	58,3	22,2
Övrigt:				
a) produktionsbidrag enl. 13 a §	–	–	1,6	0,6
b) produktionsbidrag enl. 13 c §	–	–	0,4	0,2
c) branschprojektbidrag	0,2	0,1	0,5	0,2
	0,2	0,1	2,5	1,0
Summa	173,6	100,0	262,8	100,0

underlag för bedömningar av om presstödet fyller sina syften. Det är emellertid möjligt att utifrån utfallen varje år göra vissa värderingar. En sammanställning för budgetåren 1976/77 och 1978/79 visas i *tabell 2*. Mellan de två budgetåren har en viss förskjutning skett i stödets inriktning genom den kraftiga höjningen av samdistributionsrabatten. I tabellen redovisas bidrag till låg- och högtäckningstidningar var för sig. Med lågtäckningstidningar avses tidningar med lägre än 50 % i hushållstäckning på utgivningsorten, medan högtäckningstidningar är sådana som har en täckningsgrad på 50 % eller mer. Till högtäckningstidningarna räknas också Sydsvenska Dagbladet och Dagens Nyheter, eftersom de trots att de har lägre än 50 % i hushållstäckning på utgivningsorten, är förstaidningar där.

Presstödet är ca 50 % större 1978/79 än 1976/77. Merparten av höjningen – ca 60 % – gick till höjda produktionsbidrag medan återstoden i huvudsak avsåg samdistributionsstödet.

Av stödet 1976/77 gick 82 % till lågtäckningstidningar. 1978/79 hade andelen sjunkit fem procentenheter. Lågtäckningstidningarna fick 2/3 av det ökade anslaget.

Högtäckningstidningarnas andel av stödet ökade genom samdistributionsrabatthöjningen från 18 till 22 %. Som tidningsstrukturen är nu, går ca 80 % av samdistributionsrabatten till högtäckningstidningar.

Ca 7,5 milj. kr. av stödet betalas ut enligt undantagsreglerna. Beloppet motsvarar ca tre procent av det totala. Tidningar på främmande språk erhåller tillsammans 1,6 milj. kr. i kompletterande produktionsbidrag. Undantagsbestämmelserna gäller ett 10-tal tidningar tillsammans. Under 1979–1980 tillkommer stödet till stockholmstidningarnas Norrlandsflyg.

2.5.3 Tidningarnas politiska signatur och presstödet fördelning

Stödåtgärdernas syfte är att förbättra de ekonomiska villkoren för tidningar i ekonomiskt underläge. Deras effektivitet bör därför i första hand bedömas från ekonomiska utgångspunkter. Man kan emellertid se presstödet i andra perspektiv, t. ex. partipolitiskt. Gör man det, får man nöja sig med att

Tabell 3 Presstödet fördelning 1978/79 efter tidningarnas politiska signatur (milj. kr.)

Stödform	Tidningar med socialistisk signatur	Tidningar med annan signatur	Summa
Produktionsbidrag:			
a) enligt huvudreglerna	115,4	71,1	186,5
b) § 10-fallen	–	5,1	5,1
c) § 13-fallen	–	2,4	2,4
Etableringsstöd	–	2,3	2,3
Utvecklingsbidrag	–	3,2	3,2
Samdistributionsrabatt	10,6	52,2	62,8
Summa	126,0	136,3	262,3
Procent	48	52	100

Anm. Branschprojektbidragen på 500 000 kr. har inte tagits med.

bestämna tidningarnas linje utifrån den signatur de uppger. Indelningarna kan därför inte bli alltför detaljerade. Den mest invändningsfria torde vara att göra en grupp av tidningarna med socialistisk signatur och en andra av dem med annan signatur. Utfallet visas i *tabell 3*. En mera detaljerad redovisning finns i kapitel 3. Där ställs också presstödet fördelning mot tidningsgruppernas ekonomi (s. 39).

Sammanställningen i *tabell 3* visar att fördelningen mellan de två tidningsgrupperna är relativt jämn: 48 % för tidningar med socialistisk och 52 % för sådana med annan signatur. Av produktionsbidragen och etableringsstödet utgår 59 % till tidningar med socialistisk signatur. Utöver detta går 17 % av samdistributionsrabatten till denna tidningsgrupp. I övrigt avser stödet tidningar med annan signatur.

2.6 Sammanfattning

Presspolitikens mål är att stärka mångfalden inom dagspressen så att den bättre kan fylla sina uppgifter inom den representativa demokratin. Det statliga stödet över statsbudgeten till dagspressen är inte avsett att vara allmänt branschfrämjande. Dess syfte är tvåfaldigt: dels skall det bidra till att förbättra de ekonomiska villkoren för tidningar i marknadsmässigt underläge – det sker genom direkta bidrag och stimulans av samverkan mellan konkurrerande tidningar, dels skall det underlätta etablering av kompletmentidningar. Preciseringsen av dagstidningsbegreppet och reglerna för presstödet utgår från strukturutvecklingen inom dagspressen och återspeglar presspolitikens mål, nämligen att vända koncentrationsprocessen.

Presstödet har successivt förstärkts. Genom att de ökade stödinsatserna under den senare delen av 1970-talet delvis har varit av generellt slag har stödets selektiva karaktär något försvagats. Budgetåret 1976/77 gick 82 % av stödet till lågtäckningstidningar. Två år senare hade andelen sjunkit till 77 %. Samtidigt ökade det totala bidraget från 174 till 263 milj. kr. Med oförändrade andelar hade bidraget till lågtäckningstidningarna 1978/79 varit 215 i stället för 202 milj. kr. Genom våra förslag i delbetänkandet ökade selektiviteten något.

Betraktar man presstödet budgetåret 1978/79 ur partipolitisk synvinkel, finner man att 48 % av stödet gick till tidningar med socialistisk signatur, 52 % avsåg tidningar med annan signatur.

3 Dagspressens struktur och ekonomi

De faktorer som bestämmer strukturutvecklingen och konkurrensförhållandena i dagspressbranschen är numera väl kända. Tre pressutredningar har före oss studerat tidningsutgivningens ekonomiska villkor. Vi har ytterligare belyst ämnet i forskningsrapporten Dagspressens struktur och ekonomi. Vi kan bygga våra uttalanden om hur ett presstödet som skall motverka marknadskrafterna bör vara utformat på ett betryggande underlag.

Detta kapitel inleds med ett avsnitt om strukturutvecklingen under 1970-talet. Därefter redovisas förändringar i dagstidningskonkurrensens styrka under samma decennium. I ett tredje avsnitt analyseras dagstidnings-ekonomins särdrag.

Vi har samlat in ett omfattande material för att kunna bedöma dagspressens ekonomi under åren 1976–1978. Resultaten redovisas för de olika tidningsgrupper som man med hänsyn till marknadsförhållandena kan urskilja inom dagspressen. Även om vi i presentationen tar upp enskilda företags utveckling, är det ekonomiska läget för grupperna viktigast. Presstödet är i första hand ett stöd för kategorier av tidningar i marknads-mässigt underläge.

I granskningen av tidningsföretagens ekonomi används här i huvudsak resultatet efter finansnetto. Stödbehovet bedöms utifrån detta resultat. Det innebär inte att vi anser att presstödet nivå skall fastställas enbart utifrån t. ex. storleken på enskilda tidningars förluster. Hänsyn måste också tas till gruppens utvecklingsmöjligheter. Vid framräkningen av tidningsföretagens resultat har avskrivningsbehovet beräknats enligt samma regler för alla företag.

Avslutningsvis lämnas uppgifter om presstödet fördelning i förhållande till dagstidningsföretagens ekonomi. Därvid beaktas även tidningarnas politiska signatur.

3.1 Dagspressens struktur under 1970-talet

Strukturutvecklingen inom dagspressen från 1940-talet till 1960-talet är ganska entydig. Antalet tidningar och tidningsföretag minskar kraftigt.

Strukturförändringarna drabbade i första hand små tidningar. I 85 % av fallen var de nedlagda eller fusionerade tidningarnas upplaga mindre än 10 000. Merparten av tidningarna hade borgerliga signaturer. Detta påverkade dock inte pressens politiska struktur, eftersom tidningarnas upplagor

och hushållstäckning – övertogs av andra borgerliga tidningar. Det fanns i många fall från början två, tre sådana på en och samma utgivningsort. Arbetarpressen har förlorat färre men upplagemässigt större tidningar.

Antalet orter med två eller flera konkurrerande tidningar minskade från ca 50 till ca 20 på tjugo år. Även på entidningsorter förekom nedläggningar. Följden blev allt färre orter med tidningsutgivning.

Under 1970-talet har dagspressen inte helt sluppit undan nedläggningar och fusioner, men de är av annat slag. Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning tvingades trots många räddningsförsök till slut att ge upp som flerdagartidning, men har kommit tillbaka som endagstidning och kunnat notera upplageframgångar. Av 1970-talets fusioner är de flesta sådana där lönsamma tidningsföretag gått utanför det egna spridningsområdet och köpt upp ett eller flera andra tidningsföretag, också de lönsamma. Barometern i Kalmar har övertagit Smålandsposten i Växjö och Blekinge Läns Tidning i Karlskrona. (Dessförinnan hade Karlshamns Allehanda gått upp i BLT.) Örnköldsviks Allehanda har köpts av Sundsvalls Tidning. Nordvästra Skånes Tidningar i Ängelholm ingår numera i Ander-gruppen och Hallpressen har ökat sina ekonomiska intressen i flera västgötatidningar. Lönsamma företag har också fått nya ägare: Östersunds-Posten och Nerikes Allehanda i Örebro. De övertagna tidningarna – samtliga med borgerlig signatur – har behållits som huvudtidningar och inte som förr var vanligt blivit avläggare. 1970-talets ägarkoncentration märks således inte lika mycket på ytan som tidigare decenniers.

Till förändringarna under 1970-talet hör emellertid också att flera nya tidningar har kommit till. Detta är en direkt effekt av presstödet.

1972 års pressutredning fann i sin utvärdering av produktionsbidragen att stödet till fådagartidningarna – i huvudsak region- och rikspridda endagstidningar – hade varit effektivt. De flesta hade kunnat redovisa mycket kraftiga upplageökningar. Belägg fanns för att de på sina marknader var betydelsefulla i opinionsbildningen. Det blev ytterligare en redaktion som bevakade politiska, ekonomiska och kulturella händelser. Pressutredningen såg i dessa s. k. redaktionella komplementtidningar en förebild för presspolitiskt angelägna etableringar. Det förslag till etableringsstöd som utformades därefter vann också statsmakternas gillande. Med hjälp av stödet har ett 10-tal tidningar startats.

3.2 Dagstidningskonkurrensen under 1970-talet

Traditionella mått (antal tidningar, antal utgivningsorter, antal konkurrensorter och upplageutvecklingen) är otillräckliga för att beskriva dagspressens struktur under 1970-talet. Vi har nästan lika många flerdagartidningar nu som 1970. Konkurrensorterna är obetydligt färre. Ett stort antal endagstidningar har startats. De fyller inte alla funktioner hos en daglig tidning men deras opinionsmässiga betydelse torde vara större än vad utgivningsfrekvens och upplaga tyder på.

Presstödet har åstadkommit en ökad konkurrens utan att det går att avläsa i sedvanlig statistik. I forskningsrapporten Dagspressens struktur och ekonomi visas detta genom jämförelser av konkurrensgraden per kommun

Tabell 4 Konkurrensgrad per kommun 1967, 1972, 1977 och 1979

Konkurrensgrad (den näst största tidningens hushållstäckning)	Antal kommuner (%)			
	1967	1972	1977	1979
Högst 20 %	37	48	48	49
21-30 %	32	27	23	20
Över 30 %	31	25	29	31
Summa	100	100	100	100

för 1967, 1972 och 1977. Här utökas analysen med uppgifter för 1979. Med konkurrensgrad avses styrkan i den konkurrens den största tidningen på en ort möter, antingen från en annan tidning på samma ort eller från en överspridd tidning. Styrkan mäts med den näst största konkurrenttidningens hushållstäckning på orten i fråga. Analysen omfattar samtliga kommuner och samtliga dagstidningar med 2-7 nr per vecka. Resultaten redovisas i *tabell 4*.

Sammanställningen visar en relativt jämn fördelning 1967 av kommunerna på de tre olika konkurrensgraderna. Det är dock en viss övervikt för det som med ekonomiska termer skulle kallas monopolfallen, dvs. kommuner där den näst största tidningen har högst 20 % i hushållstäckning. 1972 - året efter produktionsbidragen infördes - har konkurrenssituationen ytterligare försämrats. Därefter påverkas konkurrensgraden per kommun av två tendenser på marknaden.

Den ena innebär att konkurrens i form av överspridning minskar - dominerande ensamtidningar blir ännu mer dominerande. Den andra innebär att konkurrensen mellan tidningar på samma utgivningsort ökar tack vare presstödet. Därigenom har konkurrensen, som tabellen visar, i slutet av 1970-talet delvis - men långt ifrån helt - nått den styrka den hade i slutet av 1960-talet. För nära en tredjedel av kommunerna gäller åter att den näst största tidningen har över 30 % i hushållstäckning. Samtidigt har andelen monopolfall ökat från 37 till 49 %. Om man nöjer sig med 1967 års konkurrenssituation som norm - ambitionen i ett presstöd som skall vända strukturutvecklingen bör vara högre än så - återstår att lösa problemet med de många nya monopolfallen.

3.3 Dagstidningsekonomins särdrag

I jämförelse med annan grafisk industri är det från ekonomiska utgångspunkter två förhållanden som är särskilt karakteristiska för dagspressen. Det ena är den rikstäckande distributionen med bud av morgontidningar. Det andra är annonsernas stora betydelse för samma tidningars ekonomi. Båda är samtidigt viktiga förklaringar till att Sverige är ett av världens tidningstätaste länder. Trots att många tidningar lagts ner och få tillkommit har tidningsköpandet inte minskat. Omkring 80 % av alla hushåll abonnerar på en dagstidning.

3.3.1 *Tidningsdistributionens organisation och kostnader*

Dagstidningsföretag använder tre distributionsvägar: buddistribution och postdistribution för abonnerade exemplar och detaljhandelsdistribution för lösnummer. Främst anlitar morgontidningar buddistribution, komplementtidningar med fådagarsutgivning postdistribution och kvällstidningar detaljhandelsdistribution.

Kännetecknande för svensk morgontidningsdistribution av i dag är samverkan. Så har det inte alltid varit. Fram till slutet av 1960-talet distribuerade som regel varje morgontidningsföretag i egen regi sina abonnerade tidningar med undantag för de exemplar som gick med posten.

Det nuvarande samdistributionsystemet för abonnerade tidningar har byggts upp med hjälp av statliga stimulansåtgärder. Mest uppmärksammas kanske samdistributionsrabatten. Minst lika viktigt för genomförandet är att särskilda distributionsföretag, fristående från enskilda tidningsföretag, aktivt tävlar om att få tidningarnas uppdrag. Viktigt är också att samarbetet inom distributionen har förordats av TU.

Samdistribution var inte ett okänt begrepp före det med statliga insatser uppbyggda systemet. På 1950-talet hade Pressbyrån arrangerat distributions-samarbete i bl. a. Jönköping, Växjö, Falun och Hudiksvall. I slutet av 1960-talet startade sådant samarbete i Södermanland, Stockholms morgontidningar har sedan länge samarbetat såväl på utgivningsorten som utanför denna. Detsamma gäller kvällstidningarna i Stockholm.

Det gick trögt att få i gång samarbete på enskilt initiativ. Desto fortare gick det när den statliga stimulansen infördes. Redan efter ett par år hade majoriteten av dagstidningsföretagen anslutit sig. Genom vissa lättnader i de ursprungliga reglerna har abonnerade eftermiddagstidningar – av vilka bara någon återstår sedan de övriga blivit morgontidningar – ensamtidningar och endagstidningar kunnat anslutas. Samdistributionsrabatten betraktas idag som ett generellt presstöd även om den kräver en motprestation – likapris per exemplar – och enstaka tidningar kanske skulle lämna systemet om den drogs in.

Ungefär en femtedel av dagspressens totala intäkter går till att betala distributionen. Budorganisationen bidrar till att göra morgontidningsutgivningen personalintensiv. Kostnaderna för egen och anlitad personal uppgår till ca 2/3 av de totala kostnaderna. Dessa fakta kan värderas på olika sätt. Ett sådant är detta. Budorganisationen når dagligen ca 2,5 miljoner abonnenter. Antalet invånare per säljställe (kiosker o. d.) med tidningar är ca 500. Denna effektiva distributionsapparat är kanske den viktigaste orsaken till vår höga konsumtion av morgon- och kvällstidningar. Mot den bakgrunden är de resurser som läggs på distributionen väl motiverade.

Dagstidningsdistributionen har blivit markant dyrare under 1970-talet. En studie av presstödet och tidningskonkurrensen i Malmö, vilken redovisas i delbetänkandet (Ds B 1978:10, s. 73–92), visar att distributionskostnaderna för t. ex. Sydsvenska Dagbladet med undantag för 1973 ökade med mer än 15 % per år 1970–1977. Under åren 1974–1977 var ökningen 15, 21, 24 resp. 27 %.

Utvecklingen var ungefär densamma för hela dagspressen. Det visar vår enkätundersökning (Ds U 1979:9, s. 117–119). Mellan 1976 och 1977 ökade

distributionskostnaderna med ca 28 %. Eftersom intäkterna ökade långsammare, steg distributionskostnadernas andel av totalintäkterna från ca 21 till ca 23 %. Detaljerna om detta redovisas i Dagspressens struktur och ekonomi (s. 115 f). De starkt ökade distributionskostnaderna var som nämnts en av anledningarna till att TU i slutet av 1976 ville ha en högre samdistributionsrabatt.

Efter 1977 är kostnadsutvecklingen en annan. Enligt en sammanställning i årsredovisningen 1978/79 från Tidningstjänst AB – ett av samdistributionsföretagen – steg priset per exemplar i buddistribution med ca 5 % mellan 1977 och 1978 och med ca 9 % mellan 1978 och 1979. En lugnare utveckling följde alltså på den kraftiga nivåhöjningen i tre steg mellan 1975 och 1977.

3.3.2 Dagspressens annonsberoende

Dagstidningsverksamheten är mycket starkt beroende av annonsintäkterna. För morgontidningarna svarar annonsförsäljningen för mellan 60 och 70 % av tidningsintäkterna: ca 70 % för fådagarstidningarna, ca 65 % för storstadstidningarna och ca 60 % för övriga flerdagarstidningar. Bilden är en annan för kvällstidningarna. För dem ger annonserna endast ca 25 % av intäkterna. Kvällspressen arbetar under helt andra betingelser än morgonpressen.

Morgontidningarnas stora annonsberoende får en rad följdverkningar för verksamheten. Annonsörernas bedömningar av upplagor och spridningsförhållanden får ett avgörande inflytande på ekonomin, egenskaper som gör tidningarna attraktiva som annonsorgan sätts i centrum, branschen blir mera konjunkturkänslig än om läsarna stod för merparten av intäkterna och tidningarna blir sårbarare för konkurrens från andra reklammedier. Den oro som ibland uttrycks för att dagspressen kan få det svårt att klara konkurrensen från nya medier – t. ex. teledata – gäller inte nyhetsförmedlingen och opinionsbildningen utan annonsförsäljningen.

Att annonsförsäljningen svarar för omkring 2/3 av tidningsintäkterna, innebär inte att tidningarnas innehåll domineras av annonser. De upptar vanligen inte mer än 1/3 av tidningarnas totala utrymme. Två tidningsgrupper avviker. För storstädernas förortstidningar med 1–2 nr per vecka är andelen ca 40 % och för de tre största morgontidningarna ca 60 % – högre för Dagens Nyheter och Göteborgs-Posten och lägre för Sydsvenska Dagbladet.

Inom branschen har man på olika sätt visat intresse för att minska sitt beroende av annonsförsäljningen. Att man inte har lyckats tyder möjligen på att det inte skulle gå.

Om man jämför dagstidningarnas prenumerationspriser – lösnummerpriserna kan lämnas därhän, eftersom abonnemangen svarar för 90 % av tidningsförsäljningen – finner man stora skillnader. Där priserna är höga, torde utsikterna vara små att få läsarna att svara för en större andel av intäkterna. Annat är det i de utpräglade lågprisområdena. Eftersom det inte rör sig om områden med lägre köpkraft än andra, bör tidningarna där ha möjligheter att förändra intäktstrukturen. Betecknande nog är det just i dessa lågprisområden som lågtäckningstidningarna med de största förluster-na finns. Det skulle inte krävas stora prishöjningar för att deras ekonomi skulle förbättras.

Våra analyser av sambandet mellan utgivningsfrekvens och tidningseko-

nomi visar att antalet utgivningsdagar bestämmer abonnemangspriset. Tidningar som har lägre periodicitet än 6 nr per vecka fastställer sina priser utifrån vad 6-dagartidningar i området kostar. Särskilt påfrestande för en lågperiodisk tidnings ekonomi blir det därför om den dominerande tidningen är en lågpristidning. Flera av endagstidningarna får genom detta särskilt låga prenumerationspriser. En självständigare prispolitik bland tidningarna med högst 5 nr per vecka skulle kunna förbättra deras ekonomi.

Även om det alltså finns möjligheter att minska annonsintäktsberoendet i vissa områden för vissa tidningar kommer dock tidningsutgivningens villkor under överskådlig tid att präglas av annonsmarknadens mekanismer.

3.3.3 *Utgivningsortens betydelse*

Dagstidningarna är genom sin prispolitik till 60–70 % beroende av intäkter från annonser. De måste alltså se till att de är gångbara som annonsorgan. Avgörande är hur många läsare tidningen har på sin utgivningsort och hur stor denna är. Ju fler hushåll tidningen täcker på utgivningsorten, desto intressantare är den för ortens annonsörer. Ju större utgivningsorten är, desto fler och större är annonsörerna. För att stärka sin ställning i konkurrensen bör följaktligen tidningarna öka sin upplaga på utgivningsorten. Små tidningar kan ha ekonomiska problem trots hög hushållstäckning, nämligen om utgivningsorten är liten. Detta konstaterande ligger bakom de särskilda reglerna för produktionsbidrag till tidningar med högst 10 000 i upplaga.

Det finns ett mycket starkt samband inom dagspressen mellan täckningsgrad på utgivningsorten och ekonomiskt resultat. Det visar den statistiska analys som vi har gjort (Ds U 1979:9, s. 82–85). Så länge dagspressens stora annonsberoende består, kan täckningsgraden på utgivningsorten användas som ett uttryck för en tidnings ekonomiska läge.

För alla morgontidningar – även de med låg hushållstäckning – är utgivningsorten den viktigaste marknaden. De resurser som tidningen kan skaffa där, bestämmer den totala verksamhetens omfattning. Det stora annonsberoendet inverkar generellt sett negativt på de ekonomiska villkoren för en tidnings spridning utanför utgivningsorten.

Överspridda tidningsexemplar ger som regel inte samma intäkter och kostnader som de som säljs på utgivningsorten. Intäkterna är lägre genom att överspridningen ger mycket begränsade annonsintäkter. Kostnaderna är högre framför allt genom högre distributionskostnader. Många exemplar utanför utgivningsorten kan ekonomiskt sett aldrig väga upp få exemplar på utgivningsorten.

3.3.4 *Lågtäckningstidningarnas beroende av bidrag utifrån*

Dagspressen är ekonomiskt beroende av annonsmarknaden. Högtäckningstidningarna har övertaget på denna. Av dessa två förhållanden följer att lågtäckningstidningarna är beroende av bidrag utifrån för sin utgivning. Tillskottet av statligt presstöd till totalintäkterna var 1978 lägst 10–15 % och i undantagsfall högst ca 100 %. Underlaget för uppgifterna finns i *bilaga 3*.

För de lokala och regionala fådagartidningarna med produktionsbidrag

ger presstödet ett tillskott på i genomsnitt 50 %. (Andelen varierar från 30 till 95 %). Bland övriga fådagartidningar med produktionsbidrag är inte bilden enhetlig. För Arbetaren, som har en relativt omfattande civiltrycksrörelse, var andelen 10 %, för Ny Dag 25 % och för Marxist-Leninist Proletären ca 100 %.

Den andra bidragsgruppen är *landsortstidningar med 4–7 nr per vecka och låg hushållstäckning*. För denna grupp är andelen lägre: ca 28 %. Variationerna är här mindre – mellan ca 25 och ca 50 %. Lägst ligger Arbetarbladet och Dala-Demokraten. Västgöta-Demokraten ligger högst.

Den sista gruppen består av *storstädernas dagliga morgontidningar*. Den genomsnittliga andelen är ca 25 %. Genomsnittet gäller dock inte för någon av de tre tidningarna. För Svenska Dagbladet är andelen 14 %, för Arbetet ca 33 % och för Skånska Dagbladet drygt 57 %.

Det finns således ett samband mellan morgontidningarnas stora beroende av annonsintäkter och lågtäckningstidningarnas behov av bidrag utifrån. Bilden är en annan för kvällspressen. Annonserna svarar ju där för bara en fjärdedel av intäkterna. Läsarna har på så sätt helt andra möjligheter att direkt bestämma kvällspresstrukturen.

3.4 Dagspressens ekonomi 1976–1978 – underlag och grupper

När man analyserar dagspressens ekonomi har sammanställningar för branschen som helhet ett begränsat värde. Hänsyn måste tas till att olika grupper av tidningar arbetar under olika förutsättningar. Eftersom pressstödsreglerna utgår från detta, kan den gruppindelning de arbetar med användas.

Vi har två slag av underlag för våra bedömningar av dagspressens ekonomi. Det ena är en enkät avseende 1976 och 1977 till de 152 dagstidningar som utkom under dessa år. Vi fick uppgifter för båda åren från 144 dagstidningar, 90 flerdagartidningar och 54 fådagartidningar. Resultaten av undersökningen har redovisats i forskningsrapporten Dagspressens struktur och ekonomi.

Det andra underlaget utgörs av årsredovisningar för 1978 från 128 dagstidningsföretag. Ett antal tidningsföretag ger alltså ut flera tidningar. Ett par mindre tidningar har inte sänt in sitt material. Uppgifter för varje tidningsföretag redovisas i *bilaga 3*.

Här används båda underlagen som grund för en sammanfattande redovisning av dagspressens ekonomi 1976–1978. De två huvudgrupper som förekommer är fådagartidningar och flerdagartidningar.

3.5 Fådagartidningar (1–3 nr per vecka)

Enligt pressstödsreglerna finns det två grupper av fådagartidningar. Den ena utgörs av de tidningar som har högst 20 % i hushållstäckning och som erhåller fullt produktionsbidrag. Den andra gruppen bildar de tidningar som har en

högre hushållstäckning än 20 % och som mellan 21 och 29 % får reducerat bidrag och därefter inget bidrag alls. Genom att lägga gränsen så, riktas stödet till dem som har de sämsta marknadsförutsättningarna.

3.5.1 Lokala och regionala fådagartidningar med fullt produktionsbidrag

Gruppen har i forskningsrapporten angetts bestå av 18 tidningar. Genom etableringar har fyra tillkommit under 1978. Eftersom det finns en viss kedjebildning inom gruppen utgörs den av endast 19 tidningsföretag. De flesta uppvisar ett resultat inom +/- 100 000 kr. Väsentligt lägre ligger Västmanlands Folkblad på grund av att tidningen har en större redaktion än de andra. Betydligt högre ligger Södertälje Allehanda. Denna tidning är både till innehåll och spridning en lokaltidning, vilket ger en annan kostnads- och intäktsbild. Över 90 % av tidningens upplaga sprids på utgivningsorten. Genomsnittet för tidningarna i gruppen är ca 30 %. Över genomsnittet ligger även Uddevalla-Posten – här redovisad tillsammans med Västerbygden – och den senare etablerade Förort Väst.

Några av de nya tidningarna har startats av redan etablerade endagstidningar. Dalabygden har startat två och Västerbygden tre tidningar. Stödet är lika stort till varje tidning under förutsättning att det redaktionella innehållet till övervägande del (dvs. till mer än 50 %) skiljer sig från de andra tidningarnas i kedjan. Detta krav har inte medfört några problem i de nämnda fallen.

De flesta av fådagartidningarna med högst 20 % i hushållstäckning är starkt beroende av det statliga stödet för sin utgivning. De presspolitiska ambitionerna blir därför avgörande för tidningsgruppens utvecklingsmöjligheter.

3.5.2 Lokala fådagartidningar

De lokala fådagartidningarna är av två slag: förortstidningar i Stockholm och Göteborg samt lokala landsortstidningar med 2–3 nr per vecka. Tidningarna har över 20 % i hushållstäckning på utgivningsorten.

Förortstidningarna ingår i tidningskedjor. Detta medför bl. a. att det saknas uppgifter om de enskilda tidningarnas ekonomi. Kungälv-Posten ingår i Weinitz-gruppen, som också omfattar Mölndals-Posten och den nyligen etablerade Göteborgs-Nytt. Den senare erhåller produktionsbidrag, eftersom den ligger under 20 % i hushållstäckning. Mölndals-Posten har fått utvecklingsbidrag. Nacka-Saltsjöbadens Tidning redovisas tillsammans med Länstidningen i Södertälje. Övriga tidningar i gruppen ingår i Svenska Dagbladets förortstidningskedja HuvudstadsPress. För förortstidningarna har perioden 1976–1978 ekonomiskt präglats av de omställningsproblem som uppstod när produktionsbidraget från och med 1976 föll bort. Tidigare var täckningstalsgränsen för fullt produktionsbidrag högst 40 %.

I gruppen lokaltidningar med 2 nr per vecka saknas uppgifter om en tidning på grund av att årsredovisningen inte skickats in. Nynäshamns-Posten ingår liksom Nacka-Saltsjöbadens Tidning i samma företag som Länstidningen i Södertälje. Hjo Tidning ägs av Skaraborgs Läns Annonsblad och Sandvikens

Tidning av Gefle Dagblad. Sandvikens Tidning har numera upphört som självständig tidning. Norra Halland är fristående. Tidningen har över 60 % i hushållstäckning i Kungsbacka.

Även för flera av 3-dagarstidningarna gäller det att de har nära ekonomiska relationer till andra tidningar. Tranås-Posten ägs av Östgöta-Correspondenten, Strömstads Tidning av Bohusläningen, Ulricehamns Tidning av Borås Tidning, Västgöta-Bladet av Hallpressen som också har intressen i Falköpings Tidning. Arvika Nyheter och Filipstads Tidning ägs av Nya Wermlands-Tidningen och Mora Tidning och Södra Dalarnes Tidning av Bengtsson-gruppen. Några av tidningarna samarbetar med andra: Värmlands Folkblad trycker dels Fryksdals-Bygden, dels Nya Kristinehamns-Posten och Östra Småland numera Ölandsbladet. Företagen har därvid erhållit samverkansbidrag i två år. Falköpings Tidning, som sedan den 1 december 1978 kommer ut med 4 nr per vecka, ingår i det omfattande tryckerisamarbete som planeras i Västergötland.

Generellt sett är situationen gynnsam för fådagarstidningar med över 20 % i hushållstäckning på utgivningsorten. Några av dem har för att lösa tillfälliga problem erhållit utvecklingsbidrag. Något generellt stödbehov föreligger inte.

3.5.3 Övriga fådagarstidningar

Den sista fådagarstidningsgruppen är blandad. Den innehåller lokaltidning-
en Trosa Tidning, regiontidningen Härjedalen med hög hushållstäckning på utgivningsorten, § 13-fallen Eesti Päevaleht och Haparandabladet, Arbetaren, Arbetartidningen Ny Dag samt Marxist-Leninist Proletären. Även Internationalen ingår i denna grupp. Tidningen Härjedalen redovisas tillsammans med modertidningen Länstidningen i Östersund. Med undantag för Ny Dag och Haparandabladet som båda redovisar stora underskott och Trosa Tidning som däremot har stort överskott, har tidningarna ungefär samma ekonomiska situation som de lokala och regionala fådagarstidningarna med fullt produktionsbidrag. Härjedalen och Trosa Tidning får inga produktionsbidrag. Sådana utgår till de andra tidningarna i gruppen.

3.6 Flerdagarstidningar (4-7 nr per vecka)

Gränsen för fullt produktionsbidrag går för flerdagarstidningar vid högst 40 % i hushållstäckning på utgivningsorten om upplagan är större än 10 000 och högst 50 % om den är högst 10 000. Vid redovisningen har sex grupper bildats: landsortstidningar med och utan fullt produktionsbidrag, storstads-
tidningar med och utan fullt produktionsbidrag, kvällstidningar och övriga flerdagarstidningar.

3.6.1 Landsortstidningar 4-7 nr per vecka med fullt produktionsbidrag

De flesta tidningarna i denna grupp utkommer på konkurrensorter och bör därför analyseras tillsammans med sina konkurrenter. Den analysen görs i

tabell 5. De orter som inte är representerade där är Stockholm, Malmö och Visby. Tidningarna i Stockholm och Malmö tillhör andra grupper och i Visby är båda tidningarna högtäckningstidningar.

Det finns några skillnader mellan sammanställningen i tabell 5 och i forskningsrapporten. Östra Småland och Värmlands Folkblad har nått över

Tabell 5 Ekonomiskt resultat 1977-1978 för tidningsföretag på 16 konkurrensorter inom landsortspressen

Tidningsföretag	Resultat efter finansnetto (tkr)	
	1977	1978
Grupp I: orter med lågtäckningstidning med högst 20 % i hushållstäckning		
Borås Tidning	4 009	3 157
Västgöta-Demokraten	-3 202	-3 508
Norrköpings Tidningar	1 223	2 739
Folkbladet Östgöten	-1 859	-3 537
Smålandsposten	1 442	1 596
Kronobergaren	-1 560	-2 782
Nerikes Allehanda	8 183	10 011
Örebro-Kuriren	- 978	- 609
Sundsvalls Tidning	750	2 427
Dagbladet (inkl. högtäckningstidningen Nya Norrland)	-2 352	-1 629
Jönköpings-Posten	985	1 570
Smålands Folkblad	-2 885	-2 957
Grupp II: orter med lågtäckningstidning med mer än 20 % i hushållstäckning		
Barometern	5 386	8 217
Östra Småland	- 549	-2 132
Nya Wermlands-Tidningen	2 549	730
Värmlands Folkblad	- 351	1 355
Västerbottens-Kuriren	489	703
Västerbottens Folkblad	15	729
Östersunds-Posten	2 476	2 927
Länstidningen	912	1 317
Falu-Kuriren	1 172	1 103
Dala-Demokraten	1 302	1 996
Blekinge Läns Tidning	- 341	446
Sydöstran	318	2 240
Gefle Dagblad	2 269	2 675
Arbetarbladet	277	1 051
Skaraborgs Läns Annonsblad	926	1 201
Skövde Nyheter	- 544	-1 743
Eskilstuna-Kuriren	2 131	2 226
Folket	563	76
Norrbottnens-Kuriren	1 136	784
Norrländska Socialdemokraten	-1 261	- 818

Anm. Underlaget utgörs av företagens årsredovisningar.

20 % i hushållstäckning på utgivningsorten. Även om effekterna av detta inte slår igenom snabbt, bör de tillsammans med konkurrenttidningarna flyttas över till grupp II. Luleå – Norrbottens-Kuriren och Norrländska Socialdemokraten – har tagits med i denna sammanställning, eftersom Luleå definitivt blivit centrum för tidningsutgivningen i Norrbottens län. Tidigare hade NSD sin huvudredaktion i Boden. Tidningarna tillhör dock gruppen övriga landsortstidningar (3.6.2), eftersom ingen av dem får produktionsbidrag.

I Borås, Norrköping, Växjö, Örebro, Sundsvall och Jönköping, dvs. på orter med lågtäckningstidning med högst 20 % i hushållstäckning, är skillnaden i ekonomiskt resultat mellan låg- och högtäckningstidningen mycket stor. Den förstärkning av stödet till dessa lågtäckningstidningar som kom tidningarna till del från och med 1979 löser inte de ekonomiska problemen.

I Kalmar, Karlstad, Umeå, Östersund, Falun, Karlskrona, Gävle, Skövde, Eskilstuna och Luleå, dvs. på orter där lågtäckningstidningen har över 20 % i hushållstäckning, är bilden annorlunda. I ett par fall visar t. o. m. lågtäckningstidningen bättre ekonomiskt resultat efter produktionsbidrag än högtäckningstidningen.

Skövde Nyheter är ensam bland berörda tidningar om att ha en lägre upplaga än 10 000. Tidningens ekonomi påverkas av att den höjt sin utgivningsfrekvens från 5 till 6 nr per vecka och att produktionsbidraget släpar efter genom att pappersförbrukningen under tre år bildar bas för beräkningen av bidraget – en regel som tillkom för att stävja slöseri med papper för att erhålla högre produktionsbidrag i den mån sådant förekom. Fr. o. m. den 1 juli 1980 gäller att beräkningen av pappersförbrukningen vid en periodicitetshöjning för flerdagarstidning får avse den tidsperiod det går att få uppgifter om. Perioden måste dock vara minst 6 månader.

Övriga tidningar i denna grupp – Borlänge Tidning, Laholms Tidning, Ludvika Tidning och Lysekilsposten – har ca 45 % i hushållstäckning på utgivningsorten. De får fullt produktionsbidrag genom att deras upplaga är mindre än 10 000.

3.6.2 Övriga landsortstidningar 4–7 nr per vecka

Gruppen utgörs med undantag för tidningarna på Gotland av högtäckningstidningarna inom landsortspressen med 4–7 nr per vecka, konkurrenstidningar och ensamtidningar. Dessa tidningars resultat är genomgående goda. Undantagen utgörs av mindre ensamtidningar – för vilka utvecklingsbidragen tillkom – samt Norrländska Socialdemokraten (ett § 10-fall) och Vestmanlands Läns Tidning, vilken tillfälligt får sämre resultat på grund av teknikbyte.

I gruppen ingår även övriga § 10-fall, dvs. Eskilstuna-Kuriren, Falu-Kuriren och Gefle Dagblad. Deras ekonomiska resultat redovisas i *tabell 5*. Tidningarna har med hänvisning till undantagsparagrafen fått 1 050 000 kr. var i produktionsbidrag för 1979.

Tidningarna är i *bilaga 3* upptagna i bokstavsordning inom varje grupp. I *tabell 5* redovisas konkurrensorternas tidningar för sig. Man kan för att analysera stabiliteten i konkurrensförhållandena ordna tidningarna efter

Tabell 6 Landsortstidningar (4-7 nr per vecka) med bästa resultat efter finansnetto 1977 och 1978 (milj. kr.)

Rang	Tidningsföretag och resultat	
	1977	1978
1	Nerikes Allehanda 8,2	Nerikes Allehanda 10,0
2	Barometern 5,4	Barometern 8,2
3	Borås Tidning 4,0	Örnsköldsviks Allehanda 3,7
4	Örnsköldsviks Allehanda 3,6	Trollhättans Tidning 3,4
5	Bohusläningen 3,4	Sala Allehanda 3,3
6	Vestmanlands Läns Tidning 3,2	Borås Tidning 3,2
7	Sala Allehanda 3,0	Östersunds-Posten 2,9
8	Östersunds-Posten 2,5	Bohusläningen 2,8
9	Nya Westmanlands-Tidning 2,5	Gefle Dagblad 2,7
10	Gefle Dagblad 2,3	Norrköpings Tidningar 2,7
	Summa för de tio årsbästa 38,1	42,9

storleken på det ekonomiska resultatet.

I tabell 6 visas de tidningsföretag som enligt årsredovisningarna hade de bästa resultaten inom landsortspressen 1977 och 1978. Antalet tidningsföretag i tabellen är endast tolv. Det behövs inte fler för att för två år konstruera en sådan tabell. Det tyder på hög stabilitet i den ekonomiska strukturen.

3.6.3 *Storstadstidningar morgonpress, 7 nr per vecka med fullt produktionsbidrag*

Arbetet och Skånska Dagbladet redovisar positiva resultat för 1978. Svenska Dagbladet har ett betydande underskott. 1979 höjdes bidraget till Svenska Dagbladet med 2 340 000 kr. och till Arbetet och Skånska Dagbladet med 3 180 000 kr. resp. 1 323 000 kr. Svenska Dagbladets underskott täcks av enskilda företag genom ett handelsbolag.

3.6.4 *Övriga storstadstidningar morgonpress, 7 nr per vecka*

Konkurrensförhållandena mellan morgontidningarna i Stockholm resp. Malmö analyseras i delbetänkandet. Analysen visar att anledningen till att de större storstadstidningarna när våra direktiv skrevs hade ekonomiska svårigheter inte berodde på konkurrenssituationen utan främst på tillfälliga omställningsproblem inom produktionen. Tidningsföretagens resultat är nu bättre. Till Sydsvenska Dagbladet utgår under 1978 och 1979 produktionsbidrag med 10 %, eftersom tidningens hushållstäckning i Malmö ligger på 49 %. Dagens Nyheter har för 1979 erhållit bidrag till tidningsflyget till Norrland med 2,2 milj. kr.

En nackdel vid analysen av resultaten för Dagens Nyheter och Sydsvenska Dagbladet är att tidningsföretagens kvällstidningar ingår i siffrorna. Där- emot är Göteborgs-Postens redovisning skild från Göteborgs-Tidningens.

3.6.5 Kvällstidningar

I kvällstidningsgruppen kan bara resultaten för Aftonbladet och Göteborgs-Tidningen redovisas. För Expressen och Kvällsposten finns ingen separat redovisning.

Kvällstidningarna arbetar under helt andra ekonomiska betingelser än morgontidningarna. De är endast till ca 25 % beroende av annonsintäkter. De säljs endast i lösnummer.

Göteborgs-Tidningen redovisar negativt resultat 1978. Det är dock bättre än 1977 års utfall. En viktig anledning till att tidningen ger underskott de aktuella åren är att den hållit lägre lösnummerpriser än de andra kvällstidningarna. Morgontidningsmarknaden i Västsverige är en lågpris-marknad och det har påverkat Göteborgs-Tidningens prissättning. Från den 1 oktober 1979 tar dock tidningen samma pris som de andra kvällstidningarna. Under förutsättning att upplagan inte påverkas av prishöjningen bör tidningens resultat kunna förbättras avsevärt.

3.6.6 Övriga flerdagartidningar

Tre flerdagartidningar – Dagen, Finn Sanomat och Norrskensflamman – har inte kunnat föras till någon av de tidigare grupperna. Tidningarna utkommer med 5 nr per vecka och torde kunna karakteriseras som komplementtidningar. Till Dagen och Norrskensflamman utgår produktionsbidrag enligt huvudreglerna. Finn Sanomat är ett § 13-fall.

Tidningarna redovisar underskott för 1978. Då var Norrskensflamman fortfarande 6-dagartidning. Tidningen sänkte periodiciteten den 1 januari 1979. 1979 höjdes produktionsbidraget till Dagen och Norrskensflamman. Finn Sanomat har en ovanligt hög periodicitet dels med tanke på språkgruppens – och därmed marknadens – storlek, dels med tanke på övriga invandrartidningars periodicitet som ligger på högst 1–2 nr per vecka.

3.7 Dagstidningarnas ekonomi och presstödet fördelning

Den gjorda genomgången av dagstidningsföretagens ekonomi visar att produktionsbidragen styrs till de tidningsgrupper som på grund av sin ställning på marknaden är i behov av stöd för fortsatt utgivning, dvs. i första hand till fådagartidningarna med högst 20 % i hushållstäckning och till flerdagartidningarna med högst 40 % i hushållstäckning på utgivningsorten.

Till presstödet hör emellertid andra stödformer än produktionsbidragen och de bör räknas in vid en bedömning av presstödet fördelning i förhållande till tidningsföretagens ekonomi. Den bedömningen bygger på företagets årsredovisningar till skillnad från den som redovisas i *tabell 3* och som utgår från fördelningen enligt presstödsnämnden budgetåret 1978/79.

Tabell 7 visar presstödet fördelning på nio tidningsgrupper. Sammanställningen pekar på att presstödet i den mån sådant utgår reducerar eller tar bort förlusterna i de tidningsgrupper där sådana finns. I grupp 5 däremot fördubblas överskottet med presstödet hjälp. Det är samdistributionsrabatten som åstadkommer denna effekt.

Tabell 7 Tidningsföretagens resultat 1978 (milj. kr.)

Grupp och antal tidningsföretag	Resultat efter avskr.	Presstödet	Resultat efter presstödet	Finansnetto	Resultat efter finansnetto
1 Lokala och regionala fådagartidningar med fullt produktionsbidrag (19)	- 12,9	13,2	0,3	0,3	0,6
2 Lokala fådagartidningar (19)	- 2,2	4,0	1,8	0,9	2,7
3 Övriga fådagartidningar (7)	- 5,5	3,9	- 1,6	0,0	- 1,6
4 Landsortstidningar 4-7 nr per vecka med fullt produktionsbidrag (20)	-100,8	92,5	- 8,3	-1,8	-10,1
5 Övriga landsortstidningar 4-7 nr per vecka (52)	31,4	39,4	70,8	7,5	78,3
6 Storstadstidningar morgonpress, 7 nr per vecka med fullt produktionsbidrag (3)	- 99,0	81,3	-17,7	3,7	-14,0
7 Övriga storstadstidningar morgonpress, 7 nr per vecka (3)	- 4,6	15,2	10,6	2,1	12,7
8 Kvällstidningar (2)	- 2,6	0,0	- 2,6	6,0	3,4
9 Övriga flerdagartidningar (3)	- 9,8	7,7	- 2,1	-0,8	- 2,9
Summa (128)	-206,0	257,2	51,2	17,9	69,1

Mellan 1977 och 1978 steg presstödet enligt tidningsföretagens årsredovisningar med ca 60 milj. kr. Av denna ökning tillföll 25-30 % högtäckningstidningar och 70-75 % lågtäckningstidningar. Jämför man 1978 års resultat med 1977 års, finner man att av 60 milj. kr. i ökat presstödet, gick ca 10 till att täcka kostnadsökningar, ca 25 till ökade avskrivningar och ca 25 till att förbättra resultatet. Tidningsföretagen med de tio bästa årsresultaten 1977 och 1978 vilka tillsammans kunde redovisa ett resultat efter finansnetto på ca 40 milj. kr. fick ca 3 milj. kr. i ökat stöd över statsbudgeten.

Fördelningen av det ökade presstödet fick samma effekter på konkurrensorterna, vilket tabell 8 visar. Av ökningen tillföll 74 % lågtäckningstidning-

Tabell 8 Ekonomiskt resultat 1977-1978 för hög- och lågtäckningstidningar på 16 konkurrensorter inom landsortspresen (milj. kr.)

Resultatbegrepp	Högtäckningstidningar			Lågtäckningstidningar		
	1977	1978	Förändring 1977-78	1977	1978	Förändring 1977-78
Resultat efter planenliga avskrivningar	20,4	21,2	0,8	-76,6	-93,3	-16,7
Presstödet	10,2	16,6	6,4	66,4	84,3	17,9
Resultat efter avskr. och presstödet	30,6	37,8	7,2	-10,2	- 9,0	1,2
Finansnetto	4,2	4,7	0,5	- 2,0	- 2,0	0,0
Resultat efter finansnetto	34,8	42,5	7,7	-12,2	-11,0	1,2

Tabell 9 Presstödet fördelning 1978 efter tidningarnas politiska signatur och tidningsföretagens ekonomiska resultat (morgon- och kvällstidningar)

Signatur	Stöd över statsbudgeten		Resultat efter finansnetto tkr
	Tkr	%	
Socialistisk:			
a) socialdemokratisk	123 095	47,8	+ 345
b) annan	3 628	1,4	-2 187
Summa	126 723	49,2	-1 842
Annan:			
a) center	36 666	14,3	12 924
b) liberal/fp	26 317	10,2	33 645
c) ob. lib.	5 124	2,0	5 779
d) oberoende	7 883	3,1	5 959
e) borgerlig	3 635	1,4	4 199
f) moderat	34 865	13,6	1 916
g) opolitisk	16 074	6,2	6 569
Summa	130 564	50,8	70 991
Total	257 287	100,0	69 149

arna och 26 % högtäckningstidningarna. Lågtäckningstidningarna kunde därigenom sänka sin sammanlagda förlust från 12 till 11 milj. kr. Högtäckningstidningarna ökade sin sammanlagda vinst från 35 till 43 milj. kr. Presstödet stod för över 80 % av resultatförbättringen.

Tabell 3 visar att presstödet fördelning är relativt jämn med avseende på tidningarnas politiska signatur: 48 % gick till tidningar med socialistisk signatur och 52 % till sådana med annan signatur 1978/79. Tar man samtidigt hänsyn till tidningarnas ekonomiska förhållanden blir bilden en annan. I tabell 9 redovisas presstödet utfall för tidningar med olika politisk signatur och tidningarnas ekonomiska resultat 1978.

Ungefär lika stor del av det statliga stödet till dagspressen går till de två huvudgrupperna i tabell 9. Detta är samma bild som kommer fram i tabell 3. (Skillnaden i procenttalen mellan tabellerna beror på att tabell 3 bygger på ett aktuellt material.) Tar man med tidningsgruppernas ekonomiska resultat, blir bilden en annan. Trots ett presstöd på drygt 126 milj. kr. återstår för tidningarna med socialistisk signatur ett underskott på ca 2 milj. kr.

3.8 Sammanfattning

Presstödet leder under 1970-talet till viktiga förändringar i dagspressens strukturutveckling. Den sedan 1940-talet pågående företagskoncentrationen vänds. Konkurrensen återtar i stora delar av riket den styrka den hade i slutet av 1960-talet och en rad nya tidningar av komplementkaraktär startas.

Dagstidningsbranschen har mycket gemensamt med annan grafisk industri men den är ensam om sin distribution med särskilda bud av abonnerade

tidningar och sitt stora beroende av annonsintäkter. Annonsberoendet får en rad följdverkningar på verksamheten. Den viktigaste är att läsarna bara indirekt och på lång sikt kan påverka morgontidningsstrukturen. På kvällstidningsmarknaden är läsarnas direkta inflytande betydligt större.

Annonsberoendet gör utgivningsorten till en dagstidnings viktigaste marknad. Hushållstäckningen på denna avgör tidningens ekonomi. Tidningar med låg hushållstäckning hamnar i ett konkurrensmässigt underläge, vilket gör dem beroende av bidrag utifrån. Presstödet spelar en viktig roll för deras fortsatta utgivning.

Det finns två grupper inom dagspressen som utan presstöd skulle behöva ompröva sin verksamhet. Den ena är fådagarstidningar med högst 20 % i hushållstäckning och den andra flerdagarstidningar med högst 40 % i hushållstäckning. För övriga grupper är den ekonomiska handlingsfriheten tillräckligt stor.

Stödet över statsbudgeten går inte enbart till tidningar med ekonomiska problem. Samdistributionsrabatten som har andra syften är produktionsbidragen utgår till alla tidningsföretag, eftersom samtliga är anslutna till samdistributionsystemet. En höjning av rabatten får därför generella effekter.

4 Stödets effektivitet

Stödet över statsbudgeten till dagspressen har i stort fungerat som avsett. Om stödet inte införts, hade dagspressen sett helt annorlunda ut i dag. På en punkt har man dock delvis misslyckats: stödet har inte ökat benägenheten till samarbete i annat än distributionen.

I detta kapitel redovisas resultaten av vår översyn av presstödet. Först tas dagstidningsbegreppet upp. Därefter behandlas var och en av stödformerna: produktionsbidraget, etableringsstödet, utvecklingsbidraget, samverkansstödet och lånefonden.

Vi behandlar också frågan om stödets konkurrensneutralitet och behovet av generella åtgärder. I detta sammanhang tas den kritik upp som branschföreningar inom det grafiska området riktat mot presstödet.

Presstödet har höjts vid ett antal tillfällen. Det kommer att krävas uppräknningar även i framtiden om stödet inte skall urholkas och konkurrensförhållandena ytterligare snedvridas. Vi har i uppgift att bedöma om uppräknningarna kan göras med någon automatiskt verkande metod. Våra bedömningar redovisas i slutet av detta kapitel.

Våra förslag sammanfattas i kapitel 6. Ett förslag till en ny förordning om statligt stöd till dagstidningar presenteras i *bilaga 11*.

4.1 Dagstidningsbegreppet

Stödförordningens dagstidningsdefinition analyseras i kapitel 2 (s. 14–16). Av den analysen framgår att man med dagspress i presstödssammanhang avser *dels* allmänna nyhetstidningar, *dels* publikationer av dagspresskaraktär som normalt utkommer med minst ett nummer per vecka. Dagspresskaraktär får en publikation om den har allmänna nyhetstidningars innehållsstruktur och redigeras som sådana.

I förarbetena till förordningen klargörs att presstödet avser dagspressens medverkan i strävandena att förstärka och fördjupa den svenska demokratin genom att informera om och kommentera vad som sker i samhället, att granska den verksamhet som utövas av de inflytelserika och genom att främja kommunikation inom och mellan politiska, fackliga och andra ideella grupper. Det slås fast att om de uppgifterna skall kunna utföras så behövs mångfald inom dagspressen.

Vi anser att det i en förordning om statligt stöd till dagspressen bör sägas ut att staten stöder företag som ger ut dagstidningar för att trygga denna

medverka och att stärka mångfalden inom dagspressen. En sådan bestämmelse har tagits med i vårt förslag till förordning (bilaga 11, 1 §).

I de flesta fall torde det vara uppenbart om en publikation har dagspresskaraktär eller inte. I tveksamma fall kan det som underlag för ett avgörande krävas innehållsanalyser avseende publikationens ämnesinriktning och journalistiska form och jämförelser med dagspressens funktioner sådana de här har formulerats.

För att bilda oss en egen uppfattning om vilka problem ett sådant förfarande kan medföra, lät vi genomföra en innehållsanlys av 11 komplementtidningars utgivning under några veckor i oktober 1979. Sammanlagt analyserades 36 utgåvor. Fyra av tidningarna var rikstidningar, fem regiontidningar och två lokaltidningar. Olika politiska signaturer var representerade. Sju av tidningarna har tidigare haft högre periodicitet – fem har varit dagliga (6 nr per vecka). Tre har etablerats under senare delen av 1970-talet. För jämförelser ingick fyra publikationer av fackpresskaraktär. Resultaten av analysen har också jämförts med 1972 års pressutrednings innehållsanalyser av flerdagarstidningar.

Några svårigheter att avgöra om de 11 komplementtidningarna hade dagspresskaraktär uppstod inte. Gränsdragningen mot de fyra facktidningarna var inte svår att göra. Ingen av komplementtidningarna hade en så stark ämnesspecialisering som facktidningarna. Däremot bedömer vi att problem kan uppstå om skiljelinjen mellan publikationer av dagspresskaraktär och organisationstidningar. Den direkta jämförelsen i analysen avsåg tidningen Arbetaren och LO-tidningen. Ser man till presspolitikens syfte – att skapa mångfald inom dagspressen – finns grund för att räkna Arbetaren men inte LO-tidningen som dagstidning. Arbetaren har i detta sammanhang en annan ställning än LO-tidningen.

Stödförordningens övriga krav på dagstidning – minst ett nummer varje vecka, ett innehåll i huvudsak på svenska och distribution i huvudsak inom landet – bör upprätthållas även i fortsättningen. Vi vill erinra om att vi i delbetänkandet uttalat att avsteg från regeln "ett nummer varje vecka" bör endast medges under speciella förhållanden. Periodicitetskravet är ett minimum för att nyhetsförmedlingen och opinionsbildningen skall kunna följa dagspressens rytm.

Varje del av en tidnings upplaga med ett redaktionellt innehåll som till "övervägande del" skiljer sig från det i andra delar av upplagan, räknas i stödsammanhang som en tidning – en självständig edition. Enligt presstödsnämndens praxis anses en edition som självständig om det särskiljande innehållet i förhållande till varje annan edition utgör minst 51 % av det totala redaktionella innehållet i editionen i fråga.

Vi ser kravet på att en edition skall ha ett till övervägande del särskiljande redaktionellt innehåll som ett uttryck för att den skall ha vissa egna redaktionella resurser avsedda för editionens profilering med avseende på spridningsområdet.

Vi har övervägt att höja kravet på andelen särskiljande redaktionellt innehåll men kommit fram till att det är osäkert om detta skulle få avsedda presspolitiska effekter. En editionering bör i stödsammanhang likställas med en etablering. Syftet är i båda fallen att motverka koncentrationen inom dagspressen och detta kan inte nås enbart med en bestämmelse om andelen

särskiljande redaktionellt innehåll i en edition i förhållande till andra editioner av samma tidning. Ett högt krav skulle dessutom kunna leda till att det bakomliggande strukturproblemet i alltför hög grad kom att betraktas som en fråga om kvantiteter.

Vi har haft i uppdrag att pröva om det är motiverat att använda ett och samma dagspressbegrepp i författningar. Stödet till dagspressen över statsbudgeten hänger som vi redan sagt samman med strukturutvecklingen inom dagspressen och dagspressens roll i vårt demokratiska system. Endast om syftet i andra fall är detsamma är det motiverat att använda en enhetlig och övergripande definition.

Det lär knappast kunna hävdas att syftet är detsamma bakom presstödsförordningens regler som bakom t. ex. mervärdesskatteförordningens om dagstidningar. Skulle det vara så, skulle befrielsen från skatteplikt inte gälla hela dagspressen utan enbart tidningar i marknadsmässigt underläge och sådana som samverkade i möjlig utsträckning. Vår slutsats blir att det under rådande förhållanden inte går att använda ett och samma dagspressbegrepp i förordningarna i fråga.

4.2 Produktionsbidragen

4.2.1 *Gemensamma regler för fådagars- och flerdagarstidningar*

Produktionsbidrag utgår till dagstidning enligt 6 § endast om

- 1 tidningens totalupplaga är i huvudsak abonnerad
- 2 den abonnerade upplagan uppgår till minst 2 000 exemplar
- 3 annonsandelen i tidningen är mindre än 50 %
- 4 tidningens abonnemangspris inte står i uppenbart missförhållande till abonnemangspris för liknande tidningar
- 5 tidningen inte ges ut av företag som ger ut annonsblad i en i förhållande till tidningsutgivningen betydande omfattning eller som står i nära förhållande till sådant företag

Villkoren i 6 § för produktionsbidrag är gemensamma för fådagars- och flerdagarstidningar. Presstödsnämnden har i praktiken vad gäller den första punkten lättat på kravet för fådagarsstidningar. Nämnden har medgivit att fådagarsstidning som led i marknadsföringen av tidningen på upplagemarknaden får göra en totaldistribution som inte räknas till totalupplagan vid bestämningen av den abonnerade andelen. Totaldistributionen går så till att samtliga hushåll i utgivningsområdet erhåller en utgåva av tidningen. Vi har inget att invända mot denna praxis.

Syftet med den första punkten är att undanta kvällstidningarna från produktionsbidrag. Dessa tidningars ekonomiska förutsättningar är inte sådana att det är motiverat att de skall omfattas av stödssystemet. Den konsekvensen riskeras inte om man tillåter fådagarsstidningarna att ha en högre andel lösnummerförsäljning än de 30 % som förordningen genom uttrycket "i huvudsak abonnerad" maximalt tillåter – i andelen inräknas även fri- och rabattexemplar. Fådagarsstidningar kan särskilt under en etablerings-

eller relanseringsfas genom sin redaktionella aktivitet – nyheter och reportage tidningarna är ensamma om – åstadkomma en onormalt stor lösnummerförsäljning. För att fådagartidningar för kortare perioder skall kunna marknadsföra sig på sådant sätt utan att produktionsbidraget äventyras, anser vi att regelsystemet bör kompletteras så att det för fådagartidning räcker att upplagan är abonnerad till övervägande del, vilket betyder till minst 51 % abonnerad.

Vi anser att även kravet i den tredje punkten bör utformas olika för fådagars- och flerdagartidningar. Regeln bör göras strängare för fådagars-tidningar för att ytterligare markera att stödet avser s. k. redaktionella komplementtidningar. Annonsandelen för fådagartidningar skall vara mindre än 40 % för att de skall få produktionsbidrag.

Vi har funnit att uttrycket "liknande tidningar" i kravet om tidningens abonnemangspris kan uppfattas på olika sätt. Om jämförelsegruppen görs väldigt liten, blir bestämmelsen uddlös. Vi menar att utgångspunkten skall vara det genomsnittliga priset för alla tidningar i samma kategori, dvs. med samma utgivningsfrekvens och liknande spridnings- och konkurrensförhållanden.

Avgörande för om en dagstidning skall få produktionsbidrag är hur stor hushållstäckning den har på sin utgivningsort. Med utgivningsort menas den kommun där tidningen har sin huvudredaktion. Presstödsnämnden kan beräkna täckningstalet för del av utgivningsorten, om spridningen av upplagan motiverar detta. Vi vill ge nämnden möjlighet att beräkna täckningstalet för annan kommun än den där huvudredaktionen finns, om det är rimligt med hänsyn till verksamhetens inriktning. Det bör inte vara möjligt för tidningsföretag att få produktionsbidrag genom taktisk placering av huvudredaktionen i en större kommun än den verksamheten t. ex. med hänsyn till tidningens innehåll egentligen avser.

Den femte punkten i 6 § har statsmakterna infört i avvaktan på resultaten av vår översyn. Motivet bakom den var i första hand att förhindra att det utgick produktionsbidrag till en lokal endagstidning, startad av ett företag med omfattande annonsbladsutgivning. Regeln skiljer sig från andra regler i stödsystemet genom att den avser annat än tidningsutgivningen. Vi menar att en bättre lösning är att skärpa kraven för produktionsbidrag till fådagartidningar. Vi anser att man med våra förslag om fådagartidningar – dvs. mindre än 40 % i annonsandel, ett för tidningsgruppen normalt abonnemangspris och bestämning av utgivningsort efter verksamhetens inriktning – samt det vi föreslår i nästa avsnitt – dvs. om minsta volym redaktionellt utrymme – kan avvara regeln om kombinerad annonsblads- och tidningsutgivning.

4.2.2 *Produktionsbidrag till fådagartidningar*

För fådagartidning utgår fullt produktionsbidrag om tidningens hushållstäckning på utgivningsorten uppgår till högst 20 %. För rikstidning är bidraget dubbelt så stort som för andra fådagartidningar som är stödberättigade. Tidigare var skillnaden mindre.

I vårt fortsatta analysarbete har vi funnit det motiverat att föreslå ett högre bidrag till fådagartidning med riksspridning som kommer ut med mer än 1 nr per vecka. Kostnaderna är väsentligt högre än för endagsutgivning. Vi

föreslår att bidraget höjs från 1,5 till 2,4 milj. kr. (Det senare beloppet utgör 2/5 av bidraget till rikstidning med 5 nr per vecka.) F. n. berör förslaget endast en fådagartidning, nämligen Arbetartidningen Ny Dag.

I vårt delbetänkande föreslog vi att fådagartidningar skulle innehålla minst 1 500 spaltmeter redaktionellt utrymme årligen för att få produktionsbidrag. Detta blev också regeringens förslag men i riksdagen föll förslaget. Riksdagen menade att förslaget om ett minsta antal spaltmeter borde övervägas ytterligare. Regeringen gav oss senare i uppdrag att göra detta.

Underlaget för vårt förra förslag utgjordes av analyser av skillnader i redaktionell volym inom och mellan olika tidningsgrupper – bl. a. de som förekommer i kapitel 3. Vi fann att några tidningar med produktionsbidrag hade anmärkningsvärt liten volym. Det gällde såväl fådagartidningar som flerdagartidningar. För fådagartidningarna var det redaktionella utbudet per utgivningsdag 1976 och 1977 i genomsnitt ca 30 spaltmeter per utgåva, men det fanns tidningar med 12–13 spaltmeter. Genomsnittet för flerdagartidningar exklusive storstadstidningarna var ca 50 spaltmeter per utgåva, men det fanns tidningar med högst 20 spaltmeter.

För att bl. a. ytterligare belysa frågan genomförde vi innehållsanalysen av 11 komplementtidningar. Vi anser oss i materialet finna stöd för tanken att volymökningar leder till ökat utrymme för nyhets-, kommentar- och debattmaterial. Förströelsestoffet är i många fall redan så omfattande att det inte gärna kan utökas. Underlaget är dock för litet för säkra slutsatser.

När vi nu på nytt har övervägt frågan har vi kommit fram till att det är motiverat att ha ett krav på lägsta volym redaktionellt innehåll men att kravet kan sättas något lägre än vad vi då föreslog utan att det leder till att produktionsbidrag kommer att gå till tidningar med mycket liten redaktionell produktion. Vi föreslår att en tidning skall ha minst 1 300 spaltmeter redaktionellt utrymme per år för att kunna komma i fråga för produktionsbidrag.

4.2.3 Produktionsbidrag till flerdagartidningar

För flerdagartidningar utgår fullt produktionsbidrag om tidningens hushållstäckning på utgivningsorten är högst 40 %, eller för tidningar vars upplaga är mindre än 10 000 exemplar, högst 50 %. Vi har inte funnit några skäl att ändra dessa regler.

Produktionsbidragen till denna tidningsgrupp och deras ändamålsenlighet analyserades i vårt delbetänkande (Ds B 1978:10, s. 45–69). Som ett resultat av denna analys förstärktes stödet dels till tidningar med särskilt låg hushållstäckning (högst 20 %), dels till flerdagartidningar med riksspridning. Dessutom höjdes lägsta och högsta belopp för vissa tidningsgrupper.

Ser man till den ekonomiska analysen i kapitel 3 av lågtäckningstidningarnas situation på konkurrensorterna, kan man överväga att ytterligare stärka stödet till tidningarna med högst 20 % i hushållstäckning. Vi menar dock att detta bör ske i andra former än via produktionsbidraget.

4.2.4 § 10-fallen¹

Presstödsnämnden har enligt 10 § möjlighet att bevilja högtäckningstidning produktionsbidrag om den är i behov av sådant för att inte konkurrensförsättningarna i förhållande till lågtäckningstidning med sådant bidrag allvarligt skall försämrast. I delbetänkandet konstaterar vi att ett borttagande av regeln kräver en sänkning av maximinivån för produktionsbidrag. En sådan sänkning ansåg vi då inte vara möjligt med hänsyn till tidningarna med maximalt produktionsbidrag på andra konkurrensorter. Vi har inte ändrat uppfattning på den punkten. Undantagsbestämmelsen är ett smidigare instrument att anpassa bidragsnivån till olika konkurrenssituationer än att införa olika maximinivåer.

Vi ser inte heller någon anledning till ändringar av 10 § i övrigt.

4.2.5 § 13-fallen²

Undantagsreglerna i 13 b) och c) §§ är generella till sin utformning men gäller bestämda tidningar: Haparandabladet (13 b §) och Sverige-Nytt (13 c §). Undantaget i 13 a § gäller tidningar på främmande språk. Sådana får produktionsbidrag enligt samma regler som svenskspråkiga tidningar under vissa förutsättningar. En sådan är att tidningen i huvudsak skall behandla svenska förhållanden – det betyder minst 70 % av innehållet.

När tidningar på främmande språk tidigare stängdes ute från det statliga stödet till dagspressen var det av två skäl: a) språket utgjorde ett hinder för tidningarna att medverka till att förstärka och fördjupa den svenska demokratin och b) deras utgivnings- och konkurrensförhållanden hade inget samband med förhållandena inom dagspressen. Med undantagsbestämmelsen modifieras den första punkten. Om tidningarna i huvudsak behandlade svenska förhållanden kunde de sägas vara viktiga för den svenska demokratin. Punkten b) berördes inte i det sammanhanget.

Vi har i uppdrag att särskilt se på bidragsmöjligheterna för tidningar på främmande språk, dels reglerna för produktionsbidrag, dels möjligheterna att öppna andra stödformer för sådana tidningar. Vi menar att stöd som hittills bör utgå bara i undantagsfall och endast avse produktionsbidrag. I den mån man inom berörda delar av befolkningen väljer dagstidningsutgivning för gruppkommunikation bör produktionsbidrag kunna utgå, om tidningen "till övervägande del" och inte som nu "i huvudsak" behandlar svenska förhållanden. Vi menar m. a. o. att tidningar på främmande språk skall kunna få produktionsbidrag om deras innehåll till minst 51 % gäller svenska förhållanden.

4.3 Etableringsstödet

I presstöds-sammanhang förekommer tre slag av tidningsstarter:

- 1 självständig tidning med minst 1 nr per vecka (19–27 §§)
- 2 självständig edition till annan dagstidning (5–6 §§)
- 3 fådagarstidning som etablerar sig som flerdagarstidning (29 §)

¹ Se avsnitt 2.4.1.

² Se avsnitt 2.4.2.

Den vanligaste etableringsformen under 1970-talet har varit den första. Sedan 1976 har tio endagstidningar startats med etableringsstöd och två utan sådant stöd (Uddevalla-Posten och Förort Väst). Det finns tre fall av editionsstarter: Uppsala-Demokraten som är en edition till Arbetarbladet i Gävle, Arbetet Väst som är en edition till Arbetet i Malmö och Nya Kungälv-Posten som är en edition till Kungälv-Posten. Editionerna har startats utan etableringsstöd. Modertidningarna har direkt sökt produktionsbidrag.

Det finns fådagartidningar som har gått över till flerdagarsutgivning men ingen har erhållit bidrag – utvecklingsbidrag kan utgå – eftersom de har kunnat klara övergången med egna medel. Bidragen är behovsprövade.

De flesta av de nya tidningarna som fått etableringsstöd är centertidningar. Inte mindre än sex av de tio sedan 1976 har sådan signatur. 1976 kom Göteborgs-Kuriren och året efter Upplands Nyheter. 1978 följde två starter: Norrbottningen och Älvsborgs-Posten. Under 1979 startar Västerbottningen och hittills under 1980 Nyhetsspegeln Stockholmaren.

Ytterligare två av tidningarna har partipolitisk beteckning, nämligen Samhällsgemenskap, som startades av Kds 1979, och Broderskap (s). De två återstående har inte någon partiförankring: Göteborgs-Nytt och Södertälje Allehanda.

Etableringsstöd beviljas för dagstidning som bedöms ha möjligheter att efter ett års utgivning uppfylla kraven för produktionsbidrag. Särskilda regler finns för att förhindra spekulationsstarter, dvs. starter i syfte att sedan sälja tidningen med förtjänst eller föra över medel eller goodwill till annan verksamhet. Dessa särskilda regler bör vara kvar.

Etableringarna har hittills i första hand haft organisationsursprung. Det rör sig om partipresstidningar med rörelseanknytning. Ett problem för andra intressenter att få etableringsstöd kan vara att de måste ställa säkerhet för bidraget för den händelse utgivningen inte skulle fylla reglerna för produktionsbidrag efter ett år. Om presstödsnämnden ställer stränga krav på denna säkerhet, kan i och för sig önskvärd etablering försvåras. Nämnden har emellertid de författningsmässiga möjligheterna att anpassa säkerhetskravet till en given situation. Det behövs alltså ingen saklig ändring.

Stöd till fådagartidning som går över till flerdagarsutgivning utgår som nämnts f. n. i form av utvecklingsbidrag. Detta stöd bör lämpligen betecknas som etableringsstöd.

Stödet till etableringar är ett med 50 % förhöjt produktionsbidrag till fådagartidningar. Det ökade bidraget skall täcka de merkostnader igångsättningen för med sig. Inget talar för att man skall avvika från denna huvudregel.

4.4 Utvecklingsbidragen

Utvecklingsbidragen kom till för att hjälpa mindre och medelstora ensamtidningar i tillfälliga svårigheter. Sökande tidning skall bl. a. lägga fram en utvecklingsplan och ange de åtgärder som man avser att vidta för att lösa problemen. Kravet på utvecklingsplan tvingar företagsledningarna att analy-

sera tidningens läge och dra upp riktlinjer för verksamheten. Bidrag utgår för högst två år under en period av fyra. Konstruktionen skall ge tid till utvärdering av insatserna för företag och presstödsnämnd innan nya bidrag beviljas.

Utvecklingsbidrag kan vidare utgå vid övergång från få- till flerdagarsutgivning, till fådagars tidningar med små egna resurser samt för 1979-1980 till stockholmstidningarnas flygdistribution till Norrland. Den senare frågan behandlas i avsnitt 4.5.2. Övriga frågor tas upp i avsnitt 4.4.1 och 4.4.2.

4.4.1 Utvecklingsbidrag till mindre och medelstora ensamtidningar

De dagstidningar som hittills fått utvecklingsbidrag har i stort samma problem. Problemen består främst i att tidningarna trots att de är högtäckningstidningar har en svag ställning på utgivningsorten eller kommer ut på en svag marknad. Bidrag har utgått bl. a. för att tidningarna skall kunna befästa positionen på utgivningsorten eller utveckla tidningsmarknaden på denna.

1972 års pressutredning försökte finna generella regler för att fördela utvecklingsbidrag men lyckades inte. Vi har, eftersom vi anser att bidragsformen bör finnas kvar, prövat andra metoder än de som då var aktuella. Men inte heller vi har lyckats. Det krävs analyser från fall till fall. Vi menar därför att man får behålla den nuvarande konstruktionen. Däremot kan man slopa kravet på utvecklingsplan. Som underlag räcker analyser av berörd tidning och marknad. Tidningen skall bedömas ha utsikter att med hjälp av bidraget kunna fortsätta sin utgivning.

Vi har övervägt att göra utvecklingsbidragen årliga, eftersom problemen i vissa fall kan anses vara permanenta så länge verksamheten pågår oförändrad. Vi vill dock inte ta bort tidsbegränsningen – högst två år under en period av fyra år – eftersom man inte helt kan se bort från möjligheten att läget kan förbättras.

4.4.2 Utvecklingsbidrag till vissa tidningar med fullt produktionsbidrag

I kapitel 3 har vi visat att de många monopolfallen inom dagspressen – dvs. kommuner där den näst största tidningen har högst 20 % i hushållstäckning – har presstödet hittills inte lyckats förändra. Det finns två vägar att gå för att åstadkomma en förbättring. Man kan dels ytterligare stärka lågtäckningstidningarna med högst 20 % i hushållstäckning, dels utveckla de redaktionella komplementtidningarna med fådagarsutgivning. De senare har en viktig uppgift när det gäller att väga upp de negativa effekterna av tidningskoncentrationen.

Genom att utvecklingsbidrag numera (sedan 1979) kan lämnas till tidningar med produktionsbidrag har en väg öppnats till en snabbare utveckling av fådagars tidningar med högst 20 % i hushållstäckning. Innehållsanalysen vi gjort av 11 komplementtidningar visar att tidningarna har redaktionella utvecklingsmöjligheter. För att utnyttja sådana krävs emellertid ökade resurser. Sådana kan inte tas fram inom verksamheten. Genom att ställa utvecklingsbidrag till tidningarnas förfogande kan många av de idéer

som förts fram i debatten prövas. Det är inte möjligt att låta alla *fådagartidningar med fullt produktionsbidrag* samtidigt få utvecklingsbidrag – det rör sig totalt om ett 20-tal tidningar. I stället bör presstödsnämnden fördela bidragen till de intressantaste projekten inom en given medelsram. Tidningarna bör under högst två år under en period av fyra år kunna få högst 600 000 kr. för kalenderår.

Produktionsbidragen till lågtäckningstidningar bland flerdagartidningarna inom landsortspressen har för merparten inneburit att de kunnat sanera sin ekonomi och återta förlorade konkurrenspositioner. För *produktionsbidragstidningarna med flerdagarsutgivning och högst 20 % i hushållstäckning* är situationen en annan. Trots ett ökande presstöd, stiger underskotten för de flesta av dem (jfr s. 36). De uppräknings som gjorts har inte räckt till för utvecklingsåtgärder. Tidningarna har inte kunnat pröva de idéer som ändå finns om hur de skall kunna ta sig ur sitt extrema underläge. Presspolitiskt är detta angeläget. För att göra det möjligt även för dessa tidningar att genom rejäla satsningar försöka förbättra sitt marknadsläge, bör de kunna komma i fråga för utvecklingsbidrag. Om de efter ett sådant stöd fortfarande inte kan klara sin verksamhet med produktionsbidrag, bör de ompröva verksamhetens omfattning. Samma möjlighet till utvecklingsbidrag bör ges till *produktionsbidragstidningar med flerdagarsutgivning och mindre än 10 000 i upplaga*, om de får fullt produktionsbidrag.

Bidraget, som endast bör avse tidningar inom landsortspressen, bör kunna utgå under högst två år av en period av fyra år. Bidraget bör utgöra högst 1 200 000 kr för kalenderår. Reglerna bör utformas så att summan av utvecklingsbidrag och produktionsbidrag inte kommer att överstiga maximitbeloppet för det senare – f. n. 6,3 milj. kr. Även för detta stöd bör presstödsnämnden inom en given medelsram fördela bidragen till de intressantaste projekten. Till de aktuella tidningarna hör dels Dagbladet, Kronobergaren, Norrskensflamman och Västgöta-Demokraten, dels Borlänge Tidning, Laholms Tidning, Ludvika Tidning, Lysekilsposten och Skövde Nyheter.

Tidningar med produktionsbidrag vilka söker utvecklingsbidrag bör – till skillnad från de tidningar som nämns i avsnitt 4.4.1 – till sin ansökan foga en utvecklingsplan.

4.5 Samverkansstödet

4.5.1 Bidrag till samproduktion och annonssamverkan

Stödförordningen innehåller regler om bidrag för samverkan inom teknisk produktion eller annonsförsäljning och för branschprojekt som avser samverkan. Samdistributionsrabatten behandlas för sig.

1972 års pressutredning hade bl. a. i uppdrag att titta särskilt på samarbets- och rationaliseringsfrågor. Utredningen gav ut en särskild rapport i ämnet (SOU 1975:11) Tidningar i samverkan. I den beskrivs ett antal verkliga och tänkbara samverkansfall inom dagspressen.

Utredningen såg samverkan inom dagspressen som ett medel inte bara att begränsa branschens kostnader utan också att vidmakthålla och förstärka en

redaktionell mångfald. Den fann att pågående samarbete till stor del kunde vidareutvecklas av branschens företag. På ett par områden kunde dock stimulansåtgärder behöva sättas in. Det gällde branschprojekt, teknisk samproduktion och lokal annons-samverkan. Utredningen lämnade förslag om sådana åtgärder. Samtidigt föreslog man ändrade regler för lån från pressens lånefond så att den också främjade samverkan, något som f.ö. var avsikten när fonden inrättades. Statsmakterna följde utredningens förslag och de nya samverkansbidragen infördes den 1 juli 1976.

Det var svårt att förutse medelsbehovet. En ram av 5 milj. kr. anslogs för det första året. Med hänsyn till de bidragsnivåer som fastställdes bedömdes beloppet räcka till 4-5 medelstora fall av annons- och produktionssamverkan.

Samverkansbidragen har hittills utnyttjats mycket litet. Bidrag har utgått till några branschprojekt och i sex fall till teknisk samverkan. Möjligheterna att få bidrag till annons-samverkan har inte alls utnyttjats. I genomsnitt har ca 1 milj. kr. per budgetår utgått i bidrag.

I ett fall har det tekniska samarbetet avbrutits genom att den ena av tidningarna - Karlshamns Allehanda - upphört som självständig tidning. Fyra av de fem återstående fallen avser samarbete mellan en flerdagars- och en fådagars-tidning. Inte i något fall har de samverkande tidningarna samma utgivningsort. Samverkansbidrag beräknas komma att utgå till ett större projekt av trycksamverkan mellan fem tidningar i Västergötland: Falköpings Tidning, Nya Lidköpings-Tidningen, Skaraborgs Läns Tidning, Skövde Nyheter samt Västgöta-Bladet.

Det finns flera skäl varför samarbete inte har kommit till stånd i större utsträckning. Ett är att de flesta tidningarna bytt till ny teknik redan före 1976. Ett annat och viktigare är att det finns en påtaglig motvilja mot att samarbeta. Svårigheterna illustreras med önskvärd tydlighet i redovisningen av samlarbetsdiskussionerna i Östersund i forskningsrapporten Dagspressens struktur och ekonomi (s. 135 f). Betänkligheter som grundas på att samarbetet skulle innebära svåra organisatoriska och tekniska problem är däremot inte lika framträdande nu som tidigare. Forsknings- och utvecklingsarbete på samlarbetsområdet har bidragit till detta. Det finns modellfall, organisationsförslag och metoder för konsekvensberäkningar.

Det är ingen överdrift att påstå att attityden till samverkan är mera positiv nu än bara för några år sedan. Vi anser därför att samverkansbidragen bör finnas kvar. Erfarenheterna från Östersundsprojektet pekar på att vissa justeringar kan göras i reglerna för att öka stimulansen: större årliga bidrag kan utgå i början av samverkansperioden än i slutet. Totalt sett påverkas inte det statliga stödets storlek per samverkansfall.

De nuvarande reglerna medger för produktionssamverkan högst 500 000 kr. per tidning och år vid total samverkan. Vårt förslag är att detta ändras till högst 1 milj. kr. per tidning under det första året, högst 500 000 kr. per tidning och år det andra och tredje året och högst 250 000 kr. per tidning och år det fjärde och femte året.

För bidrag till annons-samverkan bör reglerna ändras så att det nuvarande årliga bidraget på 6 % av bruttointäkterna från samarbetet ändras till 12 % under det första året, 6 % det andra och tredje året samt 3 % det fjärde och femte året. Bidraget bör som f. n. delas lika mellan de samverkande

tidningarna.

Enligt förordningen – 36 § p. 3 – skall intäkterna från den gemensamma annonsförsäljningen fördelas mellan tidningarna antingen efter den inbördes storleken av tidningarnas intäkter under kalenderåret före samarbetets påbörjande från annonser av det slag som omfattas av samverkan eller lika mellan tidningarna efter överenskommelse mellan de samverkande tidningsföretagen. Eftersom annonssamverkan endast kan komma till stånd i sådana fall där tidningarna är av värde för varandra, anser vi att bestämmelsen om intäktsfördelningen kan tas bort. Tidningarna bör själva bestämma fördelningen.

4.5.2 *Samdistributionsrabatten*

Samverkan inom distributionen är så gott som total. Det finns en konkurrens om uppdragen vilket är till fördel för tidningsföretagen. Några ändringar i reglerna behövs inte.

Vi har i forskningsrapporten Dagspressens struktur och ekonomi i detalj analyserat tidningsdistributionen. Vi har särskilt sett på spridningstätheten för olika tidningar: glesspridningens och överspridningens omfattning. Med det nuvarande selektiva stödet och våra förslag om att förstärka detta, når man redan de mest utsatta tidningarna med statliga stödåtgärder. Vi har prövat olika möjligheter att via samdistributionsystemet ge ett distributionsstöd till andra tidningar med ogynnsam spridningsstruktur. Vi har funnit att detta inte är möjligt inom ramen för presstödet, eftersom det i första hand är fråga om postdistribuerade exemplar.

En del tidningsexemplar i postdistribution – s. k. lantbrevbärarexemplar i samdistribution – ingår i samdistributionsystemet för att skapa konkurrensneutralitet mellan postverket och distributionsföretagen. Det finns starka principiella skäl mot att göra ytterligare delar av den postdistribuerade upplagan berättigad till samdistributionsrabatt.

Samdistributionsystemet kom till för att förmå starka tidningar att öppna sina distributionssystem för svaga eller överspridda tidningar. De stora fick en rabatt om de avstod från den konkurrensfördel som de hade i sina distributionsorganisationer och accepterade lika pris per exemplar. Något sådant är det inte tal om vid postdistribution. Den står öppen för alla. Ytterligare rationaliseringar kan inte uppnås denna väg. Till detta kommer att avgifterna för den postdistribuerade upplagan fastställs efter särskilda förhandlingar. Det är svårt att bedöma vilka effekter en ökad rabattgivning skulle komma att få på dessa förhandlingar.

Vi har i forskningsrapporten också presenterat ett underlag för att bedöma behovet av ett särskilt stöd till Stockholms morgontidningars flygdistribution till Norrland. Detta stöd utgår som utvecklingsbidrag för 1979 och 1980 med 3 250 000 kr. resp. 3 750 000 kr.

Kraftigt höjda flygavgifter under 1978 medförde att Dagen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet bedömde det som omöjligt att utan statligt stöd fortsätta med flygdistribution till övre Norrland. Totalt berördes ca 15 000 tidningsköpare, ca 2 % av tidningarnas sammanlagda upplaga.

Närmare analyser visar att ungefär hälften av tidningsköparna skulle få tidningen dagen efter om man gick över till landtransporter. Upplagan norr

om Umeå skulle drabbas och – kan man anta – minska.

Bidraget under två år till tidningsflyget till Norrland har givit de berörda tidningarna tid att se över sin distributionsorganisation. Vi anser inte att bidraget bör utgå i fortsättningen.

4.5.3 *Samverkan i nyhetsbyråform*

Vi har ansett det angeläget att finna nya former för samverkan mellan tidningarna för att stärka dagspressens roll i nyhetsförmedling och opinionsbildning. Vi har därvid särskilt analyserat möjligheterna till samverkan i nyhetsbyråform.

Olika tidningsgrupper har mycket olika möjligheter att utnyttja nyhetsbyråer. Nyhetsbyråverksamheten är upplagd efter flerdagarstidningarnas utgivning, vilket är till nackdel för endagstidningarna. De marknadsmässigt ledande tidningarna har större resurser att satsa på gemensam nyhetsbyråverksamhet än tidningarna i marknadsmässigt underläge. En utveckling av kompletterande nyhetsbyråer vid sidan av Tidningarnas Telegrambyrå skulle enligt vår uppfattning stärka den redaktionella konkurrensen.

Det finns idag fem nyhetsbyråer vid sidan av TT: A-pressen AB, Liberala nyhetsbyrån, Centerns presstjänst, Svenska Nyhetsbyrån och FLT-Press-Telefoto. TT har 110 abonnenter, SNB och FLT 50–60 var, LNB och Centerns presstjänst ca 35 var och A-pressen AB ett 20-tal. A-pressen AB, LNB och Centerns presstjänst har en markerad, SNB och FLT-Press-Telefoto en något mindre uttalad politisk profil. TT är partipolitiskt obunden.

Nyhetsbyråernas möjligheter att utvecklas beror på medlemstidningarnas ekonomiska resurser. För tidningar i trängda ekonomiska lägen är den lokala verksamheten mest angelägen. Samtidigt har deras konkurrenter ett riksmaterial. Ett sätt att förstärka konkurrensen mellan de kompletterande nyhetsbyråerna som är till fördel för den redaktionella konkurrensen mellan konkurrerande tidningar, är att ge bidrag till byråerna efter hur många produktionsbidragsberättigade flerdagars- och fådagarstidningar de har som sina abonnenter. Enligt vår mening bör man ta fasta på detta uppslag. I ett sådant system bör tidningar med etableringsstöd jämföras med tidningar med produktionsbidrag. Endast tidningar med fullt bidrag medräknas.

Vi föreslår att samverkansbidrag utgår till nyhetsbyråer som drivs i självständig form och som utgör ett komplement till Tidningarnas Telegrambyrå. Bidraget bör vara 20 000 kr, för abonnent som är fådagarstidning och 30 000 kr, för abonnent som är flerdagarstidning. Beroende på hur våra förslag i övrigt behandlas medför förslaget en ökning av stödet över statsbudgeten med mellan 1,5 och 2,0 milj. kr. Drygt 30 % av beloppet skulle gå till A-pressen AB, något mindre till Centerns presstjänst och 12–13 % vardera till LNB, SNB och FLT-Press-Telefoto.

4.6 *Lånefonden*

Kreditgivningen till dagspressen via lånefonden sker numera och sedan 1 juli 1976 i enlighet med de ursprungliga syftena. Lån skall företrädesvis ges för

projekt som syftar till kostnadsbesparingar genom samverkan mellan tidningsföretag. Lån beviljas inte till enskilda tidningar på orter där samverkan enligt presstödsnämndens bedömning är möjlig. Lån får dock lämnas i sådana fall om berörda tidningsföretag prövat förutsättningarna men inte kunnat enas om formerna. Vi föreslår inga ändringar.

Långivningen har i huvudsak avsett teknisk förnyelse av tidningsföretag. Vi anser att lån också skall kunna beviljas till tidningsföretag som hamnat i katastroflägen och som oundgängligen behöver tillskott av medel för att utgivningen skall kunna fortsätta medan företaget rekonstrueras.

4.7 Stödssystemets konkurrensneutralitet

I debatten om presstödet hävdas ibland att generella åtgärder är konkurrensneutrala medan selektiva inte är det. De selektiva sägs gynna vissa tidningar framför andra och de bör därför ersättas av generella åtgärder som inte snedvrider konkurrensen. Branschorganisationer utanför dagspressen kritiserar presstödet för att det snedvrider konkurrensen till deras medlemmars nackdel.

Vi har studerat dessa frågor i detalj och redovisar resultaten i delbetänkandet och i forskningsrapporten Dagspressens struktur och ekonomi. Här sammanfattas slutsatserna.

Inget stödssystem är konkurrensneutralt. Ett generellt stöd förstärker marknadskrafterna, gynnar de starka tidningarna och påskyndar koncentrationsprocessen. Ett selektivt försvagar marknadskrafterna, gynnar tidningar i underläge och kan, om det innehåller etableringsstöd, vända en negativ strukturutveckling.

Presspolitikens syfte bestämmer vilket stödssystem som bör användas. Det är omöjligt att nå samma effekter med ett generellt som ett selektivt system. Om målet är att främja mångfalden, duger endast selektiva system. De nuvarande selektiva produktionsbidragen ger möjligheter för ett 25-tal flerdagartidningar och ett 30-tal fådagartidningar att fortsätta sin verksamhet. Etableringsstödet stimulerar till tidningsstarter.

Eftersom stödet går över statsbudgeten har frågan också en ekonomisk sida. De insatser som f. n. görs från statens sida motsvarar ca 5 % av dagspressens intäkter. Med ett generellt system av samma omfattning skulle de flesta av tidningarna med stöd tvingas upphöra med utgivningen.

Ett selektivt system som skall motverka marknadskrafterna kräver bidragsregler som är marknadsrelaterade. I det nuvarande används hushållstäckningen på utgivningsorten som mått på en tidnings ekonomiska läge. Statistiska sambandsanalyser med uppgifter från vår tidningsenkät visar att detta är välgrundat. Det finns ett mycket starkt, positivt samband mellan täckningsgrad och tidningsekonomi.

Det selektiva stödet utgår till tidningar som annars skulle ha svårt att hålla sig kvar på marknaden och till etableringar som annars aldrig skulle bli av. Det är självklart att ett sådant stödssystem påverkar konkurrensförutsättningarna. Grundtanken är ju att förhindra att tidningarna i underläge fortsätter att tappa marknadsandelar och att med nyetableringar bryta den redaktionella dominansen på orter där det bara finns en tidning. Högtäckningstid-

ningar som planerat sin verksamhet – dimensionerat personal och investeringar – utifrån antagandet att lågtäckningstidningarna förr eller senare måste försvinna, tvingas givetvis till omställningar, när presstödet gör det möjligt för lågtäckningstidningarna att leva vidare. Effekter av detta slag är just de avsedda.

Frågan om presstödet konkurrens effekter har tagits upp av andra än de direkt berörda. Från den grafiska industrin har man riktat viss kritik, inte mot de selektiva bidragen, utan mot lånefonden. Man har också hävdats att presstödet orsakar löneglidning. Den senare frågan kan lämnas därhän, eftersom jämförelser med andra länder visar att det är verksamhetens art och inte presstödet som kan påverka lönebildningen.

Enligt den grafiska industrin utanför dagspressen har tidningsföretag genom lånefonden kunnat skaffa ny teknisk utrustning på förmånliga villkor. Den överkapacitet som företagen har fått genom att tidningsutgivningen inte tar upp all kapacitet, utnyttjas, hävdar man, till att konkurrera på civiltrycksmarknaden. Man rekommenderar därför statsmakterna att skärpa sina krav på samverkan.

Svårigheterna att få tidningsföretagen att samverka är – som visats – betydande. Att avslå begäran om lån till tidningar i konkurrensmässigt underläge därför att de inte lyckas hitta någon villig samarbetspartner, skulle vara att arbeta mot presspolitikens syften. F.ö. förefaller det ekonomiskt rationellt att dagstidningsföretag använder sin överkapacitet till civiltryck. Inte heller kan det sägas vara anmärkningsvärt att tidningsföretag och tryckerier går in på varandras marknader – om nu de kan avgränsas – till lägre priser då och då. Annorlunda blir det om tidningsföretagen går in på helt nya områden.

Veckotidningsorganisationen VECTU tar ofta stödet till dagspressen som exempel på diskriminering av veckopressen. Det kan inte nog betonas att så är det inte. Huvuddelen av stödet över statsbudgeten går till tidningar i konkurrensmässigt underläge. Återstoden avser i huvudsak att vidmakthålla samdistributionssystemet. Inom veckopressen finns redan samdistribution och att ge stöd till veckotidningar i marknadsmässigt underläge har aldrig varit på tal.

4.8 Uppräkningar av presstödet

Syftet med produktionsbidragen är att kompensera vissa tidningar för bristande annonsintäkter. Bidragen svarar för 20–30 % av berörda tidningars intäkter. Detta betyder i sin tur att tidningsutgivningen står och faller med dem. Att andelen är så hög beror på att annonserna har en så stor betydelse för morgontidningarna och att annonsintäkterna i huvudsak går till högtäckningstidningarna.

Enligt våra undersökningar av tidningarnas ekonomi har tidningarna med produktionsbidrag – med undantag för endagstidningarna – ökat sina upplage- och annonsintäkter minst lika mycket som konkurrenterna. Lyckas man behålla sin marknadsandel, får man relativt sett samma förbättring av dessa intäkter som konkurrenterna.

Annorlunda är det med presstödet. Våra undersökningar visar också att

dess andel sjunker. Kompensationen för bristande annonsintäkter urholkas därmed successivt.

Hittills har statsmakterna med vissa mellanrum räknat upp bidragen – främst produktionsbidragen. Vi har i uppgift att bedöma om sådana uppräkningsberäkningar kan göras på annat sätt. Vi har tagit fram en metod där uppräkningsberäkningarna sker automatiskt. Vi utvecklar den i det följande.

Presstödet är marknadsorienterat. Hushållstäckningen på utgivningsorten avgör i huvudsak stödets fördelning. Ett system med automatiskt verkande uppräkningsberäkningar måste därför också vara kopplat till marknaden. En naturlig sådan koppling får man om man använder sig av annonsprisutvecklingen. Den anger hur stor kompensationen behöver bli från det ena året till det andra. Den metod som vi har tagit fram bygger på att prisutvecklingen på annonsmarknaden får bilda utgångspunkt för uppräkningsberäkningen.

Ett automatiskt verkande uppräkningsberäkningssystem bör gälla enbart produktionsbidragen – bidraget per ton papper samt maximi- och minimibeloppen – och etableringsstödet, eftersom dessa stödåtgärder skall kompensera för bristande annonsintäkter. Eventuella uppräkningsberäkningar av andra delar av presstödet bör göras på sätt som hittills.

När vi bedömt värdet av ett automatiskt uppräkningsberäkningssystem baserat på annonsprisutvecklingen har vi särskilt sett på följande fördelar:

- a) *Systemet är marknadsorienterat:* Det är liksom presstödet knutet till villkoren för tidningsutgivning och hur dessa förändras. Syftet med systemet är uppenbart. Det skall kompensera för prisutvecklingen på annonsmarknaden och verka för en oförändrad intäktsstruktur.
- b) *Systemet är konkurrensneutralt:* De företag som erhåller produktionsbidrag kan inte drivas på annonspriserna. De är hänvisade till de prishöjningar konkurrenterna bestämmer.
- b) *Systemet är förutsägbart:* Tidningar med produktionsbidrag och tidningar utan sådana liksom presstödsnämnden måste i förväg kunna beräkna presstödet. Annonsporisererna är kända viss tid i förväg. Priserna trycks i offentliga listor och höjs därefter först efter avisering.

Vi har provat andra baser för ett uppräkningsberäkningssystem – konsumentprisutvecklingen, producentprisutvecklingen, upplageprisutvecklingen samt kostnadsutvecklingen inom vissa sektorer av tidningsutgivningen – men funnit att det inte finns någon annan som samtidigt är marknadsorienterad, konkurrensneutral och förutsägbart.

Det annonspris som bör användas vid fastställandet av uppräkningsberäkningstalen är det bruttopris som gäller svart/vit annons i text vardagar. De tidningar som bör ingå är förstaidningarna på de f. n. 19 konkurrensorterna. Därmed får man en anknytning till annonsmarknaden som är tillfredsställande.

Basen för ett uppräkningsberäkningssystem bör vara priserna den 1 januari 1980. Förändringen från 1980 till det år en höjning är aktuell, bör ligga till grund för uppräkningsberäkningen. Det bör vara en uppgift för presstödsnämnden att avgöra för vilket datum under det första halvåret som annonspriserna bör avläsas. Det kan lämpligen vara olika från år till år för att undvika att uppräkningsberäkningssystemet påverkar tidpunkten för prisetförändringar.

Vi har beräknat effekterna av ett automatiskt verkande uppräkningsberäkningssystem

tem för perioden 1974–1978 och funnit att uppräkningsarna av produktionsbidragen skulle ha blivit lika stora som de faktiska. Bidraget per ton papper har höjts från 7 500 kr. 1974 till 11 000 kr. 1976 och 13 200 kr. 1978, eller totalt med 76 %. Det maximala bidraget till landsortstidningar har stigit från 3 750 000 kr. 1974 till 5 250 000 kr. 1976 och 6,3 milj. kr. 1978, eller totalt med 68 %. Ett automatiskt uppräkningsystem baserat på annonsprisutvecklingen på de 19 konkurrensorterna skulle ha höjt stödet med 74 %.

Från 1978 till 1979 steg annonspriserna på konkurrensorterna med ca 15 %. 1980 ändrades annonsprissystemet, vilket gör jämförelser omöjliga. Nivån på produktionsbidraget har inte höjts sedan 1978.

Våra analyser av tidningsutgivningens ekonomiska villkor visar att det behövs selektiva produktionsbidrag och ett etableringsstöd för att motverka de negativa konkurrens- och struktureffekterna av dagspressens stora beroende av annonsintäkter. Det finns inga tecken på att dagspressen kommer att kunna minska sitt annonsberoende under överskådlig tid. Behovet av selektiva produktionsbidrag och etableringsstöd är tveklöst belagt. Man kan vidare utgå ifrån att det liksom hittills kommer att krävas återkommande nivåhöjningar av produktionsbidragen och etableringsstödet för att insatserna inte efterhand skall förlora i verkan. Vi föreslår därför att ett automatiskt uppräkningsystem baserat på annonsprisutvecklingen införs fr. o. m. den 1 juli 1981. Uppräkningsmetoden bör provas under en period på minst fem år, dvs. t. o. m. den 30 juni 1986.

5 Konkurrensen från annonsbladen

5.1 Underlag

Vi har att bedöma annonsbladens inverkan på dagtidningarnas ekonomiska situation. Uppgiften har krävt omfattande utredningar. Dessa har vi presenterat i detalj i forskningsrapporten (Ds U 1979:10) *Annonsbladen och dagspressen*. Här görs en sammanfattning av utredningarna. Avslutningsvis redovisar vi våra bedömningar och förslag.

Med termen *annonsblad* menar vi en publikation som kan utnyttjas av konkurrerande annonsörer och som sprids regelbundet och gratis till samtliga hushåll inom ett bestämt område. Vi behandlar alltså inte trycksaker som flygblad för en annonsör, medlemstidningar och kundtidningar. Vi tar upp bara lokala och regionala annonsblad eftersom svenska dagstidningar i huvudsak har lokala eller regionala spridningsområden.

Våra utredningar om annonsblad är fyra: (1) en rikstäckande kartläggning av annonsbladsbranschens struktur, (2) analyser av annonsbladens innehåll och funktioner, (3) undersökningar av läsares och annonsörers synpunkter på annonsblad och (4) analyser av dagstidningars möjligheter att besvara konkurrens från annonsblad.

Vid kartläggningen av annonsbladsbranschens struktur har vi främst utnyttjat en riksomfattande inventering som gjordes under första halvåret 1978 av Sigge S:son Strömberg på uppdrag av Svenska Annonsbladsutgivareföreningen, verksam sedan 1974 och med ett 35-tal medlemmar 1979.

Strömberg träffade på ca 150 annonsblad med utgivning vid den aktuella tidpunkten. Av dem var 75–80 % lokala. Från dessa samlade Strömberg in uppgifter om utgivare, spridningsområde, utgivningsfrekvens, framställningsförfarande och andra tekniska förhållanden, distributionssätt, annonspriser och annonsintäkter samt lokala konkurrensförhållanden. Vi har bearbetat dessa uppgifter.

Kartläggningen av branschstrukturen bygger på uppgifter om 120 annonsblad. Under utredningsarbetet har – bl. a. med hjälp av postverket – ytterligare annonsblad påträffats. I forskningsrapporten *Annonsbladen och dagspressen* finns en förteckning som upptar 186 annonsblad. Sedan den upprättades har säkert några annonsblad fallit ifrån och andra kommit till. Rörligheten i branschen är stor.

Analyserna av annonsbladens innehåll och funktioner bygger på ett urval av 55 annonsblad. Innehållsanalyserna omfattar både text och annonser i ett nummer av annonsbladen och avser förutom antal enheter och volym även

innehållskategorier, geografisk inriktning, ämne och sändare/annonsör. Bedömningarna av annonsbladens funktioner utgår från samma analyschema som förra pressutredningen använde, dvs. massmediers funktioner enligt den s. k. sociala ansvarsteorin.¹ Annonsbladens roll som informationsbärare har granskats utifrån deras förmåga att informera, kommentera, strukturera, aktivera, underhålla och skapa kontakt.

Läsar- och annonsörsundersökningarna avser två typiska orter i annonsbladssammanhang: en med och en utan lokaltidning – Alingsås respektive Östhammar. Undersökningarna genomfördes som studentuppsatser i företagsekonomi. Drygt 120 hushåll och ett 60-tal annonsörer intervjuades.

Analyserna av dagstidningars möjligheter att besvara konkurrens från annonsblad utgår från resultaten från dessa utredningar. De tar upp konkurrensmedel för konkurrensmedel i dagstidningarnas arsenal. Särskilt beaktas de risker som tidningsägda annonsblad kan medföra. Utvecklingen av s. k. distriktsblad i Danmark uppmärksammas därvid.

5.2 Annonsbladsbranschens struktur

5.2.1 *Utveckling och nuläge*

Det finns inte många uppgifter att tillgå om man vill beskriva annonsbladsbranschens utveckling och de som finns är osäkra. De första annonsbladen i landet torde dock ha etablerats under 1930- och 1940-talen. Branschen har därefter vuxit successivt, snabbast under det senaste decenniet. Ca 20 % av de annonsblad som kom ut 1978 hade startats samma år eller året innan. Uppgifter i forskningsrapporten från tidigare annonsbladsinventeringar tyder på att antalet annonsblad kan ha fördubblats under 1970-talet, från omkring 100 till närmare 200.

Annonsbladsbranschens omsättning ökar ännu snabbare. Enligt en undersökning från 1971 uppgick den till ca 10 milj. kr. Det motsvarade 1–2 % av dagspressens samlade annonsintäkter. Riksskatteverket gjorde för förra pressutredningens räkning en sammanställning som för 1974 visade på en omsättning på 20–25 milj. kr. För 1977 har man i forskningsrapporten beräknat intäkten per annonsblad till ca 450 000 kr. och branschens totalintäkter till 80–85 milj. kr. Dessa motsvarar 4–5 % av dagspressens annonsintäkter det året.

Annonsbladsbranschen domineras av ett enskilt ägande. Omkring en fjärdedel av annonsbladen ges dock ut av tryckerier. Mindre andelar faller på reklambyråer, idrottsföreningar och dagstidningar. Till bilden av annonsbladsbranschen som en expanderande bransch hör en viss kedjebildning. I slutet av 1970-talet fanns det mellan 5 och 10 annonsbladskedjor.

De flesta annonsbladen sprids i en, högst två kommuner. Upplagan är i medeltal ca 8 000. Omkring 40 % av annonsbladen utkommer med minst 40 nr per år. Dessa 67 blad har en sammanlagd upplaga på nästan 1 milj. Av dem är 6 tidningsägda. De annonsblad som har den högsta periodiciteten är också de äldsta. För sin distribution anlitar mer än hälften av annonsbladsföretagen postverket. Det totala antalet heltidssysselsatta i branschen – distributionen oräknad – har i forskningsrapporten beräknats till mellan 400 och 600.

¹ Beskriven i SOU 1975:79

Tabell 10 Antal kommuner per län med annonsbladsutgivning 1979

Län	Antal kommuner	Antal annonsblad med		Andel kommuner med annonsblad (%)
		1-39 nr/år	minst 40 nr/år	
Under genomsnittet:				
Gotlands län	1	—	—	—
Kristianstads län	13	0	1	8
Örebro län	11	1	0	9
Skaraborgs län	15	2	1	20
Jämtlands län	8	1	1	25
Västmanlands län	11	3	0	27
Jönköpings län	11	2	1	27
Östergötlands län	12	3	1	33
Kalmar län	12	3	1	33
Uppsala län	6	0	2	33
Blekinge län	5	1	1	40
På genomsnittet:				
Hallands län	6	3	0	50
Älvsborgs län	18	5	4	50
Värmlands län	16	6	2	50
Över genomsnittet:				
Malmöhus län	20	10	1	55
Södermanlands län	7	3	1	57
Göteborgs o Bohus län	15	4	5	60
Stockholms län	23	7	7	61
Västerbottens län	12	5	3	67
Gävleborgs län	10	4	3	70
Kronobergs län	8	3	3	75
Västernorrlands län	7	3	3	86
Norrbottens län	14	5	7	86
Kopparbergs län	15	8	7	100
Riket	276	82	55	50

Anm. Uppgifter om annonsbladen har hämtats från forskningsrapporten (Ds U 1979:10) Annonsbladen och dagspressen, bilaga 6. Antalet kommuner är 276 på grund av att Habo/Mullsjö räknas som en.

Det finns mer eller mindre omfattande annonsbladsutgivning i hälften av landets kommuner i olika delar av riket. Det enda län som enligt forskningsrapporten inte har något annonsblad är Gotland.

De län som har den mest omfattande annonsbladsutgivningen är som framgår av *tabell 10* Kronobergs län och fem av de sex norrlandslänen – Jämtlands län är undantaget. I Kopparbergs län finns minst ett – oftast två – annonsblad i varje kommun. I övriga norrlandslän är det bara enstaka kommuner som inte har annonsblad. Till dem hör Piteå, Sorsele, Umeå, Härnösands, Söderhamns, Bollnäs och Ljusdals kommuner. Annonsbladen har ofta högre periodicitet i dessa län än i andra.

Län som vid sidan av Gotlands och Jämtlands län ligger långt under genomsnittet för riket är Kristianstads, Örebro, Skaraborgs, Västmanlands och Jönköpings län. Annonsbladen i dessa län har vanligen lägre periodicitet än de i andra.

5.2.2 *Samband med dagspressens struktur*

Det finns ett klart samband mellan annonsbladsbranschens geografiska struktur och dagspressens. Man kan dock inte helt och hållet förklara annonsbladens expansion utifrån strukturella förhållanden inom dagspressen. Tillfälligheter kan ha spelat in i en rad fall, eftersom det får anses vara jämförelsevis lätt att starta ett annonsblad och annonsbladsutgivningen i stora stycken är ett lokalt småföretagande. Man kan inte heller bortse ifrån att en del annonsbladsetableringar kan bero på försummelser och missgrepp från svaga företagsledningar på tidningarna.

Det mest entydiga sambandet mellan de två branschernas geografiska utbredning är att *annonsblad och dagstidningar vanligen har olika utgivningsorter*. Merparten av annonsbladen utges på orter utan egen dagstidning. I *tabell 11* finns en sammanställning som visar detta.

I drygt en tredjedel av alla kommuner finns varken dagstidnings- eller annonsbladsutgivning. En tredjedel av kommunerna har enbart annonsbladsutgivning. För återstående tredjedel gäller att man i ungefär lika stor utsträckning har antingen dagstidnings- och annonsbladsutgivning eller enbart dagstidningsutgivning. Eftersom annonsbladen överlag har begränsade spridningsområden, berör således 65–70 % av annonsbladsutgivningen dagstidningsutgivningen endast indirekt.

Befolkningsmässigt små kommuner utan egen dagstidning som ligger i ytterkanten på regionala dagstidningars spridningsområden är typiska etableringsorter för annonsblad. Över 70 % av de veckoutgivna annonsbladen (40 nr per år) utkommer på orter utan tidningsutgivning. Orterna är för små för att bära en dagstidning. Flera annonsblad har också startat när en liten lokaltidning har lagts ner. Ofta har det varit personer med anknytning till den nedlagda tidningen som har engagerats på ett eller annat sätt i annonsbladsutgivningen. I forskningsrapporten nämns Norrlandsfolket i Kiruna (nedlagd 1957) och Östhammars Tidning (nedlagd 1964) som ett par typexempel.

Andra orter utan tidningsutgivning som skapar gynnsamma förutsättningar för annonsbladsutgivning är sådana där ingen dagstidning ensam når ens hälften av hushållen. Det gäller t. ex. flera av kommunerna i Kopparbergs

Tabell 11 Tidnings- och annonsbladsstruktur i rikets kommuner 1979

Kommuntyp	Antal kommuner	Andel kommuner (%)
Kommun med enbart dagstidningsutgivning	42	15
Kommun med dagstidnings- och annonsbladsutgivning	47	17
Kommun med enbart annonsbladsutgivning	90	33
Kommun utan dagstidnings- och annonsbladsutgivning	97	35
Summa	276	100

Tabell 12 Annonsbladsutgivning på dagstidningsorter 1979

Dagstidningsort	Antal orter med annonsblad med		Antal orter utan annonsblad	Summa
	1-39 nr/år	Minst 40 nr/år		
Dagstidning med 2-3 nr/v	11	4	10	25
Dagstidning med 4-7 nr/v	21	11	32	64
Ej dagstidning 2-7 nr/v	50	40	97	187
Summa	82	55	139	276

Anm. Det finns några orter med endagstidningar som redovisats under Ej dagstidning 2-7 nr/v.

län: Borlänge, Säter, Vansbro, Ludvika, Smedjebacken och Malung.

Ett annat samband mellan dagspressens struktur och annonsbladsbranschen som är lätt att påvisa är att *annonsbladsutgivning på tidningsorter är vanligare på fådagarstidningsorter än på flerdagarstidningsorter*. En sammanställning som visar detta finns i tabell 12.

På 15 av de 25 orter där det utges 2- eller 3-dagarstidningar finns annonsblad, i fyra fall med veckoutgivning: Alingsås, Haparanda, Mora och Tranås. För orter med flerdagarstidningar gäller att annonsblad finns i 50 % av fallen. Veckoutgivna annonsblad finns bl. a. på orter med lågtäckningstidning, såsom i Ludvika och Södertälje.

Fådagarstidningar lämnar antingen torsdagen eller fredagen – veckans stora annonsdagar – fri för annonsblad. Detta är den mest uppenbara anledningen till att orter med sådana tidningar skapar gynnsammare betingelser för annonsbladsutgivning än flerdagarstidningsorter. Att i övrigt förklara varför vissa tidningsorter och inte andra fått annonsblad kräver analyser av de enskilda fallen. På några orter är som exemplet visar låga täckningstal orsaken. På andra är skälen inte lika klara. Man skulle behöva se närmare på tidningarnas innehåll, abonnentstruktur och prislister.

Av de annonsblad som startade före mitten av 1960-talet och fortfarande utges, återfinns så gott som samtliga på orter som saknar egen tidning. Annonsbladen på tidningsorter är genomgående yngre. Om detta är ett tecken på att annonsblad oftare än tidigare etableras på tidningsorter eller om de har svårare att klara sig på sådana går inte att avgöra utifrån utredningsmaterialet.

Det finns ett antal annonsbladsutgivningsorter med fler än ett annonsblad. De 186 som ingår i analyserna utges på 137 orter. Ibland är det ett dagstidningsföretag som startat ett konkurrerande annonsblad. Ibland rör det sig om ett annonsblad som täcker en mindre del av en kommun som redan har ett heltäckande annonsblad. Annonsblad som utges i samma kommun är dock inte alltid konkurrenter. De kan täcka olika delar av den.

5.2.3 Expansionsutrymme

Det är viktigt att försöka ta reda på vilka av de 97 tidningslösa kommunerna som f. n. inte har annonsbladsutgivning som har förutsättningar att bli annonsbladsorter. Flertalet av de 97 kommunerna ligger i de län som hade en annonsbladstäckning under genomsnittet enligt redovisningen i tabell 10.

En femtedel av kommunerna utan tidningsutgivning som inte heller har annonsblad har åtminstone i ett avseende gynnsamma betingelser för annonsbladsutgivning: den största dagstidningen har i dem högst 49 % i hushållstäckning. I en av kommunerna rör det sig om en 3-dagartidning. I återstoden av dessa kommuner ligger minst en dagstidning på 50 % eller högre i hushållstäckning. Det innebär att tidningarna har goda förutsättningar att försvara den lokala annonsmarknaden. De har på sin sida en majoritet av läsarna. I Jämtlands och Blekinge län kan risken för annonsbladsutgivning i kommuner utan tidningsutgivning öka på grund av att konkurrensen mellan tidningarna blir allt jämnare.

Dessa bedömningar bygger på att det finns klara skillnader mellan tidningsutgivningen i de län som ligger under genomsnittet i annonsbladstäckning och de som ligger över. I län av det förra slaget är t. ex. editionering vanligare än i län av det senare slaget. Man kan ta Jönköpings län (Hallpressen), Kristianstads län (Södra Sveriges Tidningar och Nordvästra Skånes Tidningar) och Kalmar län (Barometern och Östra Småland) som exempel. I övrigt rör det sig i denna grupp främst om län som domineras av de största dagstidningarna inom landsortspressen – de med över 50 000 i upplaga: Nerikes Allehanda, Vestmanlands Läns Tidning, Östgöta Correspondenten, Norrköpings Tidningar och Upsala Nya Tidning – tidningar som kan sägas vara särskilt aktiva i att hålla sina marknader fria från annonsblad. Förklaringen till att Skaraborgs län hör till de län som ligger under genomsnittet i annonsbladstäckning är att det där finns många starka lokaltidningar. Samma förhållande gäller i de norrlandskommuner som inte har annonsbladsutgivning: Söderhamn, Bollnäs, Ljusdal, Härnösand och Piteå.

Det finns således mycket som talar för att det inte är tillfälligheter som gör att det fortfarande finns ett stort antal orter utan annonsblad. Orsaksförhållandena är dock inte alltid entydiga. Statistiskt sett finns det ett visst expansionsutrymme för annonsbladsbranschen på orter utan tidningsutgivning och där något annonsblad ännu inte har etablerat sig. Det rör sig i första hand om ett 20-tal kommuner. I övrigt har dagstidningarna i utgångsläget ett betydande övertag.

5.3 Annonsbladens innehåll

De flesta annonsblad trycks i offset. Mer än hälften av dem håller A4- eller mindre format. Det finns i detta avseende en geografisk skillnad. Annonsbladen i norrlandslänen är mindre än de som ges ut i andra delar av riket. Sidantalet per nummer varierar från 1 till 40. Ett genomsnittsnummer innehåller 12 sidor. Ju tätare utgivningsfrekvens, desto fler sidor.

Analysen av annonsbladens innehåll visar att ungefär två tredjedelar av

annonsbladen enbart består av annonser. Det är främst på tidningsorter som annonsbladen innehåller text. Räknat som ett genomsnitt för de analyserade annonsbladen svarar annonserna för nästan 85 % av utrymmet. Den redaktionella texten fördelade sig på följande sätt:

Kategori	Andel av totalutrymmet (%)
Nyheter och reportage	3
Kommentarer och debatt	2
Underhållning	3
Sport	2
Programtablåer för radio och tv	2
Hem och hushåll	1
Meddelanden	1
Textreklam	1
Andel redaktionell text	15

Ämnesmässigt tar underhållning och sport mer än hälften av utrymmet. Det innebär att man också i nyheter och reportage tar upp dessa ämnen. Andra ämnesområden som förekommer i nämnvärd omfattning är kyrka och religion samt bostad och boende. Annonssbladen med veckoutgivning domineras textmässigt av ämnena sport, underhållning samt kyrka och religion. Den textreklam som förekommer avser främst nöjes- och idrotts-evenemang. Ju mer text annonsbladen innehåller, desto större utrymme tar textreklamen. Undantag är tidningsägda annonsblad som även om de har stor andel text inte innehåller någon textreklam. Till kraven på medlemskap i Svenska Annonssbladsutgivareföreningen hör att man inte får publicera textreklam.

Annonssbladens lokala karaktär framträder klart i innehållets inriktning. Ca 90 % av utrymmet – text och annonser – avser förhållandena på utgivningsorten. Annonssutrymmet domineras av affärsannonser. Ca 75 % avser det lokala utbudet av varor och tjänster från enskilda rörelseidkare – butikskedjors annonsering är sparsamt förekommande. Ca 10 % av annonsutrymmet tas upp av annonser för lokala evenemang. Annonssbladens egna annonser svarar för 4–5 %. Resterande ca 10 % av annonsutrymmet fördelas på ett stort antal kategorier.

Annonseringen rör främst livsmedel, bilar och biltillbehör, textil- och beklädnadsvaror samt möbler och husgeråd. Annonser som kräver större omland än vad annonsbladen kan erbjuda – sådana som gäller fastigheter, resor, varuhus och märkesvaror – finner man bara undantagsvis i annonsbladen. Bladen innehåller även annonser från kommuner, landsting och politiska partier.

Annonssbladen har således en annan innehållsprofil än dagstidningar. Som skäl för att man inte ger texten större utrymme har annonsbladsutgivare i Dalarna vid intervjuer sagt att man saknar tid och förmåga. Dessutom anser man att man skulle ge sig in på tidningarnas område och det önskar man inte. Annonser uppfattar man inte på samma sätt som något som är speciellt för dagstidningar.

5.4 Läsar- och annonsörssynpunkter på annonsblad

Våra undersökningar av läsar- och annonsörssynpunkter på annonsblad genomfördes i Alingsås och Östhammar, två typiska orter för annonsbladsutgivning – en ort med fådagartidning och en utan någon dagstidning.

5.4.1 *Undersökningsorternas tidningar och annonsblad*

I Alingsås utkommer Alingsås Tidning som lokal eftermiddagstidning måndagar, onsdagar och fredagar. Upplagan är 6 000. Tidningen täcker enligt Tidningsstatistik ca 2/3 av hushållen på utgivningsorten. Den näst största tidningen, Göteborgs-Posten, når drygt 50 %.

Sedan 1969 utges varje vecka ett annonsblad i Alingsås, Alingsås-Kuriren, av Lerums Boktryckeri. Det distribueras torsdagar - en lokaltidningsfri veckodag – till samtliga hushåll. Upplagan är 17 000.

Som svar på denna konkurrens om annonsörerna startade Alingsås Tidning 1977 ett eget annonsblad, Annons-Nyheterna. Annons-Nyheterna utges liksom Alingsås-Kuriren på torsdagar.

I Östhammar fanns t. o. m. 1964 en lokal eftermiddagstidning som utkom med 3 nr per vecka, Östhammars Tidning. Den hade ett marknadsläge som i stort motsvarar det som Alingsås Tidning har idag. De överspridda tidningarna – Upsala Nya Tidning och Norrtelje Tidning – hade dock lägre hushållstäckning, ca 14 % vardera. 1965 övertogs Östhammars Tidning av Upsala Nya Tidning och i slutet av 1966 gick den upp i UNT. Upsala Nya Tidnings hushållstäckning i Östhammar är numera drygt 50 %.

Samma år som Östhammars Tidning övertogs av Upsala Nya Tidning startades ett annonsblad i Östhammar, vilket utkom varannan vecka. När Östhammars Tidning helt upphörde, övergick annonsbladet till veckoutgivning. Upplagan är f. n. ca 10 000.

5.4.2 *Resultat*

Det finns ingen allmän motvilja mot annonsbladen på någon av de undersökta orterna men intresset är olika stort. I Östhammar läses annonsbladet i samtliga hushåll och om det skulle utebli någon vecka, skulle merparten av hushållen försöka skaffa ett exemplar på något sätt. Mer än hälften av hushållen sparar annonsbladet tills nästa kommer. Ett annonsblad kan alltså få en stark ställning bland hushållen på en ort där lokaltidning saknas.

I Alingsås läses inte annonsbladet i lika stor utsträckning som i Östhammar. Man är inte heller lika angelägen om att alltid få det och man har det inte kvar lika länge. Man är mer intresserad av lokaltidningen. Däremot ägnar de som verkligen läser annonsbladet en i förhållande till annonsbladets storlek lika lång tid åt det på de båda orterna.

Även om annonsbladen distribueras till samtliga hushåll och därmed får större täckning än dagstidningarna, synes skillnaderna i räckvidd – andel läsare – vara små. Endast ca tio procentenheter skilde mellan Alingsås Tidning och Alingsås-Kuriren samt mellan Upsala Nya Tidning/Norrtelje Tidning och Östhammars annonsblad. Skillnaderna blir ännu mindre om

man beaktar att intresset för annonsblad och annonsläsning är minst bland dem som inte regelbundet läser någon dagstidning. Vänder sig annonsörerna till annonsblad får man således endast ett begränsat tillskott av kvalificerade läsare.

I Alingsås är lokaltidningen förstahandskälla för annonsinformation om dagligvaror oftare än annonsbladet. För köp av sällanköpsvaror anses dock Göteborgs-Posten vara viktigare än lokaltidningen.

Annonsörerna har ungefär samma inställning till annonsbladen som hushållen. I Östhammar annonserar ca 70 % av företagen oftare i annonsbladet än i Upsala Nya Tidning eller Norrtelje Tidning. Om de skulle avsätta mer resurser till reklam, skulle de annonsera oftare i annonsbladet. I Alingsås är den grupp som annonserar oftare i Alingsås Tidning än i annonsbladet inte bara störst till antalet. Den innehåller också i första hand de större företagen på orten. För dem har lokaltidningen en särställning som annonsorgan. Ökade reklaminsatser skulle gå till annonsering i lokaltidningen.

För att få en bild av annonsörernas inställning till annonsblad på en tredje typisk annonsbladsort – en ort där igen överspridd tidning når upp till 50 % i hushållstäckning – kan man redovisa slutsatserna från en undersökning av annonsinnehållet i annonsblad och dagstidningar med spridning i Malung. Den finns med i forskningsrapporten (s. 146–150). Av den totala annonsvolymen under den aktuella undersökningsveckan var ungefär 20 % av volymen unik för dagstidningarna. Lika stor andel var annonsbladet ensam om. Resten av volymen avsåg annonser som fanns i såväl tidningarna som annonsbladet. Fördelningen var dock inte jämn. Drygt 80 % tillföll tidningarna. De större annonsörerna tycks ha en annons i annonsbladet och en – ofta i större format – i var och en av dagstidningarna. Under sådana förhållanden bör man kunna utgå ifrån att dagstidningarna inte skulle få ökad annonsering om annonsbladet av någon anledning upphörde. En stor del av annonsbladets annonsörer har man redan som kunder och de andra är för små för att kunna ha dagstidningen som annonsorgan. Om så är fallet har annonsbladet alltså vidgat annonsmarknaden snarare än tagit marknadsandelar från tidningarna. Malungsundersökningen är dock inte tillräckligt omfattande för att ge ett säkert svar.

5.5 Annonsbladens funktioner

Annonsbladens roll som informationsbärare granskas i forskningsrapporten utifrån deras förmåga att informera, kommentera, strukturera, aktivera, underhålla och skapa kontakt. I bedömningen ingår såväl text och bilder som annonser. Trots att flertalet annonsblad endast innehåller annonser, används ett generellt analyschema för att möjliggöra direkta jämförelser med dagstidningar.

Den *information* annonsbladen förmedlar kommer främst i annonsform och avser det lokala utbudet av varor, tjänster och evenemang. En del av det starkt begränsade textutrymmet används för lokala nyheter av sport och nöjen. Vissa annonsblad har därutöver notiser om föreningsverksamhet och andra lokala aktiviteter. Trots att informationen inte har bredd kan den –

även om man bortser från lokalannonserna – innehålla mer om lokala förhållanden än överspridda dagstidningar.

Det finns en strävan bland annonsbladsutgivare att hålla en opolitisk linje i sina publikationer. Få har ledare eller andra stående utrymmen för *kommentarer*. Däremot förekommer det insändare och kommenterande artiklar i skilda ämnen, oftast om sport och andra evenemang. Inget av de analyserade annonsbladen fångar dock upp den lokala opinionen på något mera systematiskt sätt.

Annonser och text har vanligen ingen ordnad *struktur*. Många annonsblad ger ett rörligt intryck, vilket dock inte tycks påverka läsvärdet. Vissa slag av annonser återkommer vecka efter vecka på samma plats: privatannonser och predikoturer. De annonsblad som har god strukturering är med ett undantag – annonsbladet i Östhammar – annonsblad som utkommer på tidningsorter.

Att annonserna i annonsbladen söker *aktivera* till köp, evenemangsbesök osv. är självklart – det ligger i annonseringens natur. Samma förhållande gäller dock till 15–20 % även texten.

En fjärdedel av artiklarna i de analyserade annonsbladen hade ett *underhållande* syfte. Antalsmässigt dominerar skämthistorier. Räknat efter utrymme kommer annan förströelse före.

Annonssbladen har vissa förutsättningar att indirekt *skapa kontakt*. Ca 15 % av artiklarna och annonserna bedömdes vara kontaktförmedlande i något avseende: allmänt eller på grupp- eller individnivå. Man tog upp behovet av gruppgemenskap och gav möjligheter till identifikation och uppmärksamhet.

Annonssblad på orter utan tidningsutgivning kan redan genom sin existens fylla en lokalt sammanhållande funktion; de kan vara ett medel att poängtera och stärka gemenskapen med den egna bygdeh. På orter med tidningsutgivning blir annonsbladens uppgifter mera begränsade. Deras egentliga roll är att i annonsform informera om utbudet från sådana annonsörer som inte använder lokaltidningen som annonsorgan och att vara kontaktorgan för de hushåll som av någon anledning inte håller sig med en lokaltidning.

5.6 Åtgärder för att möta annonsbladskonkurrensen

5.6.1 *Dagstidningarnas möjligheter att besvara konkurrens från lokala annonsblad*

Annonssbladsbranschens expansion påverkas av strukturen inom dagspressen. Annonsbladsutgivningen är koncentrerad till orter utan tidningsutgivning och den gynnas särskilt om de överspridda tidningarna inte har anpassat sin utgivning till den lokala efterfrågan inom sina utgivningsområden. Sambandet mellan annonsbladsutgivning och tidningsutgivning styrks av förhållandet att orter utan tidnings- och annonsbladsutgivning ligger inom sådana områden som domineras av tidningsföretag som har gjort sig kända för en medveten anpassning av redaktionella produkter och priser till lokala önskemål. Annonsbladsbranschens utveckling beror alltså till stor del på tidningsföretagens agerande.

I en bilaga i forskningsrapporten granskas tidningsföretagens möjligheter att med marknadsföringsåtgärder besvara konkurrens från lokala annonsblad. Genomgången är principiell. Vilka åtgärder som bör väljas beror på vad som är lämpligt i det enskilda fallet: om annonsbladet utkommer på tidningens utgivningsort, hur ofta det utkommer, vilka annonsörer som utnyttjar det, vilka resurser tidningen förfogar över osv.

Det är främst två argument som annonsbladen säljer på och som dagstidningarna måste kunna ta udden av: den höga täckningen och det låga priset. Dagstidningarnas åtgärder måste syfta till att försvara det ena eller det andra – eller båda.

För det första kan tidningarna intensifiera sin *information om dagstidningarnas kvaliteter* i förhållande till annonsblad. Våra utredningar ger bra argument. Ett nytt, viktigt argument har läsarundersökningarna givit. De visar att värdet för annonsörerna av det tillskott i räckvidd som annonsbladen ger är litet. De som inte läser dagstidningar, läser inte annonsblad i någon större utsträckning. Dessutom är de mindre intresserade av annonsläsning än andra.

För det andra kan tidningarna *anpassa sin prisnivå* om det finns möjligheter att avgränsa åtgärden till avsedda geografiska områden eller kundgrupper. Tidningarna med stora spridningsområden kan tillämpa särskilda editions- eller ortssidespriser.

För det tredje kan tidningar som har hög täckning – och lämplig teknisk utrustning – använda sig av *tidnings- och annonsinlagor* som ett medel att möta lågpriskonkurrens om annonserna. Inlagorna är ett sätt att styra prisåtgärderna till rätt marknad. Detta är särskilt viktigt om tidningarna tvingas gå ner i pris för att bli konkurrenskraftiga.

För det fjärde kan tidningarna öka sin räckvidd genom olika typer av *tilläggsdistribution*. Man distribuerar den ordinarie tidningen eller annonserna i den – med eller utan viss text – till dem som inte är prenumeranter. Vanligen utgår i det senare fallet en tilläggsavgift; annonsörerna erbjuds en högre täckning men till ett högre pris. Därmed är tilläggsdistributioner inte ett sätt att locka till tidningen småannonser som valt att annonsera i ett annonsblad av ekonomiska skäl.

För det femte kan tidningarna *ge ut annonsblad*. Fådagartidningar har det något enklare än dagliga tidningar, eftersom de kan förlägga annonsbladsutgivningen till en tidningsfri veckodag.

Eftersom konkurrensen från ett annonsblad oftast berör flera dagstidningar, kan samarbete vara ett sätt att effektivisera svarsåtgärderna. Samtliga nämnda åtgärder lämpar sig för samverkan. Det är bara i de fall där en ensamtidning får ett annonsblad på sin utgivningsort som denna väg inte är framkomlig.

5.6.2 Branschåtgärder för att dämpa annonsbladsbranschens expansion

Bland dagstidningarna ser man med oro på framväxten av annonsblad. De ses som ett hot mot den reguljära pressens möjligheter att fullgöra sina uppgifter som nyhetsförmedlare och opinionsbildare. Inom Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU) har man därför tidigt uttalat att föreningens

medlemmar inte på något sätt bör underlätta annonsbladsutgivning. TU-tidningar bör inte legotrycka annonsblad, än mindre ge ut sådana. Om det senare av konkurrensskäl bedöms vara absolut nödvändigt, har man rekommenderat sina medlemmar att samverka med berörda TU-tidningar.

I huvudsak har dagstidningarna hittills följt dessa rekommendationer. Det har dock inte varit möjligt att få en fullständig upplutning bakom reglerna. Det förekommer, om än i begränsad omfattning, såväl legotryckning som utgivning av annonsblad. Både stora och små tidningsföretag är engagerade direkt eller indirekt. Totalt ger ett tiotal av landets ca 130 dagstidningsföretag ut egna annonsblad. I samtliga fall ligger dock etableringarna några år tillbaka.

TU antog vid sitt vårmöte den 21 maj 1980 på nytt ett uttalande om TU-tidningars annonsbladsverksamhet. Man förutsätter

att tidningsföretagen inte själva skall engagera sig i utgivning av annonsblad såvida inte utgivningen tillkommit och sker som ett led i aktiva motåtgärder mot annat annonsblad inom tidningens spridningsområde eller för att förhindra uppkomsten av sådana och heller inte i tryckning av lokalt och regionalt spridda annonsblad som kan vara till skada för annan tidning utgiven av tidningsföretag representerat i TU, samt att tidningarna – gärna i samverkan – i sin produktutveckling och marknadsföring aktivt skall vidta åtgärder för att möta konkurrens från annonsblad.

TU-tidning som engagerar sig i annonsbladsutgivning sätter sitt medlemskap i TU på spel. TU-tidningar som trycker eller ger ut annonsblad har fått ett år på sig att avveckla verksamheten.

Journalistförbundet har tillsammans med TU skrivit till kommunförbundet för att få förbundet att rekommendera kommunerna dels att inte annonsera i annonsblad, dels att inte tillåta kommersiell annonsering i egna publikationer. Kommunförbundet svarade att man inte kunde utfärda rekommendationer. Man gav dock förslaget sitt stöd genom att återge det i sin tidskrift med en positiv kommentar.

Journalistförbundet och TU har följt upp sin skrivelse till kommunförbundet genom att skriva till samtliga kommuner i samma ärende. En tredjedel av kommunerna svarade. Ännu en uppföljning gjordes under hösten 1979. Tidigare under året hade Journalistförbundet och TU i brev riktat samma maning till landets 24 landsting. Drygt hälften svarade. En ny framstöt gjordes under hösten 1979. Organisationerna anser sig ha fått stöd i svaren för sina rekommendationer.

Journalistförbundet har också agerat via TCO mot annonsblad. I en motion som fått TCO-kongressens stöd sägs att

förekomsten av gratisdistribuerade annonsblad som konkurrerar med dagstidningarna om annonser utgör ett hot mot pressen. Myndigheter, offentliga institutioner, folkrörelser och företag som annonserar i annonsblad äventyrar med detta dagstidningarnas existens. Det bör vara en självklarhet att samhället tar itu med det problem som annonsbladen utgör.

Den innehållsanalys av annonsbladen, som läggs fram i Annonsbladen och dagspressen, visar att ca 1 % av annonserna var från kommuner eller landsting. De politiska partierna svarar för 0,5 % och organisationsannonser av olika slag för drygt 2 %. Av organisationerna är de kyrkliga samfundet

störst som annonsörer. Därefter kommer bildningsorganisationerna. Myndigheter, offentliga institutioner och folkrörelser svarar således för 3–4 % av annonsbladens annonser.

En specialstudie av annonsbladsutgivningen i Dalarna, vilken också redovisas i forskningsrapporten, visar att kommunerna annonserar främst i de små annonsbladen på orter utan tidningsutgivning. I t. ex. Gagnef annonserar kommunen i samtliga tre annonsblad. I Vansbro finns kommunalt beslut på att annonsbladet skall användas som annonsorgan. Även Malungsbladet har en del kommunal annonsering. Det finns inga uppgifter om dessa iakttagelser har generell giltighet, dvs. att det främst skulle vara på sådana orter som kommuner använder sig av annonsblad.

I det handlingsprogram om annonsblad vilket Journalistförbundet arbetar efter ingår informations-spridning och opinionsbildning på lokal och central nivå i de organisationer journalister i olika egenskaper är verksamma. Journalistklubbarna på tidningsföretagen rekommenderas att aktivt verka för att den egna tidningen inte etablerar sig på annonsbladsmarknaden. De bör också se till att inte andra annonsblad trycks på tidningsföretaget.

5.6.3 Förslag till andra åtgärder för att begränsa annonsbladsmarknadens tillväxt

Det finns bland dem som vill begränsa annonsbladsmarknadens tillväxt de som menar att annonsbladsutgivning skall förbjudas. Ett annat förslag är att annonsbladen skall beskattas hårdare än annan reklam.

En annonskatt infördes den 1 juli 1971 för att finansiera det presstödet i form av produktionsbidrag som då introducerades. Det ursprungliga förslaget var en skatt på 10 % på all press. Man stannade för en differentierad skatt: 6 % på annonser i dagspress och 10 % på annonser i övrig press. Senare gjordes annonskatten om till allmän reklamskatt. Man tillmötesgick på det sättet ett krav från dagspressen som ansåg sig missgynnad i förhållande till andra medier. De successiva lättnader som gjorts under senare år har bara berört dagspressen. Procentsatsen för dagspress är f. n. 3 % och utgår endast på annonsintäkter över 9 milj. kr.

Från tidningsutgivarhåll har man hävdats att postverket genom sin prissättning gynnar distribution av annonsblad men missgynnar distributionen av tidningsinlagor, ett av dagstidningarnas medel att möta konkurrens från annonsblad.

Postverket svarar för en betydande del av annonsbladsdistributionen. Ungefär hälften av annonsbladen anlitar postverket som huvudentreprenör och ungefär en tredjedel av volymen distribueras på detta sätt. Kvaliteten på utbärningen anses som en viktig orsak.

I normalfallet tillämpar postverket den ordinarie grupp-korsbands-taxan för annonsblad. Villkoren för distribution en viss vecka är att upplagan inlämnas senast på måndagen, att utdelningen påbörjas på tisdagen och är avslutad på torsdagen. Inlämning sent på måndagen eller i undantagsfall på tisdagen kan postverket acceptera om kunden meddelar sin leverans i förväg.

Taxan är upplageberoende. För annonsblad som utkommer regelbundet – minst tio gånger per år – beräknas dock exemplarpriset inte efter upplagan per utgivningsstillfälle utan efter årsvolymen, vilket som mest kan ge drygt

5 % lägre pris. Om upplagan lämnas in i det postdistrikt där den skall delas ut, erhåller utgivaren en s. k. lokalrabatt på 15 %. För upplaga som skall delas ut i nära angränsande postdistrikt erhåller man en lägre lokalrabatt på 5 %.

Gruppkorsbandsutgivare som anlitar postverket för utdelningar till samtliga hushåll i ett område minst en gång i månaden kan medges distribution på en i förväg bestämd dag med inlämning dagen innan. Om sådan överenskommelse om utbärningsdag fastställs i avtal och offereras skriftligt utgår inte några lokalrabatter.

För tidningsinlagor gäller tidningstaxans bestämmelser om inte inlagans annonser medför att det aktuella tidningsnumrets annonsandel överstiger 75 %. Inträffar detta, tillämpas grupp korsbandstaxan eller trycksaksporto beroende på hur distributionen läggs upp.

5.7 Utländska erfarenheter

De praktiska konsekvenserna av att dagstidningar ger ut annonsblad kan man se i Danmark.

Liksom i Sverige var annonsbladsutgivningen i Danmark i början ett småföretagande. Så länge den hade en sådan omfattning var effekterna av den på andra medier begränsad. Annonsbladsbranschen fick sitt stora genombrott i Danmark först när dagstidningsutgivarna i konkurrens med varandra började ta över eller etablera annonsblad. Därmed skapades förutsättningar för annonsbladsutgivning i en helt annan skala än tidigare.

Distriktsblad – som de veckoutgivna annonsbladen kallas i Danmark – har funnits i Köpenhamn sedan mitten av 1800-talet och i den danska landsorten sedan 1920-talet. Antalet distriktsblad har successivt ökat fram till mitten av 1900-talet. Under denna tid dominerades branschen av privata tryckerier utan anknytning till dagspressen. Tidningsutgivarna förhöll sig passiva. De gjorde ingenting för att påverka utvecklingen.

Efter en period av omfattande tidningsnedläggning och snabb etablering av distriktsblad för att fylla de luckor som uppstod på marknaden, började också tidningsutgivare att ge ut egna annonsblad. Detta ledde till en kraftig ökning av antalet och till en rad s. k. distriktsbladskrig.

F. n. finns det drygt 340 distriktsblad i Danmark med en veckoupplaga på ca 5,5 miljoner exemplar. Endast sådana som har veckoutgivning räknas. Närmare 30 % av distriktsbladen, främst de större, ägs av tidningar. Då Danmark har ca 5 miljoner invånare får de danska hushållen i genomsnitt två distriktsblad per vecka. Trots detta uppvisar distriktsbladen höga läsvärden. Antalet dagstidningar är ca 50 och deras sammanlagda upplaga per utgivningsdag 1,9 miljoner exemplar.

Distriktsbladen utkommer i genomsnitt med 14–18 sidor per nummer och vecka, varav ca 20 % fylls med text. Köpenhamnsblad och dagspressägda distriktsblad innehåller mer text än andra. Texten är huvudsakligen lokalt inriktad (ca 70 %). Det innebär att distriktsbladets läsare på utgivningsorten varje vecka får 2–3 tabloidsidor text med lokal anknytning.

Som jämförelse kan nämnas att de veckoutgivna (minst 48 nr per år)

annonsbladen i Sverige har en sammanlagd upplaga på drygt 500 000. I Sverige finns 90 flerdagartidningar – Danmark har med ett par undantag inga andra – med en upplaga på ca 4,5 miljoner exemplar per utgivningsdag. De svenska veckoutgivna annonsbladen är mindre än de danska och framför allt har de en väsentligt mindre textvolym.

5.8 Överväganden

5.8.1 Frågans tidigare behandling

Den förra pressutredningen bedömde att den konkurrens dagspressen utsattes för från annonsblad inte utgjorde ett så stort hot att särskilda åtgärder från statsmakternas sida var nödvändiga. Utredningen, som hade fått skrivelser från Journalistförbundet och TU i frågan, ansåg att dagstidningarna bl. a. genom samverkan hade stora möjligheter att begränsa annonsbladens verksamhet. Man betonade dock att en fortsatt expansion av annonsbladsbranschen skulle kunna förändra konkurrensförhållandena mellan annonsbladen och dagspressen. Man förutsatte därför att statsmakterna skulle följa annonsbladsbranschens utveckling. Man utgick ifrån att nödvändiga åtgärder skulle vidtas om dagspressen genom konkurrensen från annonsbladen tappade väsentliga delar av det ekonomiska underlaget för den redaktionella verksamheten.

Under senare delen av 1970-talet har som våra utredningar visar annonsbladsbranschen expanderat såväl antals- som volymmässigt. Konkurrenssituationer som redan var kända för förra pressutredningen har försvårats. Annonssbladsfrågan nämns särskilt i våra direktiv. Med motivet att inte behöva riskera att presstöd indirekt bidrar till att förvärva konkurrensförhållandena har statsmakterna bestämt att företag som är djupt engagerade i annonsbladsutgivning inte skall kunna få presstöd. Regeln är – sågs det – en temporär lösning i avvaktan på vårt ställningstagande.

Journalistförbundet och TU har under senare år liksom tidigare noga följt utvecklingen inom annonsbladsbranschen. Man har på olika sätt agerat för att motverka annonsbladen. Samtidigt har annonsbladsutgivare slutit sig samman för att få en plattform för att föra fram sina åsikter.

5.8.2 Konkurrensen från annonsbladen

Våra annonsbladsutredningar har visat att det finns ett starkt samband mellan annonsblads- och tidningsutgivning. Annonssblad uppträder främst där dagstidningarna i något avseende har en svag marknadsposition eller marknadsföring. På orter där det inte finns tidningsutgivning, där den största tidningen har en låg hushållstäckning eller där ortens tidning bara utkommer vissa dagar i veckan, skapas gynnsamma förutsättningar för annonsbladsutgivning. Att annonsblad utges också på andra orter kan i många fall bero på andra svagheter i tidningsutgivningen. Vissa skillnader i förhållandena på tidningsorter med och utan annonsblad tyder på detta.

Konkurrensshotet från annonsbladen består i att de kan ta annonsering från dagstidningarna. Riskerna är stora att annonsbladen i så fall tar den av läsarna efterfrågade lokala affärsannonseringen.

Konkurrenstrycket mot dagspressen är störst på orter utan tidningsutgivning men med stora annonsblad. I andra fall behöver det inte vara fråga om en direkt konkurrens. Stora annonsörer kan ta det säkra för det osäkra och annonsera också i annonsbladen. Man kan kosta på sig detta eftersom priserna är relativt låga. Små annonsörer kan på orter där det finns annonsblad ha råd att annonsera. I de senare fallen vidgar annonsbladen marknaden. Om de upphörde med sin utgivning, skulle marknaden minska.

Annonsbladen fyller endast begränsade uppgifter utöver funktionen att i annonsform förmedla information om det lokala utbudet av varor och tjänster. Annonsbladen innehåller mycket litet text. Trots detta kan annonsblad på orter utan tidningsutgivning bli något av ortens organ. I den mån annonsbladen har minskat tidningarnas möjligheter till lokal information och opinionsförmedling, ger de de lokala läsarna ett sämre utbyte.

Den viktigaste förutsättningen för dagspressen att inom ramen för sin reguljära verksamhet kunna besvara annonsbladskonkurrens är att den har en majoritet av läsare bakom sig. Om man begränsar analysen av om så är fallet till dagstidningar med minst 2 nr per vecka, finner man som *tabell 13* visar att dagspressen med den största tidningen i varje kommun i medeltal täcker 67 % av hushållen. I ca 20 % av kommunerna ligger den största tidningen under 50 % i hushållstäckning.

Analysen bör dock inte stanna vid att bedöma den enskilda tidningens möjligheter. Konkurrensen från ett annonsblad drabbar i de flesta fall flera tidningar och ett gemensamt agerande på det lokala planet kan därför bli effektivare än enskilda insatser. *Tabell 13* visar att samarbete ytterligare ökar förutsättningarna att med marknadsföringsåtgärder besvara konkurrens från annonsblad. Räknar man de två största dagstidningarnas hushållstäckning per kommun, finner man att medeltalet ökar från 67 till 88 %. I endast 2 % av kommunerna ligger de två största tidningarnas sammanlagda hushållstäckning under 50 %. Med en i medeltal så hög hushållstäckning når dagspressen i stort sett samtliga hushåll som kan vara av intresse för annonsörerna. Det

Tabell 13 Dagspressens hushållstäckning i rikets kommuner 1979

Hushållstäckning %	Antal kommuner (%)	
	Den största dags- tidningens täckning	De två största dags- tidningarnas täckning
30-39	6	0
40-49	12	2
50-59	18	2
60-69	21	7
70-79	29	12
80-89	14	34
90-	-	43
Antal kommuner	276	276
Medianvärde (hushålls- täckning)	67 %	88 %

innebär att tidningarna har ett gynnsamt utgångsläge att – enskilt eller i samverkan – ta sig an lågpriskonkurrensen från annonsbladen.

Konkurrens från tidningsutgivna annonsblad anses vara den svåraste formen av annonsbladskonkurrens. Det viktigaste skälet till detta är att mera kvalificerade resurser på detta sätt kommer in i annonsbladsbranschen. Det gäller inte bara tekniska resurser utan även planerings- och marknadsföringskunskande. Annonsbladsutgivningen antar stordriftsformer. Sådant kan komma även om inte dagstidningarna ger sig in i annonsbladsbranschen, men en sådan utveckling skulle gå mycket fortare om dagspressbranschen övergav sin linje att inte engagera sig i annonsbladsutgivning annat än i defensivt syfte.

5.8.3 *Analys av åtgärder*

Med tanke på det gynnsamma utgångsläge dagspressen har i konkurrensen med annonsbladen, bör huvudlinjen i åtgärder mot en annonsbladskonkurrens som kan försvaga dagspressens roll i samhället vara att få dagspressen att utnyttja sina möjligheter. Det är särskilt angeläget eftersom annonsbladsutgivningen till en viss del är ett symptom på brister i tidningsutgivningen. Dagspressen bör stimuleras att rätta till detta. Samtidigt är det viktigt att se till att tidningarna inte själva ger sig in i annonsbladsbranschen annat än av defensiva skäl.

Oavsett om man bedömer behovet av en särskild skatt på annonsblad som stort eller litet är det viktigt att principiellt analysera möjligheterna att använda sig av en sådan för att begränsa annonsbladsmarknadens expansion. Metoden stämmer dock inte med den huvudlinje som vi bedömer vara den lämpligaste under nuvarande förhållanden.

I debatten om en ökad annonnsskatt har framförts vissa synpunkter på skattesatsen. Man har sagt att det bör vara en skatt som gör

- a) att annonsbladsutgivning belastas med kostnader motsvarande dagstidningarnas redaktionella kostnader
- b) att annonspriserna i dagstidningar och annonsblad blir lika

För fådagartidningar – den grupp man kanske i första hand bör jämföra med – uppgår de redaktionella personalkostnaderna till 22–23 % av de totala. Till detta kommer kostnader för lokaler, materiel m. m. Andelen stiger förmodligen till minst 30 %, vilket skulle behöva bli skattesatsen i det första fallet.

Tidningarna har enligt rapporten Annonsbladen och dagspressen i de allra flesta fall högre annonspriser än annonsbladen. I genomsnitt är priserna omkring 50 % högre. De lokala variationerna är dock stora och det finns fall med större skillnader. Skattesatsen i det andra fallet skulle därmed behöva bli minst 50 %.

Den nuvarande skattesatsen är 10 %. Det skulle alltså behövas betydande skattehöjningar för att den vägen utjämna konkurrensskillnaderna mellan dagstidningar och annonsblad. Höjningarna skulle bli så stora att man riskerar att komma i konflikt med såväl tryckfriheten som näringsfriheten. Den konflikten blir ett faktum om man – som har föreslagits – förbjuder utgivning av annonsblad.

En differentierad reklamskatt – högre för annonsblad än för andra trycksaker – medför en rad komplicerade avgränsningsproblem. Tre som är särskilt svåra att lösa rör periodiciteten, ägarförhållandena och innehållet. Skall man dra gränsen vid veckoutgivna annonsblad, skall politiska och ideella organisationer som nu vara befriade från den högre reklamskatten och skall annonsblad som innehåller en stor andel text kunna undantas? Det är givet att ju högre skatten blir, desto lönsammare kommer det att bli att söka konstruktioner som lättar på skattetrycket.

För oss är dock det avgörande att skatteinstrumentet inte stimulerar dagspressen till marknadsanpassningar. Läsare och annonsörer på orter som saknar egen tidning har mera att vinna på att tidningarna enskilt eller i samverkan aktivt konkurrerar med annonsbladen.

Inom dagspressens branschorganisationer har man verkat för att myndigheter och organisationer skall avstå från att annonsera i annonsblad med hänsyn till att de är särskilt beroende av dagspressen i andra sammanhang. Våra annonsbladsutredningar visar att annonsbladen har en strävan att få annonsering av just det slaget eftersom den anses statushöjande. Utredningarna ger alltså ett stöd för att annonsörer bland myndigheter och organisationer har något av en särställning för annonsbladen. Vi har därför förståelse för Journalistförbundet och TU:s agerande.

5.9 Förslag

Vi har gjort en allsidig belysning av annonsbladsfrågan. Analyserna som har redovisats i forskningsrapporten *Annonsbladen och dagspressen* och sammanfattats i detta kapitel bör ge dagstidningsföretagen förbättrade förutsättningar att bedöma konkurrensen från annonsbladen och utforma eventuella svarsåtgärder.

Våra analyser visar att annonsbladsbranschens utveckling till stor del beror på tidningsföretagens agerande. Vi anser att dagstidningarna i dagspressens höga hushållstäckning har ett gynnsamt utgångsläge att bemöta lågpriskonkurrensen från annonsbladen. De presenterade resultaten bör i sig kunna utgöra en tillräcklig stimulans för dagspressen att vidta nödvändiga åtgärder enskilt eller i samverkan.

Statsmakterna har nyligen bestämt att presstöd inte skall kunna utgå till tidningsföretag som ger ut annonsblad i en i förhållande till tidningsutgivningen betydande omfattning eller som står i nära förhållande till företag som ger ut annonsblad i sådan omfattning. Regeln kom i första hand till för att förhindra produktionsbidrag till en lokal endagstidning, startad av ett företag med omfattande annonsbladsutgivning. Eftersom vi föreslår ökade krav för att fådagartidningar skall få produktionsbidrag och TU ställt sig bakom stränga krav på återhållsamhet bland medlemsföretagen, anser vi att regeln kan avvaras.

Konkurrens från tidningsutgivna annonsblad anses på goda grunder vara den svåraste formen av annonsbladskonkurrens. Vi har övervägt möjligheterna att genom reglerna för presstöd söka förhindra att dagstidningar engagerar sig i annonsbladsutgivning som drabbar andra dagstidningar. Det finns emellertid flera skäl som talar emot detta.

Som vi visar i kapitel 3 går huvuddelen av det statliga dagspresstödet till lågtäckningstidningar. Det utgör i genomsnitt 20-30 % av tidningarnas totalintäkter. Högtäckningstidningar får del av stödet främst genom samdistributionsrabatten. Även om det sammantaget rör sig om betydande belopp till högtäckningstidningarna som grupp, är bidraget i förhållande till de totala intäkterna för varje enskild tidning bara någon eller några procent. Vi har principiella betänkligheter mot att använda en åtgärd mot tidningsutgivna annonsblad som för en grupp tidningar utgör ett hot mot deras existens, medan samma åtgärd för en annan på sin höjd påverkar marginalerna.

Den annonsbladsutgivning som dagstidningar hittills engagerat sig i är främst att se som en försvarsåtgärd, som inte drabbar andra tidningar. I vissa fall torde det förhålla sig tvärtom. När ensamtidningar varje vecka delar ut ett särtryck av veckans annonser till samtliga hushåll för att hålla borta annonsblad från sin marknad, underlättar de samtidigt överspridning av dagstidningar och därmed mångfald. Sådan annonsbladsutgivning kan inte anses motverka presspolitikens syften.

Det finns en hög medvetenhet inom dagspressbranschen om de risker för tidningsutgivningen som tidningsutgivna annonsblad kan medföra. Svenska Tidningsutgivareföreningen har antagit entydiga rekommendationer om återhållsamhet; dagstidningar bör inte engagera sig i annonsbladsutgivning annat än av tvingande konkurrensskäl och i så fall i samarbete med dagstidningar, som kan drabbas därav. Det finns goda skäl att anta att branschen kan lösa sitt annonsbladsproblem utan ingripanden från statsmakterna.

Einmal in der Woche, wenn die Sonne scheint, ist es
 immer noch ein bisschen kalt, aber das ist
 ja auch normal. Ich habe mich an die
 kalte Luft gewöhnt und finde es jetzt
 gar nicht mehr so unangenehm. Die
 Leute hier sind sehr freundlich und
 hilfsbereit. Ich habe schon viele
 nette Bekanntschaften gemacht.
 Die Arbeit ist nicht so schwer, wie
 ich dachte. Ich werde mich hier
 bald wohlfühlen.

Ich habe mich hier sehr wohl
 gefunden. Die Leute sind
 wirklich sehr nett. Ich
 werde hier bestimmt
 noch lange bleiben.
 Die Arbeit ist
 auch nicht so
 schlimm, wie
 ich dachte.
 Ich werde
 mich hier
 bald wohlfühlen.
 Die Leute sind
 wirklich
 sehr
 nett.

6 Förslagen i sammanfattning

6.1 Översikt

Vi har efter vår allmänna översyn av det statliga stödet till dagspressen funnit att det i stort är ändamålsenligt. Det finns varken presspolitiska eller pressekonomiska motiv för att ändra dess inriktning eller allmänna utformning.

På flera punkter föreslår vi dock vissa förändringar inom den nuvarande ramen. Dessa innebär att vi fullföljer de tankegångar och förslag som vi förde fram i delbetänkandet. Vi vill alltså förstärka stödet till de tidningar som arbetar under svåra konkurrensförhållanden, dvs. dels till flerdagartidningar med särskilt låg hushållstäckning på utgivningsorten, dels till s. k. redaktionella komplementtidningar med fådagarsutgivning.

Förslagen kräver inga ökade insatser över statsbudgeten. De finansieras genom omfördelningar. Vi föreslår dessutom en metod för automatisk uppräknning av produktionsbidragen och etableringsstödet på försök under en period av fem år.

Vi anser inte att statsmakterna behöver ingripa till förmån för dagspressen i konkurrensen med annonsbladen. Våra analyser visar att dagstidningarna bl. a. genom samarbete kan lösa de problem som kan uppstå.

Vi föreslår att presstödsförordningen ses över redaktionellt. Vi har gjort ett utkast till en sådan omarbetad förordning.

6.2 Ändringar i stödsystemet

6.2.1 *Dagstidningsbegreppet*

Vi föreslår inga ändringar av dagstidningsbegreppet. Däremot anser vi att presstödet syfte bör anges i förordningen så att det klart visas vilka av dagspressens funktioner stödet avser.

6.2.2 *Produktionsbidragen*

1 För *fådagartidningar* föreslår vi att kravet på andel av upplagan som skall vara abonnerad sänks. Kravet på högsta tillåtna annonsandel bör däremot skärpas. Vi föreslår vidare att fådagartidningar skall ha minst 1 300 spaltmeter totalt redaktionellt utrymme per år för att få produktionsbidrag.

2 Produktionsbidraget till *fådagartidning med riksspridning som kommer ut med mer än 1 nr per vecka* föreslår vi höjt från 1,5 till 2,4 milj. kr.

3 För *fådagartidningar och flerdagartidningar* föreslås att utgivningsorten skall kunna fastställas till annan kommun än den där huvudredaktionen finns, om presstödsnämnden finner det motiverat med hänsyn till tidningsverksamhetens inriktning. Vid bedömning av om en tidnings abonnemangspris står i uppenbart missförhållande till liknande tidningars, skall jämförelsen avse ett genomsnitt för alla tidningar med samma utgivningsfrekvens och spridnings- och konkurrensförhållanden.

4 Med hänvisning främst till de ändringar vi nu föreslår för *fådagartidningar* anser vi att regeln om att *produktionsbidrag* inte får utgå till företag som ger ut *annonsblad* kan avvaras.

5 Vi föreslår att *tidningar på främmande språk* skall få det lättare att få produktionsbidrag.

6.2.3 Etableringsstödet

Bidrag till *fådagartidning* som önskar etablera sig som *flerdagartidning* bör betecknas som etableringsstöd i stället för som nu utvecklingsbidrag.

6.2.4 Utvecklingsbidragen

1 Kravet på utvecklingsplan för bidrag till *mindre och medelstora ensamtidningar* föreslår vi skall slopas. Som underlag för bidrag anser vi att analyser av berörd tidning och marknad räcker. Bidraget skall som hittills utgå under högst två år under en period av fyra år.

2 Vi föreslår att utvecklingsbidrag skall kunna utgå till *vissa tidningar med fullt produktionsbidrag*: dels *fådagars- och flerdagartidningar* med högst 20 % i hushållstäckning på utgivningsorten, dels *flerdagartidningar* med mindre än 10 000 i upplaga. *Flerdagartidningarna* skall samtidigt vara *landsortstidningar*. Beloppen skall vara högst 1,2 milj. kr. per år för *flerdagartidningar* och högst 600 000 kr. per år för *fådagartidningar*. För *flerdagartidning* får inte summan av produktionsbidrag och utvecklingsbidrag överstiga det som maximalt gäller för produktionsbidrag (f. n. 6,3 milj. kr.). Bidragen föreslås kunna utgå under högst två år under en period av fyra år. *Tidningarna* skall vid ansökan lämna in en utvecklingsplan.

3 Möjligheten för *Stockholms morgontidningar* att få stöd i form av utvecklingsbidrag till flygdistributionen till övre Norrland anser vi bör tas bort.

6.2.5 Samverkansbidragen

1 Vi föreslår att reglerna för bidrag till *samproduktion och samförsäljning av annonser* ändras. Bidragen bör utgå med högre belopp i början av stödperioden och därefter successivt minska. När det gäller *annonssamverkan* mera lämnas åt *tidningarna* att förhandla om.

2 Bidrag föreslås kunna utgå till *samarbete i nyhetsbyråform* för *tidningar* med fullt produktionsbidrag eller etableringsstöd.

6.2.6 Lånefonden

Vi föreslår att lån skall kunna beviljas till tidningsföretag som hamnat i katastroflägen och som oundgängligen behöver tillskott av medel för att utgivningen skall kunna fortsätta medan företaget rekonstrueras.

6.2.7 Finansiering

Förslagen om ändringar i stödsystemet kan finansieras genom omfördelningar. Genom att sänka medelsramen för utvecklingsbidrag från 12 till 10 milj. kr. per år finansieras nyhetsbyråstödet på ca 1,5 milj. kr. och större delen av det höjda bidraget (900 000 kr.) till fådagarstidning med riksspridning och mer än 1 nr per vecka. Återstoden täcks genom att minst en fådagarstidning väntas förlora sitt produktionsbidrag genom de föreslagna ändringarna i systemet.

6.3 Uppräkning av produktionsbidragen och etableringsstödet

Vi föreslår att en metod för automatisk uppräkning av produktionsbidragen och etableringsstödet vilken utgår från prisutvecklingen på annonsmarknaden skall börja tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1981 på försök under fem år. Vårt förslag innebär inte – lika litet som de särskilt beslutade uppräkningarna 1976 och 1978 av produktionsbidragen och etableringsstödet – någon höjning av den allmänna stödnivån. Vad det är fråga om är ett byte av tekniker och ingenting annat. Mot den bakgrunden kan vi inte finna att regeringens allmänna kommittédirektiv (1978:40 och 1980:20) hindrar oss från att lägga fram förslaget på sätt som sker.

6.4 Förslag till stödförordning

Som vi redan har sagt har vi omarbetat den nuvarande stödförordningen i redaktionellt och språkligt hänseende. Trots att förordningen kom till så sent som år 1976 har redan åtskilliga tillägg till och ändringar gjorts i den. Den fyller enligt vår mening numera inte de krav på överskådlighet och tillgänglighet som man har rätt att ställa på en modern författning.

Vi gick till verket med ambitionen att utforma förordningen så att varje tidningskategori – flerdagarstidning, fådagarstidning etc. – skulle s. a. s. få sin egen avdelning i förordningen där en uttömmande redogörelse lämnades för de regler som gällde för just den kategorin. Vi kunde emellertid inte leva upp till den ambitionen fullt ut: regelsystemet låter sig inte renodlas på det sättet. Flertalet stödformer har inte den klara anknytning till tidningstypen som behövs för en sådan redigeringsprincip. Att principen inte kan användas fullt ut innebär emellertid inte att vi har övergett den helt. När det gäller den viktigaste stödformen – produktionsbidraget – har det varit möjligt att använda den.

Den tekniska utformning som vi har gett vårt förslag lär inte behöva några

mer utförliga kommentarer: uppläggningsen talar för sig själv. Några förklaringar bör dock lämnas.

Vi menar som nämnts att det i förordningen bör sägas ut vad syftet är med det statliga stödet. Med en sådan deklaration uppnår man även praktiska fördelar: den kan vara till nytta för presstödsnämndens arbete genom att den ger ram för dess verksamhet och den allmänna inriktningen. Bestämmelsen bör naturligen placeras i en första paragraf.

För att underlätta läsningen och förståelsen av förordningen har vi sökt samla regler om samma saker, eller som annars hänger samman, på ett och samma ställe i förordningen. Samtidigt har vi ansett att vi med fördel från själva förordningen kan bryta ut de definitioner som behövs och samla dem i en bilaga. Vi har alltså delat in förordningen i fyra avdelningar där vi i den första ger en allmän presentation av systemet. Avdelning 2 behandlar de olika stödformerna i detalj medan vi i avdelning 3 tar upp de praktiska regler om ansökan, frister etc. som den måste känna till och iaktta som vill utnyttja systemet. I avdelning 4 anges presstödsnämndens uppgifter. Där finns också allmänna regler om nämndens verksamhet.

Samtliga paragrafer har överarbetats språkligt. Det kan synas överflödigt att påpeka det men några andra sakliga ändringar än dem som har motiverats i föregående avsnitt har därvid självklart inte gjorts.

Reservationer

1. Av ledamöterna *Gösta Andersson* och *Sven-Erik Nordin*

Utvecklingsbidrag

Vissa s. k. ensamtidningar riskerar att komma in i en svår situation. Det gäller särskilt dem med små upplagor. Deras hushållstäckning på utgivningsorten kan vara mycket god, men de utkommer på en svag marknad med stagnerande handel och därmed också stagnerande annonsinkomster. De möter konkurrens från stora tidningar med överlägsna redaktionella resurser. De är hotade både av tidningar med produktionsbidrag och utan produktionsbidrag. Själva är de utestängda från produktionsbidrag på grund av sin hushållstäckning på utgivningsorten. I flera fall upprätthåller de mindre ensamtidningarna en överspridd upplaga genom en lokalredaktion utanför sitt kärnområde. Detta är betydelsefullt ur presspolitisk synpunkt. All överspridning bidrar på något sätt att öka den redaktionella mångfalden. Sin största presspolitiska betydelse får den dock när den överspridda tidningen har sådana redaktionella ambitioner att den konkurrerar med ett lokalt material. Det blir då ytterligare en redaktion som bevakar det aktuella området. Den överspridda tidningen blir ett alternativ eller ett komplement för läsarna.

Överspridningen blir dock vanligen en ekonomisk belastning för den överspridda tidningen. En låg hushållstäckning i ett annat område ger inte några annonsintäkter utöver vad hushållstäckningen motiverar. Till detta kommer så kostnaderna för distributionen utanför utgivningsorten.

Utredningsmajoriteten menar att här relaterade problem kan lösas genom utvecklingsbidrag.

Vi delar inte denna uppfattning. Erfarenheterna av utvecklingsbidragen i sin hittillsvarande form har inte varit enbart goda. Det kan inte vara befrämjande för den ekonomiska långtidsplaneringen att en dagstidning först erhåller ett gott stöd under två år och sedan blir utan stöd under nästa tvåårsperiod. Vi anser att utvecklingsbidragsformen skall tillämpas med största restriktivitet och på sikt endast användas vid katastrofall och till mindre fådagarstidningar utan produktionsbidrag.

Enligt vår uppfattning måste de små ensamtidningarnas problem lösas genom ett fast årligt produktionsbidrag i form av "bidrag för överspridd upplaga".

Problemen för denna tidningsgrupp finns redan med upplagor på 15 000–20 000 ex. Denna grupp är dock inte särskilt enhetlig. Vi anser därför att i rådande ekonomiska läge måste gränsen sättas vid max. 15 000 i upplaga.

Vi förutsätter också att vissa utvecklingsbidrag temporärt kan utgå i gruppen med 15 000–20 000 i upplaga.

Vad gäller bidrag för överspridning föreslår vi följande villkor:

1. tidningen skall vara flerdagarsstidning
2. ha mindre än 15 000 i totalupplaga
3. ha minst 1 000 ex. och högst 40 % i hushållstäckning i kommun utanför utgivningsregionen (A-region där tidningen utges) – i storstadsregion även kommun inom denna – där det finns annan flerdagarsstidning med större upplaga
4. ej erhålla produktionsbidrag eller utvecklingsbidrag i annan ordning.

Vi beräknar den årliga kostnaden för "bidrag till överspridning" till 2,5 milj. kr.

Anslaget för "utvecklingsbidrag" bör minskas med motsvarande belopp.

2. Av ledamoten *Per-Olof Hanson*

Andelen särskiljande redaktionellt innehåll

När presstödet infördes utgick man från att varje tidning var helt självständig. Efterhand har utvecklingen visat att denna förutsättning måste modifieras. Det finns tendenser som tyder på att presstödet utformning kan locka till kedjebildning och editioner, vilka inte i främsta rummet motiveras av strävan till ökad mångfald utan avser att öka förutsättningarna för ökat presstöd. För att reducera frestelserna till manipulation med presstödet synes det motiverat att skärpa kravet på s. k. unikt material.

Nuvarande regel om minst 51 % särskiljande redaktionellt innehåll synes sålunda vara ett alltför blygsamt krav för att konstituera "självständighet" redaktionellt sett.

Olika nivåer har övervägts inom kommittén. Jag föreslår att minst 60 % skall krävas även om starka skäl talar för en ännu högre procentsats. Beaktas bör i sammanhanget den relativt generösa praxis som presstödsnämnden synes tillämpa vid bedömande av vad som skall anses som särskiljande "unik" material. Så t. ex. inräknas s. k. egenannonser i detta.

Vid en höjning av kravet på andelen särskiljande materiel kan övervägas en trappa som övergångsbestämmelse.

Stöd till samverkan i nyhetsbyråform

Stöd till centrala nyhetsbyråer står i mindre god harmoni med presstödet syfte att främja mångfalden.

Det torde sålunda te sig rimligare att de enskilda tidningarna som önskar abonnera på nyhetsbyråernas tjänster betalar för detta ur sin egen budget. Det omfattande presstöd som numera utgår torde möjliggöra detta i all den

omfattning som respektive tidningar tillräckligt högt prioriterar nyhetsbyråmaterial framför andra sätt att disponera tillgängliga medel för redaktionellt material.

Om nyhetsbyråmaterialet betraktas som så värdefullt ur tidningarnas synpunkt att de är villiga att betala för det kan man alltså utgå ifrån att byråerna på denna väg kommer att få nödvändiga resurser. Är det ett angeläget behov ur partiernas synpunkter att förbättra nyhetsbyråservicen kan detta ske via partistödspengar.

Enligt min mening saknas alltså tillräckliga skäl att inom presstödet ram införa bidrag till nyhetsbyråer. Nya stödformer utöver dem som redan finns inom presstödet gör detta ännu mer svåröverskådligt och bör inte tillkomma utan synnerligen vägande skäl. Sådana föreligger enligt min mening inte i detta fall.

Indexreglering av stödet till dagspressen

Tanken att indexreglera presstödet är att förhindra att en inflationsutveckling urholkar stödets värde. En indexreglering skulle då ses som ett alternativ till de uppjusteringar och modifikationer av stödsystemet som hittills skett på politisk administrativ väg. Svårigheterna att utforma ett nöjaktigt indexsystem förefaller emellertid betydande. Även ur andra synpunkter kan invändningar riktas mot en indexreglering.

En grundläggande förutsättning för indexering är att i botten ligger ett välavvägt stödsystem. Emellertid visar hittillsvarande erfarenheter från den period under vilken presstöd utgått att utvecklingen för olika företag inom dagstidningsbranschen framstår som splittrad med skilda tendenser för olika grupper av tidningar. Vare sig den totala branschstatistiken eller gruppstatistiken ger mer än en grov och osäker bild av olika tidningsföretags läge.

I sammanhanget vill jag fästa uppmärksamheten på följande uttalande av dagspresskommittén.

Enligt våra undersökningar av tidningarnas ekonomi, har tidningarna med produktionsbidrag – med undantag för endagstidningarna – ökat sina upplage- och annonsintäkter minst lika mycket som konkurrenterna. Lyckas man behålla sin marknadsandel, får man relativt sett samma förbättring av dessa intäkter som konkurrenterna.

Ser man på läget f. n. bland de stödmottagande tidningarna blir intrycket att vissa tidningar i förhållande till sina behov har ett i kraft av de generella reglerna förhållandevis rikligt stöd medan andra lever i knapphet. I vissa fall uppvisar stödtidningar bättre årsresultat än förstatidningen. Betydande överavskrivningar har förekommit på stödtidningar. De förändringar och modifikationer som tidigare föreslagits och nu föreslås av dagspresskommittén illustrerar på sitt sätt problemets art och svårigheterna med en indexlösning.

Det är alltså föga troligt att ett indexsystem skulle kunna verka så tillfredsställande automatiskt att det skulle kunna onödiggöra översyn av systemet med vissa mellanrum för att korrigera med hänsyn till utvecklingen.

En särskild fråga i sammanhanget är hur ett användbart index skulle vara konstruerat. Förslaget att göra en anknytning till annonsprisutvecklingen har

en del goda skäl för sig men är inte problemfritt, vilket framgår av det framlagda förslaget. Varje system måste också vara så uppbyggt att det inte kan manipuleras.

Tanken på indexreglering synes vidare förutsätta att presstödet till enskilda tidningar skulle vara permanent och ingå som beståndsdel i ett stödsystem inom en branschstruktur vilken inte förutsätts undergå nämnvärda förändringar.

Det kan också framhållas att en indexreglering av presstödet skulle innebära en principiell nyhet såtillvida att indexreglering av offentlig bidragsgivning utanför det sociala välfärdssystemet veterligen inte förekommer. Införande av indexregler skulle också strida mot strävandena att begränsa automatiken i statsutgifternas ökning.

Vidare skulle en indexreglering lätt kunna få till följd ett ytterligare försvagat kostnadsmedvetande med kostnadsuppdrivande effekter för hela branschen som följd. Detta är så mycket allvarligare som kostnadsutvecklingen gjort att abonnemangspriserna under en tioårsperiod måst öka med ca 315 % och annonspriserna med ca 350 % medan konsumentprisindex stigit med "endast" ca 120 % under motsvarande tid.

Tydliga tecken på att pristaket är nära framträder bl. a. genom att alltfler hushåll avstår från tidningsabonnemang och genom förekomsten av alltfler annonsbladsförsök.

Med hänvisning till vad jag här anfört anser jag att dagspresskommittén bort avvisa tanken på indexreglering.

3. Av ledamoten *Urban Karlsson*

En kvarstående svaghet i presstödssystemet är att tidningar år efter år kan redovisa överskott och ändå uppbära direkta statliga bidrag. Bidrag som i vissa fall ger ökad utdelning åt ägarna. Samtidigt finns det en rad tidningar som har kraftiga underskott.

Som allmän regel bör gälla att tidningar som efter vederbörliga avskrivningar redovisar vinst ej skall erhålla direkt statligt presstöd, som överskrider förlusttäckning.

4. Av ledamoten *Lars F Tobisson*

Redan de ursprungliga direktiven till dagspresskommittén angav, att eventuella förändringar i presstödet skulle rymmas inom ramen för begränsade utgiftsökningar. I min reservation till kommitténs delbetänkande 1978 anförde jag, att med den höjning av produktionsbidragen som majoriteten då föreslog hade i stort sett hela det för kommittén tillgängliga utrymmet tagits i anspråk.

Under den tid då utredningsarbetet slutförts har två i sammanhanget väsentliga tendenser framträtt. Å ena sidan har dagspressens ekonomiska situation generellt sett förbättrats. Dagspresskommitténs sammanställning av tidningsföretagens resultat visar att 1978 var ett gott år. Boksluten för 1979 företer ännu bättre siffror. Åtskilliga tidningar med produktionsbidrag

redovisar miljonvinster. Annonsmarknaden förefaller att ha varit fortsatt stark under 1980.

Å andra sidan har nödvändigheten att hålla tillbaka den offentliga utgiftsökningen framträtt med större skärpa än någonsin. I direktiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare föreskrev därför regeringen den 13 mars 1980, att alla utredningsförslag måste kunna genomföras inom ramen för oförändrade resurser inom det område förslagen avser.

Dagspresskommitténs majoritet har tagit fasta på dessa nya riktlinjer vad avser avvägningen mellan olika stödformer. Däremot har den på ett flagrant sätt brutit mot de senast meddelade direktiven genom att föreslå fr. o. m. 1981 en automatisk uppräknings efter annonsprisutvecklingen av produktionsbidrag och etableringsstöd utan att anvisa någon finansiering. Föreskriften om hänvändelse till berört statsråd för att utverka regeringens tillstånd till ett överskridande av utgiftsramen har inte iakttagits.

Redan direktiven förbjuder sålunda en indexreglering av föreslagen art, vilken skulle åsamka staten kraftigt stigande utgifter för presstödet under åren framöver. Jag finner förslaget felaktigt även av andra skäl. Presstödet syfte bör enligt min mening vara att ge en hjälp till självhjälp. Avsikten kan däremot inte vara att tidningar – även sedan de med statsstöd kunnat reparera sin ekonomi – skall kunna påräkna ständigt stigande produktionsbidrag. Det måste i princip vara fel att selektivt presstöd varaktigt kan utgå till tidningsföretag som redovisar överskott. Presstödet har då gjort sin verkan, och det är därmed dags att det reduceras. Enligt min uppfattning är stödet till dagspressen (och även organisationstidskrifter) ett område, där väsentliga nedskärningar kan göras inom ramen för det besparingsprogram som regeringen aviserat.

Min huvudinvändning mot majoritetsförslaget rör således presstödet omfattning och utveckling. Beträffande regelsystemets utformning förordar jag på några punkter andra lösningar än majoriteten.

Nuvarande presstödsregler inbjuder till editionering, som möjliggör för tidningsföretag att överskrida existerande maximigränser utan att ta på sig de extrakostnader som en självständig etablering skulle medföra. Kravet på andelen särskiljande redaktionellt innehåll bör därför höjas från nuvarande 50 % till minst 60 %.

Vad avser fådagarstidningar bör produktionsbidrag och etableringsstöd förbehållas tidningar med riks- och regionspridning. Lokala fådagarstidningar har avsevärt bättre möjligheter att finansiera sin utgivning via annonsintäkter. Med en komplettering av förordningens 5 § kan produktionsbidragen till fådagarstidningar styras endast till sådana som har riks- eller regionspridning. Genom att utestänga lokala fådagarstidningar får man också ett starkare skydd mot presstöd till annonsbladsutgivare än vad majoritetsförslaget erbjuder.

Jag ser inget skäl för den föreslagna höjningen av produktionsbidraget till riksspridd fådagarstidning med mer än 1 nr per vecka (bakom denna "generella" definition döljer sig endast Ny Dag). Bidraget bör således ligga kvar vid 1,5 milj. kr.

Jag motsätter mig förslaget att låta utvecklingsbidrag utgå även till tidningar med produktionsbidrag. Kvarstående problem för vissa lågtäckningstidningar med flerdagarsutgivning bör i stället – i enlighet med vad jag

förordade redan i min reservation till delbetänkandet – kunna lösas genom en omfördelning inom gruppen. Som framgår av bilaga 3 och kapitel 3, tabell 5 går numera många lågtäckningstidningar med vinst. Flera tidningar tillhöriga A-pressen har utnyttjat alla nedskrivningsmöjligheter och är i en situation där de kan lämna koncernbidrag, varigenom maximigränserna för statligt stöd till kvarstående förlusttidningar skulle kringgås. Förhållandena är särskilt anmärkningsvärda på de tre ”§ 10-orterna” Falun, Gävle och Eskilstuna samt i Malmö, där såväl hög- som lågtäckningstidningar erhåller produktionsbidrag, trots att alla redovisar överskott! I dessa fall är det ett minimikrav att bidraget till högtäckningstidningarna dras in och att motsvarande reduktion görs för lågtäckningstidningarna.

Det föreslagna nyhetsbyråstödet har utformats på ett sätt som måste ge rent godtyckliga konsekvenser. Ett i kronor lika stort bidrag till vissa välutrustade nyhetsbyråer vid sidan av TT skulle kunna främja samverkan på det redaktionella området utan att verka snedvridande. Men med kopplingen till antalet produktionsbidragsberättigade tidningar bland abonnenterna blir den föreslagna stödformen endast en påbyggnad på det selektiva presstödet. Eftersom bidraget föreslås utgå till vissa nyhetsbyråer med nära anknytning till partikanslier (Centerns presstjänst och Liberala nyhetsbyrå) skulle det också fungera som en förstärkning av partistödet, vilken rimligen även övriga partier skulle söka kvalificera sig för genom en omläggning av sin informationsverksamhet. Det förhållandet att en och samma produktionsbidragsberättigade tidning kan tillgodoräknas som abonnent av flera nyhetsbyråer kan f. ö. befaras leda till skenavtal tidning/nyhetsbyrå och till i övrigt omotiverade nyetableringar av byråer, som skulle medföra avsevärt större kostnader än vad dagspresskommitténs majoritet räknat med.

Särskilda yttranden

1. Av ledamöterna *Gösta Andersson* och *Sven-Erik Nordin*

Samdistributionsrabatten

En av grundtankarna i förslagen från 1967 års pressutredning, vilka godtogs av statsmakterna, var att distributionsrabatten skulle stimulera till ökad samdistribution. Från samhällsekonomiska utgångspunkter är det önskvärt att samdistribution tillämpas i så stor omfattning som möjligt. Av olika skäl har hittills postverkets ordinarie utdelningsturer inte i sin helhet omfattats av det nuvarande rabattsystemet. Rabatten har begränsats till den upplaga som distribueras via lantbrevbäringslinjerna.

Enligt vår uppfattning finns det inga sakliga skäl för denna begränsning av rabattsystemet. Tidningar som förmedlas till prenumeranter via postverkets ordinarie utdelningsformer måste anses vara en samdistribution i ordets djupaste mening. Det är i högsta grad inkonsekvent att inte betrakta postverkets ordinarie postutdelning som en form av samdistribution.

Genom att postverket – med nuvarande bestämmelser – inte får förmedla samdistributionsrabatt till hela dagstidningsupplagan har detta allvarligt försämrat postverkets konkurrenssituation i förhållande till andra distributionsföretag. Dagstidningar som distribueras via posten har därigenom drabbats av högre avgifter. Detta har också lett till att postverket förlorat gynnsamma distributionsområden samtidigt som verket fått behålla områden som varit ogynnsamma ur ekonomiska synpunkter. En utveckling som missgynnar tidningar som distribueras via posten kan inte ligga i linje med tankarna bakom tillkomsten av samdistributionsrabatten.

Det nuvarande systemet leder också till ökade administrativa kostnader. Postverket tvingas nu årligen att räkna fram hur stor del av den postprenumererade upplagan som delas ut via lantbrevbärarnas försorg. Dessa särskilda administrationskostnader beräknas till ca 400 000 kr. per år. Dessa kostnader och den byråkrati som det nuvarande rabattsystemet tvingar fram skulle helt försvinna om postverket fick rabatt för hela den distribuerade dagspressvolymen.

Enligt vår uppfattning talar såväl principiella som praktiska skäl för att samdistributionsrabatten omfattar hela den via postverket distribuerade dagspressvolymen.

2. Av ledamoten *Per-Olof Hanson*

Det är knappast befogat att generellt tala om monopolsituation på orter där andratidningen har högst 20 % hushållstäckning. Visserligen har som regel i sådana fall förstetidningen genom sin ofta mycket höga hushållstäckning ett överläge på annonsmarknaden. Men ur de aspekter som är grundmotivet för presstödet – information och opinionsbildning i demokratins tjänst – är det mindre motiverat att tala om monopolställning för förstetidningen. Här rör det sig om sådant som inte låter sig mätas i procentsatser. Upplaget och hushållstäckning säger inte allt om opinionsbildning och inflytande. Man bör heller inte förbise att även andra flerdagartidningar – såväl morgontidningar som kvällstidningar – liksom även fådagartidningar som regel har en större eller mindre spridning på sådana orter – i många fall av betydande omfattning.

Det kan visa sig orealistiskt och riskabelt att med hjälp av ytterligare bidrag – nu i form av tillfälliga utvecklingsbidrag eller etableringsstöd göra satsningar på ett sätt som eventuellt inte tas emot av den tidningsläsande allmänheten. Det bör i sammanhanget erinras om den snabba utveckling som utanför dagspressen sker på massmediaområdet inom radio och TV och som kan komma att i större eller mindre omfattning framträda som alternativ till tidningsläsning.

Ökade satsningar genom utvecklingsbidrag har stundom visat sig på snarare bli en belastning. De ökade satsningarna har inte lett till avsedda framgångar men väl dragit med sig en permanent höjd kostnadsnivå.

Resultatet kan lätt bli att utgivningen hotas eller att krav på väsentligt ökat presstödet uppkommer.

Enligt tidigare gällande regler förelåg inte möjlighet för dagstidning att samtidigt uppbära produktionsbidrag och utvecklingsbidrag. Denna möjlighet öppnades först från 1979 efter förslag från dagspresskommittén. Av föreliggande skrivning under punkt 4.4.2 att döma synes dagspresskommittén närmast mena att det vore naturligt att låta alla fådagartidningar med fullt produktionsbidrag samtidigt få utvecklingsbidrag men att med hänsyn till kostnaderna en begränsning bör ske till de intressantaste projekten.

Vilka dessa är avses utan närmare vägledning från dagspresskommitténs övervägande få prövas av presstödsnämnden. Denna föreslås inom en given medelsram få fördela bidragen.

Med hänsyn till den principiella tveksamhet som kan föreligga i att generellt lägga en andra stödform (utvecklingsbidrag) på det första (produktionsbidrag) vill jag kraftigt understryka begränsningen i praktiken. Produktionsbidraget är i princip anpassat för att möjliggöra utgivningen och förutsätts innehålla en realistisk utvecklingspotential.

Jag vill emellertid inte motsätta mig det föreliggande förslaget utan anser mig kunna biträda detsamma med hänsyn till den noggranna granskning av inkommande ansökningar som presstödsnämnden avses göra.

I tillämpliga delar synes motsvarande resonemang kunna föras när det gäller flerdagartidningar med fullt produktionsbidrag och med högst 20 % hushållstäckning. För ett litet antal av dessa tidningar har inte det ökade presstödet hittills medfört långsiktiga förbättringar. Jag tillstyrker emellertid förslaget att presstödsnämnden inom en begränsad medelsram får medge

utvecklingsbidrag i den mån utvecklingsplaner som kan bedömas realistiska och intressanta kan presenteras. Samtidigt vill jag understryka uttalandet att om dessa tidningar efter ett sådant stöd fortfarande inte kan klara sin verksamhet med produktionsbidrag bör de ompröva verksamhetens omfattning. Samma möjlighet till utvecklingsbidrag bör enligt förslaget även föreligga för produktionsbidragstidningar med flerdagarsutgivning och mindre än 10 000 i upplaga. Jag biträder även detta förslag.

3. Av sakkunnige *Johan Engström*

Presstöd och annonsbladsutgivning

Genom regler i den femte punkten 6 § presstödsförordningen kan produktionsbidrag inte utgå till tidning som ges ut av företag som i betydande omfattning är engagerat i utgivning av annonsblad. Dagspresskommittén föreslår att regeln avskaffas. Den kan, hävdar kommittén, ersättas av de nya eller skärpta regler som föreslås beträffande annonsandel, pris, utgivningsort och krav på minsta redaktionella volym. Jag anser att detta påstående är helt obevisat. En tillämpning av de föreslagna reglerna på det konkreta fall som ledde till att bestämmelsen infördes leder enligt min uppfattning till att produktionsbidrag åter skulle komma att utgå. Det finns grundad anledning anta att efter en kort tid ytterligare fall skulle bli aktuella. Presstödsnämnden hävdade i sin skrivelse till regeringen våren 1979 att det är stötande att presstöd skall kunna utgå till tidning som utges av företag som samtidigt i betydande utsträckning utger annonsblad. Jag instämmer i denna uppfattning.

Nyhetsbyråstöd

Jag känner mig inte övertygad av de argument som framförs till förmån för ett särskilt nytt stöd till nyhetsbyråer. Att destinera medel på detta sätt – det föreslagna stödet motsvarar f. ö. mindre än 1 % av hela stödet – framstår som tveksamt. Samverkan i nyhetsbyråform förekommer redan i dag och avsikten med det föreslagna stödet är alltså inte att initiera sådant eller primärt att kvantitativt bredda samverkan utan att bidra till dess finansiering.

Samtliga nyhetsbyråer har abonnenter av olika storlek. Ett stöd till nyhetsbyråer kommer knappast att medföra att de mindre tidningarna stärks i konkurrensen med de större eftersom alla tidningar som abonnerar på en byrås tjänster får tillgång till dess hela utbud. Tvärtom vad som antyds har även tidningar i trängda ekonomiska lägen redan i dag i stor utsträckning tillgång till riksmaterial via nyhetsbyrå.

Det kriterium som föreslås för fördelning av nyhetsbyråstödet framstår vidare som mindre välbetänkt. En nyhetsbyrås kostnader för verksamheten är relativt oberoende av antalet till nyhetsbyrån anslutna abonnenter och i vart fall oberoende av abonnenternas ekonomiska situation. Abonnenternas förmåga att erlägga abonnemangsavgifter är däremot beroende av deras ekonomiska situation. Enligt kriterier som just baserar sig på tidningarnas ekonomiska situation utgår produktionsbidrag. Inget talar för att man bör

frånga denna princip och därutöver gå in för en specialdestinering av stödmedel. Konsekvenserna skulle bli både form- och innehållsmässigt överblickbara.

3. Av experten *Lennart Ohlsson-Leijon*

Jag ansluter mig till vad ledamoten i utredningen Per-Olof Hanson anfört i sin reservation. Härutöver vill jag anföra följande beträffande majoritetens förslag under punkt 4.2.1 samt under punkt 4.4.2.

Presstöd och annonsbladsutgivning

Kommitténs majoritet föreslår att 6 § femte punkten i presstödsförordningen, enligt vilken produktionsbidrag inte kan utgå till tidning som ger ut annonsblad i en i förhållande till tidningsutgivningen betydande omfattning eller som står i nära förhållande till företag som ger ut annonsblad, skall slopas. Skälet härför är de ökade krav som föreslås gälla för att fådagartidningar skall erhålla produktionsbidrag. Enligt min uppfattning bör ifrågavariande bestämmelse i presstödsförordningen finnas kvar även om ifrågavariande skärpning av kraven införs. Det avgörande skälet för att nämnda bestämmelse infördes var att det ansågs stötande att produktionsbidrag skulle kunna utgå till tidning som i angiven utsträckning utgav annonsblad. Detta motiv kvarstår med oförändrad styrka även om den föreslagna ändringen genomförs.

Utvecklingsbidrag till vissa tidningar med fullt produktionsbidrag

Majoritetens förslag, som innebär att utvecklingsbidrag skall kunna utgå även till vissa tidningar med fullt produktionsbidrag kommer enligt min uppfattning att kunna få negativa effekter för samtliga tidningar inom de aktuella tidningsområdena. Förslaget innebär nämligen att vissa av de aktuella stödberättigade tidningarna, vilka samtliga har relativt små naturliga spridningsområden skulle få möjlighet att under två år öka sin marknadsaktivitet med hjälp av utvecklingsbidrag med upp till 1,2 milj. kr. per år. Detta kommer med nödvändighet att innebära att övriga tidningar inom de aktuella områdena kommer att tvingas att vidtaga minst lika kostnadskrävande svarsåtgärder. Tidningarna inom de aktuella tidningsområdena kommer efter denna period därigenom att ha fått en kraftigt förhöjd kostnadsnivå, vilket kommer att tvinga tidningarna att genomföra extraordinära förhöjningar av såväl prenumerations- som annonspriserna. Konsekvenserna härav kan komma att bli ett bortfall av prenumeranter samt ökade möjligheter för etablering av annonsblad inom tidningsområdena ifråga.

Bilaga 1 Direktiv

Direktiv

Beslut vid regeringssammanträde 1978-01-19

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Det statliga stödet till dagstidningar går tillbaka till år 1969 då den s. k. samdistributionsrabatten infördes och det blev möjligt för tidningarna att få lån ur pressens lånefond. Presstödet har sedan dess byggts ut vid flera tillfällen och omfattar numera flera olika stödformer. Det utgår sålunda i form av produktionsbidrag, etableringsstöd, utvecklingsbidrag, samverkansbidrag, samdistributionsrabatt och som lån ur pressens lånefond. Bestämmelser om presstöd finns i förordningen (1976:336) om statligt stöd till dagstidningar (ändrad senast 1977:1051).

Riksdagen begärde år 1972 (KU 1972:29, rskr 1972:203) en ny utredning av pressens förhållanden. Med anledning av denna begäran tillkallades 1972 års pressutredning. Utredningens förslag (SOU 1975:79) Svensk press lades till grund för statsmakternas beslut om vissa förändringar av stödet till dagspressen fr. o. m. år 1976 (prop. 1975/76:131, KU 1975/76:46, rskr 1975/76:260). Besluten innebar såväl en betydande ökning av stödet som nya regler för bidragsgivningen. Våren 1977 beslöt riksdagen om en ökning av och ändrade regler för samdistributionsrabatten (prop. 1976/77:99, KU 1976/77:42, rskr 1976/77:260). Vid samma tillfälle beslöts även att det grundavdrag, som enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam medges för annonser i bl. a. dagspress, skulle höjas. Riksdagen har nyligen beslutat om en höjning av produktionsbidragen, ökade bidrag för produktionssamverkan mellan tidningsföretag, höjd samdistributionsrabatt, en sänkning av reklamskatten på annonser i dagspress från 6 till 3 % samt en höjning av reklamskattens grundavdrag för annonser i dagspress (prop. 1977/78:58, KU 1977/78:16, rskr 1977/78:76, SFS 1977:1050). De nya reglerna gäller fr. o. m. ingången av år 1978.

Vid min anmälan av prop. 1977/78:58 uttalade jag att de nuvarande stödformernas effekter och betydelse borde utvärderas. Riksdagen delade denna uppfattning och har begärt en översyn av presstödet (KU 1977/78:16). Enligt riksdagens mening borde de politiska partierna medverka i översynsarbetet.

Riksdagen framhöll att presstödet måste vara konstruerat så att huvuddelen av medlen går till de lågtäckningstidningar som bl. a. på grund av

underläge på annonsmarknaden inte kan täcka sina utgifter genom inkomsten från tidningsrörelsen och som därför är beroende av produktionsbidragen för sin fortsatta existens. Presstödet borde sålunda enligt riksdagen främst inriktas på ett selektivt stöd. Detta uteslöt emellertid inte att vissa generella åtgärder var befogade.

Riksdagen sade vidare bl. a. att man vid översynen av nuvarande stödformer borde uppmärksamma de svårigheter som vissa flerdagartidningar med särskilt låg hushållstäckning har. Vidare borde man särskilt belysa vilka möjligheter det finns att utforma bidragsreglerna så att de stimulerar till ökad produktionssamverkan och andra kostnadsbesparingar genom samverkan. I detta sammanhang borde också annonsbladens inverkan på dagstidningarnas ekonomiska situation uppmärksammas. Vid översynen borde man också se över stödsystemets effekter för de tidningar som inte får bidrag, främst de större storstadstidningarna vilka under senare tid har haft ökade svårigheter.

Den översyn som riksdagen sålunda har begärt bör nu komma till stånd. En kommitté bör tillkallas för ändamålet. Stödets effekter på och betydelse för tidningsföretagens ekonomiska situation bör belysas. En allmän utgångspunkt för kommitténs arbete bör vara strävan att stärka massmediernas frihet samt främja en mångfald på tidningsmarknaden som ger läsarna valfrihet och skapar möjligheter för en allsidig debatt och opinionsbildning. I övrigt bör utredningsarbetet vägledas av de uttalanden från riksdagen som jag nyss har redovisat.

Kommittén bör utgå från att de eventuella förändringar i presstödet som kan bli resultatet av översynsarbetet skall rymmas inom ramen för begränsade utgiftsökningar i förhållande till vad som f. n. anvisas för stöd till dagspressen över statsbudgeten. Därvid bör kommittén särskilt belysa möjligheterna att utforma bidragsreglerna så att de stimulerar till ökad produktionssamverkan och andra kostnadsbesparingar genom samverkan samt även i övrigt befrämjar god hushållning.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt och förslag bör så långt möjligt föreligga senast den 1 augusti 1978.

Kommittén bör under sitt arbete samråda med massmediekoncentrationsutredningen (Ju 1974:13) och yttrandefrihetsutredningen (Ju 1977:10) samt med delegationen för företagens uppgiftslämnande.

Kommittén bör, som riksdagen uttalade, vara parlamentariskt sammansatt. Under utredningsarbetet bör samråd ske med berörda branschorganisationer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 8 ledamöter med uppdrag att göra en allmän översyn över gällande bestämmelser för statligt stöd till dagspressen,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att ersättning till ledamot, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt

kommittékungörelsen (1946:394), om ej annat föreskrivs,
att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans
hemställan.

(Budgetdepartementet)

Tilläggsdirektiv

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-13

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

Riksdagen beslutade våren 1979, i huvudsaklig överensstämmelse med förslag i propositionen 1978/79:100 bilaga 12, om vissa förbättringar av stödet till dagspressen (KU 1978/79:24, rskr 1978/79:203). Propositionen följde de förslag som utarbetats av dagspresskommittén och presenterats i delbetänkandet (Ds B 1978:10) Översyn av presstödet. I anslutning till frågans behandling uttalade konstitutionsutskottet (KU 1978/79:24 sid. 13) att det fann det lämpligt att dagspresskommittén fick i uppdrag att i sitt fortsatta arbete pröva ett antal frågor. Kommittén borde dels ytterligare överväga förslaget om att fädagarstidningar skall innehålla minst 1 500 spaltmeter redaktionell text årligen för att kunna få presstöd, dels pröva möjligheterna att indexreglera presstödet, dels pröva om den möjlighet som tidningar på andra språk än svenska har att under vissa förhållanden erhålla produktionsbidrag enligt samma regler som för svenskspråkiga tidningar bör utsträckas till att omfatta även övriga stödformer.

Det begärda utredningsarbetet bör nu sättas igång och jag finner i likhet med riksdagen att det bör anförtros dagspresskommittén.

Presstödsnämnden har i skrivelse den 29 juni 1979 till utbildningsdepartementet begärt att en utredning skall göras om dagstidningsbegreppets nuvarande och framtida användning i samband med samhällets presspolitiska åtgärder, t. ex. beträffande skatter, samhällelig annonsering och stöd. I sin skrivelse hänvisar nämnden till en inom nämndens kansli upprättad promemoria, "Begreppet dagstidning". I promemorian påpekas bl. a. att begreppet "dagstidning" definieras och tolkas olika i olika sammanhang. Enligt promemorian kan olika myndigheters skilda tolkningar i vissa fall leda till orimligheter.

Jag delar presstödsnämndens uppfattning att det finns anledning att nu närmare granska hur dagstidningsbegreppet används i olika sammanhang av olika statliga myndigheter. I en sådan granskning bör ingå att pröva om det är motiverat att i framtiden ge begreppet en enhetlig innebörd bl. a. i lagstiftningen om mervärdeskatt och skatt på annonser och reklam, i bestämmelserna om presstöd och i de riktlinjer för viss samhällelig dagspressinformation som utformas av nämnden för samhällsinformation (NSI). I samband därmed bör undersökas om den pågående utvecklingen inom pressen bör leda till omprövning av dagstidningsbegreppets innebörd i de nämnda sammanhangen. Om i något avseende förändringar av begreppet föreslås bör konsekvenserna av detta belysas såväl med hänsyn till berörda kategorier av tidningar som till samhällets kostnader. Jag finner att även detta utredningsarbete bör anförtros dagspresskommittén, som därvid bör beakta den promemoria som utarbetats av presstödsnämnden.

Det utvidgade utredningsuppdrag som jag här föreslår bör kunna genomföras inom ramen för den tidsplan som dagspresskommittén nu arbetar efter.

Jag hemställer att regeringen utvidgar dagspresskommitténs uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

Förklarad

1 §

de om

Engestr

av sty

2 §

läst

3 §

idriog

häger

4 §

ing

stäm

driva

Re

namn

titl

numm

Vid

Vägan

Om

ill-öve

an de

Produ

5 §

upp

halv

stip

stors

Jag berättar om tankarna som ligger bakom min bok och om den som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

En bok som handlar om livet och om att hitta sig själv. En bok som jag hoppas ska bli en riktig bestseller.

Bilaga 2 Förordning (1976:336) om statligt stöd till dagstidningar

Inledande bestämmelser

1 § Statligt stöd till dagstidningsföretag här i landet lämnas enligt denna förordning i form av produktionsbidrag, etableringsstöd, utvecklingsbidrag, samverkansbidrag och samdistributionsrabatt samt som lån ur pressens lånefond.

2 § Fråga om stöd enligt 1 § prövas av presstödsnämnden. Pressens lånefond förvaltas av kammarkollegiet.

3 § Vid prövning av fråga om statligt stöd får hänsyn ej tagas till tidnings politiska inställning eller till dess ställningstagande i särskilda frågor.

4 § I denna förordning förstås med

dagstidning allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär, som normalt utkommer med minst ett nummer varje vecka, vars text i huvudsak är skriven på svenska och som i huvudsak distribueras inom landet,

flerdagartidning dagstidning som normalt utkommer med minst fyra nummer varje vecka,

fådagartidning dagstidning som normalt utkommer med högst tre nummer varje vecka.

Vid tillämpning av denna förordning anses dagstidningar med övervägande samma redaktionella innehåll som en tidning.

Om del av dagstidnings upplaga har ett redaktionellt innehåll som till övervägande del skiljer sig från det redaktionella innehållet i en annan del av upplagan, anses varje del som en tidning.

Produktionsbidrag

5 § I fråga om produktionsbidrag förstås med

upplaga dagstidnings medelnettopplaga för vardagar under första halvåret av varje kalenderår,

utgivningsort den kommun där en tidnings huvudredaktion är belägen,

storstadstidning dagstidning som har Stockholm, Göteborg eller Malmö

som utgivningsort,

landsortstidning dagstidning som har annan utgivningsort än storstadstidning,

rikstidning storstadstidning eller landsortstidning som inte bara avsätter huvuddelen av sin upplaga utanför utgivningsorten utan även en betydande del därav i andra delar av landet än den där tidningen utges och vars abonnerade upplaga uppgår till minst 10 000 exemplar,

pappersförbrukning dagstidnings genomsnittliga årliga pappersförbrukning under de tre senaste kalenderåren, varvid förbrukningen för varje kalenderår beräknas genom att tidningens upplaga multipliceras med årsvikten per exemplar och annonsandelen dras bort,

annonsandel andelen betalt annonsutrymme av hela tidningsutrymmet under ett kalenderår,

täckningstal en tidnings genomsnittliga procentuella spridning bland hushållen på utgivningsorten under de tre senaste kalenderåren.

Är det uppenbart att utgivningsorten för dagstidning med huvudsakligen lokal spridning ej är tidningens egentliga spridningsområde, skall täckningstalet för tidningen beräknas för område som presstödsnämnden bestämmer.

Uppstår ett brutet tal vid beräkning av täckningstalet avrundas detta tal enligt sedvanliga regler till närmaste hela tal. Förordning (1979:269).

6 § Produktionsbidrag utgår endast om

1. tidningens totalupplaga är i huvudsak abonnerad,
2. den abonnerade upplagan uppgår till minst 2 000 exemplar,
3. annonsandelen i tidningen är mindre än 50 procent,
4. tidningens abonnemangspris ej står i uppenbart missförhållande till gängse abonnemangspris för liknande tidningar,
5. tidningen ej ges ut av företag som ger ut annonsblad i en i förhållande till tidningsutgivningen betydande omfattning eller som står i nära förhållande till sådant företag.

Produktionsbidrag utgår som fullt eller reducerat bidrag.

Produktionsbidrag utgår efter ansökan. Ansökan görs hos presstödsnämnden.

De förutsättningar för produktionsbidrag som anges i första stycket skall bedömas med utgångspunkt i förhållandena under det kalenderår som föregår det år för vilket bidrag söks. Förordning (1980:146).

7 § För flerdagartidning utgår fullt produktionsbidrag om tidningens täckningstal uppgår till högst 40 procent eller, i fråga om tidning vars upplaga är mindre än 10 000 exemplar, högst 50 procent.

8 § Fullt produktionsbidrag enligt 7 § beräknas på grundval av pappersförbrukningen. Bidraget utgörs för kalenderår

- a) för storstadstidning, som utkommer minst fem gånger i veckan, 14 520 kronor per ton, dock lägst 2 640 000 kronor och högst 25 740 000 kronor;
- b) för storstadstidning, som utkommer fyra gånger i veckan, 14 520 kronor per ton, dock lägst 1 595 000 kronor och högst 25 740 000 kronor;
- c) för landsortstidning, som utkommer minst fem gånger i veckan och

vars täckningstal uppgår till högst 20 procent, 16 500 kronor per ton, dock lägst 1 250 000 kronor och högst 6 300 000 kronor;

d) för landsortstidning, som utkommer minst fem gånger i veckan och vars täckningstal uppgår till mer än 20 procent, 13 200 kronor per ton, dock lägst 1 250 000 kronor och högst 6 300 000 kronor;

e) för landsortstidning, som utkommer fyra gånger i veckan och vars täckningstal uppgår till högst 20 procent, 16 500 kronor per ton, dock lägst 800 000 kronor och högst 6 300 000 kronor;

f) för landsortstidning, som utkommer fyra gånger i veckan och vars täckningstal uppgår till mer än 20 procent, 13 200 kronor per ton, dock lägst 800 000 kronor och högst 6 300 000 kronor.

För rikstidning som utkommer minst fem gånger i veckan är bidraget lägst 6 000 000 kronor och för rikstidning som utkommer fyra gånger i veckan lägst 1 595 000 kronor.

Bidrag enligt första och andra styckena utgår vid förbrukning av papper med en ytvikt av 49 gram per kvadratmeter. Presstödsnämnden skall, i de fall där tidning har tryckts på papper med annan ytvikt, beräkna bidraget till sådant belopp som skulle ha utgått om tidningen hade tryckts på papper med en ytvikt av 49 gram per kvadratmeter.

Flerdagartidning, som erhållit etableringsstöd enligt 22 §, kan utan hinder av bestämmelserna i 16 § andra stycket beviljas produktionsbidrag. Sådant produktionsbidrag minskas med belopp som motsvarar etableringsstödet för perioden. Förordning (1979:269).

9 § För flerdagartidning utgår reducerat produktionsbidrag om tidningens täckningstal uppgår till lägst 41 procent men understiger 50 procent eller, i fråga om tidning vars upplaga är mindre än 10 000 exemplar, uppgår till lägst 51 procent men understiger 60 procent.

Reducerat produktionsbidrag är lika med fullt produktionsbidrag enligt 8 § minskat med en tiondel av sådant bidrag för varje procentenhet varmed täckningstalet överstiger 40 procent eller, i fråga om tidning vars upplaga är mindre än 10 000 exemplar, 50 procent.

10 § Presstödsnämnden får besluta att bidrag ej skall utgå för flerdagartidning med täckningstal under 50 procent eller, för tidning vars upplaga är mindre än 10 000 exemplar, 60 procent om det med hänsyn till förhållandena inom tidningens hela spridningsområde är uppenbart att täckningstalet ger en missvisande bild av tidningens konkurrensförhållande på annonsmarknaden.

Presstödsnämnden får besluta att produktionsbidrag skall utgå för flerdagartidning som ej är berättigad till bidrag enligt 7 eller 9 § om tidningen har samma utgivningsort som annan flerdagartidning som uppstår produktionsbidrag och om det med hänsyn till förhållandena i de båda konkurrerande tidningarnas spridningsområden är uppenbart att tidningen är i behov av bidrag för att dess konkurrensförutsättningar i förhållande till den tidning som uppstår produktionsbidrag ej allvarligt skall försämrats.

Presstödsnämnden får besluta att produktionsbidrag skall utgå för flerdagartidning på Gotland som ej är berättigad till bidrag enligt 7 eller 9 § om det är uppenbart att tidningen är i behov av sådant bidrag för att tidningens utgivning skall kunna upprätthållas.

Bidrag enligt andra och tredje styckena utgår med belopp som presstödsnämnden bestämmer. Bidraget får dock ej överstiga vad som skulle ha utgått om tidningen hade varit berättigad till bidrag enligt 7 §.

11 § För fådagartidning utgår fullt produktionsbidrag om tidningens täckningstal uppgår till högst 20 procent.

12 § Fullt produktionsbidrag enligt 11 § utgår för kalenderår med 750 000 kronor. För rikstidning utgår dock bidrag med 1 500 000 kronor för kalenderår. Förordning (1979:269).

13 § För fådagartidning utgår reducerat produktionsbidrag om tidningens täckningstal uppgår till lägst 21 procent men understiger 30 procent.

Vid beräkningen av bidrag enligt första stycket äger 9 § andra stycket motsvarande tillämpning.

13 a § Presstödsnämnden får utan hinder av föreskrifterna i 4 § om dagstidnings språk, besluta att bidrag skall utgå till dagstidning vars text i huvudsak är skriven på annat språk än svenska om tidningen uppfyller kraven för bidrag enligt förordningen (1977:523) om stöd till tidningar på andra språk än svenska. Utgår bidrag enligt den förordningen, skall nämnden när den beslutar om bidrag enligt denna förordning, avräkna det belopp som tidningen sålunda har uppburit. Bidrag utgår ej till tidning om detta kan medföra risk för ökad koncentration av tidningsutgivningen inom tidningens språkgrupp.

Bidrag till tidning på annat språk än svenska kan ej utgå enligt 10 § andra och tredje stycket. Förordning (1977:1051).

13 b § Presstödsnämnden får, utan hinder av föreskrifterna i 4 § om dagstidnings språk, besluta att produktionsbidrag skall utgå till fådagartidning vars redaktionella innehåll till minst 20 procent är skrivet på annat språk än svenska.

Produktionsbidrag enligt första stycket utgår med 200 000 kronor per år om andelen redaktionell text på annat språk än svenska uppgår till minst 20 procent. Är andelen större ökas bidraget med 20 000 kronor för varje procentenhet över 20. Högsta bidrag är dock 400 000 kronor.

De förutsättningar för produktionsbidrag som anges i första och andra styckena skall bedömas med utgångspunkt i förhållandena under det kalenderår som föregår det år för vilket bidrag sökes. Förordning (1978:240).

13 c § Presstödsnämnden får, utan hinder av föreskrifterna i 4 § om dagstidnings distribution, besluta att produktionsbidrag skall utgå till fådagartidning som i huvudsak distribueras till svenska medborgare utomlands, om sådant bidrag behövs för att tidningens utgivning skall kunna upprätthållas.

Produktionsbidrag enligt första stycket utgår med belopp som presstödsnämnden bestämmer, dock med högst 600 000 kronor. Förordning (1978:240).

14 § Har dagstidning, som uppburit produktionsbidrag, övergått från flerdagars- till fådagarsutgivning kan tidningen få produktionsbidrag under två år därefter med högst hälften varje år av det bidrag som tid-

ningen uppbar under det sista kalenderåret som flerdagars tidning.

15 § Ansökan om produktionsbidrag göres skriftligen senast vid utgången av det kalenderår för vilket bidrag sökes. Till ansökningshandlingarna skall fogas styrkta uppgifter om upplaga, årsvikt per tidnings-exemplar, ytvikt på förbrukat papper och annonsandel under de tre kalenderår som föregår bidragsåret, total upplaga och spridningsförhållanden under det kalenderår som föregår bidragsåret samt tidningens täckningstal.

16 § För nyetablerad dagstidning, dagstidning som har övergått från fådagarsutgivning till flerdagarsutgivning eller flerdagars tidning som har ökat antalet nummer per vecka gäller följande. Hushållstäckning, upplaga och pappersförbrukning får avse den tidsperiod för vilken uppgifter kan erhållas, dock ej kortare period än sex månader.

Presstödsnämnden får besluta att produktionsbidrag för nyetablerad dagstidning skall utgå för del av kalenderår med motsvarande reducering av bidragsbeloppet. Bidrag får dock ej beviljas för kortare tid än tre månader och ej heller avse tid för vilken tidningen har erhållit etableringsstöd.

Ansökan om bidrag enligt andra stycket får inlämnas efter utgången av det kalenderår som ansökan avser, dock senast vid utgången av mars kalenderåret därefter. Förordning (1980:146).

17 § Produktionsbidrag får ej utbetalas före den 1 juli det år som bidraget avser.

18 § Tidningsföretag som har ansökt om produktionsbidrag är skyldigt att lämna presstödsnämnden sådana upplysningar som behövs för tillämpningen av denna förordning i vad den avser produktionsbidrag.

Etableringsstöd

19 § Etableringsstöd får beviljas för nyetablering av dagstidning, som bedömes ha möjligheter att efter ett års utgivning uppfylla de villkor som anges i 6 §.

20 § Ansökan om etableringsstöd göres skriftligen hos presstödsnämnden. Till ansökningshandlingarna skall fogas en plan för nyetableringen med uppgift om budget, finansieringskällor och planerad redaktionell kapacitet. Sökanden skall dessutom förebringa den ytterligare utredning som nämnden finner nödvändig för sin prövning.

21 § Etableringsstöd utgår i form av ränte- och amorteringsfritt lån. För lån skall ställas den säkerhet som presstödsnämnden bestämmer.

22 § Etableringsstöd utgår med 2 250 000 kronor för tidning som bedöms kunna uppfylla de villkor som i 5 § anges för rikstidning och med 1 125 000 kronor för annan tidning. Flerdagars tidning kan dock få etableringsstöd till ett belopp som svarar mot det lägsta produktionsbidrag som enligt 8 § kan utgå för ett år från den tidpunkt då utgivningen börjar. Förordning (1980:146).

23 § Stödet betalas ut en gång i kvartalet med en fjärdedel varje gång. Den första utbetalningen göres när utgivningen börjar. Presstödsnämnden skall före varje ny utbetalning kontrollera att inlämnad utgivningsplan hålles.

24 § Ett år efter utgivningens början eller, om ansökan om produktionsbidrag då har getts in, vid prövningen av denna ansökan bedömer presstödsnämnden om tidningen uppfyller de villkor som anges i 6 § och, för tidning som har erhållit stöd med högre belopp än 1 125 000 kronor, de ytterligare villkor som legat till grund för beräkning av etableringsstödet. Om så är fallet, skall nämnden besluta att lånet skall efterges.

Finner nämnden att villkoren i 6 § ej uppfylls, kan nämnden säga upp lånet till betalning. Finner nämnden att tidning som har erhållit stöd med högre belopp än 1 125 000 kronor uppfyller villkoren i 6 § men ej de ytterligare villkor som legat till grund för beräkning av etableringsstödet, kan nämnden besluta att 1 125 000 kronor skall efterges och att överskjutande belopp skall sägas upp till betalning. Om villkoren ej har uppfyllts men tidningsföretaget kan göra troligt att så kommer att ske inom ytterligare ett år, kan nämnden besluta att ny prövning skall ske vid denna senare tidpunkt.

Om tidningen efter två verksamhetsår ej uppfyller villkoren i 6 §, skall nämnden säga upp lånet till betalning. Om tidning som har erhållit stöd med högre belopp än 1 125 000 kronor uppfyller villkoren i 6 § men ej de ytterligare villkor som legat till grund för beräkning av etableringsstödet, skall nämnden besluta att den del av lånet som överstiger 1 125 000 kronor skall sägas upp till betalning. Nämnden kan om synnerliga skäl föreligger efterge lånet.

Lån som har sagts upp till betalning enligt andra eller tredje stycket skall återbetalas på tre år. Förordning (1980:146).

25 § Presstödsnämnden får säga upp lån till omedelbar betalning, om

1. låntagaren genom oriktiga uppgifter har föranlett att lånet har beviljats,
2. sådant förhållande föreligger att låntagaren med hänsyn till det med lånet avsedda ändamålet uppenbarligen ej bör få inneha lånet,
3. säkerheten för lånet väsentligen har försämrats,
4. låntagaren bryter mot annat villkor som har föreskrivits när lånet beviljades.

26 § På lån som har sagts upp till betalning utgår från uppsägningsdagen till dess betalning sker årlig ränta enligt normalräntan för lån från statens utlåningsfonder.

27 § Lån betalas ut av kammarkollegiet eller av bank, om kammarkollegiet bestämmer att sådan skall anlitas. Lån betalas ut mot skuldförbindelse och de handlingar i övrigt som presstödsnämnden föreskriver. Om bank skall anlitas, tillställs den medel till lån av kammarkollegiet efter utbetalningsbesked av presstödsnämnden.

Om bank har anlitats skall återbetalning av lån och räntebetalning göras till banken, som utan dröjsmål skall redovisa de influtna medlen till kammarkollegiet. Förordning (1977:524).

Utvecklingsbidrag

28 § Utvecklingsbidrag kan efter ansökan utgå till tidningsföretag som är i tillfälligt behov av ekonomiskt stöd för att stärka sin konkurrensförmåga på längre sikt. Utvecklingsbidrag får dock ej beviljas sådana tidningsföretag som med egna medel bedömes kunna genomföra de förändringar i tidningens verksamhet som är nödvändiga.

Utvecklingsbidrag enligt denna paragraf utgår ej för tidning som erhåller produktionsbidrag enligt 7, 9 eller 10 § denna förordning. Förordning (1979:269).

29 § Utvecklingsbidrag kan efter ansökan utgå till tidningsföretag vid övergång från få- till flerdagarsutgivning.

30 § Utvecklingsbidrag enligt 28 § utgår för högst två år under en period av fyra år.

För fådagars tidning utgör bidrag enligt 28 § högst 600 000 kronor för kalenderår. För flerdagars tidning utgör bidraget högst 1 200 000 kronor för kalenderår.

Bidrag enligt 29 § utgår för ett år och med högst 600 000 kronor.

Utvecklingsbidragets storlek fastställs med hänsyn till stödbehovet och tidningsföretagets egna ekonomiska möjligheter.

31 § Ansökan om utvecklingsbidrag göres skriftligen hos presstödsnämnden.

Till ansökningshandlingarna skall, i fråga om bidrag enligt 28 §, fogas uppgifter om företagets verksamhet och ekonomiska ställning under de tre senaste verksamhetsåren, en prognos för företaget för de närmaste två åren, en plan för åtgärder för att stärka företagets ställning på tidningsmarknaden, en budget för åtgärderna och de skäl i övrigt som åberopas för ansökan.

I fråga om bidrag enligt 29 § skall till ansökningshandlingarna fogas en plan, innehållande uppgifter om budget, finansieringskällor och planerad redaktionell kapacitet.

32 § Utvecklingsbidrag enligt 28 § får ej betalas ut före den 1 juli det år som bidraget avser. Bidrag enligt 29 § betalas ut i två poster halvårsvis i efterskott. Presstödsnämnden har att före varje utbetalning kontrollera att inlämnad utgivningsplan hålls.

33 § Tidningsföretag som har ansökt om utvecklingsbidrag är skyldigt att lämna presstödsnämnden eller av nämnden utsedd expert sådana upplysningar som behövs för tillämpningen av denna förordning i vad den avser utvecklingsbidrag.

Samverkansbidrag

34 § Bidrag för samverkan inom teknisk produktion eller annonsförsäljning kan beviljas tidningsföretag om minst ett av de samverkande tidningsföretagen uppbär produktions- eller utvecklingsbidrag. Bidrag kan även beviljas för projekt för redaktionell, teknisk eller administrativ samverkan inom tidningsbranschen om minst en tredjedel av de

tidningar som deltar i projektet uppbär produktions- eller utvecklingsbidrag.

35 § Bidrag för produktionssamverkan får beviljas endast om de regler för samarbetet som de samverkande tidningsföretagen har enats om ej uppenbarligen missgynnar någon av dem.

Bidrag utgår med lika stort belopp för varje deltagande tidning och utgör lägst 250 000 kronor och högst 500 000 kronor per år och tidning. Bidragsbeloppet fastställs med hänsyn till projektets storlek. Därvid skall beaktas om samverkan omfattar både sättning och tryckning. Bidrag utgår ej för samverkan som endast omfattar delar av sättningen eller delar av tryckningen.

Bidrag utgår under högst fem år.

36 § Bidrag för annonssamverkan får beviljas för tidningar med i huvudsak samma spridningsområde för hela upplagan eller del därav under förutsättning att

1. samverkan omfattar samförsäljning av lokalannonser,
2. alla annonser som omfattas av samverkan införes i samtliga deltagande tidningar, när ej annat uttryckligen begäres i annonsbeställningen,
3. intäkterna från den gemensamma annonsförsäljningen fördelas mellan tidningarna efter den inbördes storleken av tidningarnas intäkter under kalenderåret före samarbetets påbörjande från annonser av det slag som omfattas av samverkan eller fördelas lika mellan tidningarna efter överenskommelse mellan de samverkande tidningsföretagen.

37 § Bidrag enligt 35 eller 36 § får ej beviljas för samverkan mellan tidningar som har samma ägare eller ingår i samma koncern.

38 § Bidrag enligt 36 § utgår årligen med ett belopp som motsvarar sex procent av bruttointäkterna från annons-samverkan. I bruttointäkterna inräknas även intäkter från annan gemensam annonsförsäljning än den som avser lokalannonser. Bidraget utgår under högst fem år.

Bidraget fördelas lika mellan de samverkande tidningsföretagen.

39 § Bidrag för branschsamverkan får beviljas för projekt som syftar till att främja mångfalden inom dagspressen.

Projekt kan avse administrativt, redaktionellt eller tekniskt utvecklingsarbete som ligger utanför branschorganisations normala verksamhet och vars kostnader klart kan särskiljas från kostnaderna för branschorganisations löpande verksamhet.

40 § Bidrag enligt 39 § utgår för projekt vars totala kostnader uppgår till minst 300 000 kronor. Bidraget bestäms till högst en tredjedel av dessa kostnader.

41 § Ansökan om samverkansbidrag göres skriftligen hos presstödsnämnden gemensamt av de berörda tidningsföretagen. I fråga om bidrag för branschsamverkan kan ansökan lämnas in av branschorganisation eller annan sammanslutning av tidningsföretag. Till ansöknings-

handlingarna skall fogas uppgifter om medverkande tidningsföretag, omfattningen av samverkan och avtalet härom samt de skäl i övrigt som tidningsföretagen önskar åberopa. Tidningsföretagen skall dessutom förebringa den ytterligare utredning som nämnden finner nödvändig för sin prövning.

Samdistributionsrabatt

42 § Samdistributionsrabatt utgår för varje abonnerat exemplar av dagstidning som distribueras av distributionsföretag eller av postverket i lantbrevbäringsturer eller särskilda tidningsutdelningsturer under förutsättning att minst två tidningsföretag deltar i samdistributionen.

43 § Fråga om samdistributionsrabatt prövas av presstödsnämnden. Presstödsnämnden utbetalar belopp motsvarande rabatten till postverket eller distributionsföretaget, som tillgodoför tidningsföretaget rabatten.

44 § Tidningsföretag skall för att erhålla samdistributionsrabatt skriftligen förbinda sig att avstå från egen distribution av abonnerad dagstidning inom alla områden där rabatterad samdistribution förekommer och påbörjas vid en tidpunkt då den egna tidningen kan medfölja. Företaget skall vidare skriftligen förbinda sig att för varje distributionsområde där det deltar i rabatterad samdistribution överlämna hela distributionsarbetet till postverket respektive distributionsföretaget.

Presstödsnämnden får, om särskilda skäl föreligger, medge att distributionsföretag som underentreprenör anlitar tidningsföretag eller företag som äges av eller ingår i koncern med tidningsföretag. För sådant medgivande skall dock krävas *dels* att övriga tidningsföretag som deltar i samdistributionen inom det ifrågavarande distributionsområdet godtar att underentreprenören anlitas, *dels* att distributionsföretaget och underentreprenören samtycker till att dessa övriga tidningsföretag efter framställning till presstödsnämnden skall kunna erhålla de uppgifter som behövs för att kunna bedöma kostnader och kostnadsfördelning för en planerad eller pågående samdistribution.

45 § Presstödsnämnden får besluta att inom ett distributionsområde två distributionsföretag ej samtidigt får svara för rabattberättigad samdistribution.

Med distributionsföretag jämställes vid tillämpningen av första stycket postverkets särskilda tidningsutdelningsturer, dock ej lantbrevbäringsturer.

46 § Distributionsföretag får förmedla samdistributionsrabatt endast om det skriftligen förbinder sig att

1. inom sitt verksamhetsområde anordna samdistribution där förutsättningar för rabatterad samdistribution föreligger,
2. för tidningsföretag som har undertecknat förbindelse enligt 44 § tillämpa en sådan prissättning för samdistributionen att storleken av den enskilda tidningens abonnerade upplaga inom distributionsområdet ej inverkar på distributionsavgiften för distribuerat exemplar, dock att om väsent-

liga kostnadsskillnader föreligger på grund av tidningarnas olika vikt per exemplar prissättningen så långt möjligt skall anpassas härtill på så sätt att den tyngre tidningen bär den merkostnad som den högre vikten medför.

3. hålla samdistributionen öppen för samtliga dagstidningar som vid tiden för samdistributionens början finns tillgängliga på orten.

4. delge anbud på samdistribution inom ett distributionsområde till samtliga dagstidningar som har undertecknat förbindelse enligt 44 § vid en och samma tidpunkt.

5. endast samdistribuera sådan dagstidning vars upplaga är i huvudsak betald och vars pris ej står i uppenbart missförhållande till gängse priser för liknande tidningar.

Förbindelse som avses i första stycket skall distributionsföretaget ge in till presstödsnämnden. Förordning (1977:524).

47 § Presstödsnämnden får besluta att distributionsföretag ej får förmedla samdistributionsrabatt om distributionsföretaget äges av eller ingår i koncern med ett eller några få tidningsföretag. Beslutar nämnden att sådant distributionsföretag får förmedla samdistributionsrabatt skall distributionsföretaget dock först samtycka till att tidningsföretag som beröres av samdistribution som anordnas av distributionsföretaget efter framställning till presstödsnämnden skall kunna erhålla de uppgifter som behövs för att kunna bedöma kostnader och kostnadsfördelning för en planerad eller pågående samdistribution.

48 § Skall samdistributionsrabatt förmedlas av postverket, har verket att iakttaga de i 46 § 2, 3 och, i förekommande fall, även 4 samt 5 angivna villkoren, om regeringen ej föreskriver annat. Förordning (1977:524).

49 § Samdistributionsrabatt utgår årligen med åtta öre per exemplar för de första 10 000 000 rabattberättigade exemplaren, med sex öre per exemplar för exemplaren mellan 10 000 000 och 21 000 000 och med fem öre per exemplar för exemplaren över 21 000 000. Förordning (1977:1051).

50 § Ansökan om samdistributionsrabatt göres skriftligen hos presstödsnämnden av tidningsföretaget. Till ansökningshandlingarna skall fogas förbindelse som avses i 44 §.

51 § Tidningsföretag som deltagar i eller avser att deltaga i samdistribution för vilken samdistributionsrabatt utgår är skyldigt att lämna presstödsnämnden de upplysningar som behövs för tillämpningen av denna förordning. Vad nu har sagts gäller även distributionsföretag och postverket.

52 § Har tidningsföretag icke iakttagit förbindelse som avses i 44 § skall företaget till presstödsnämnden betala ett belopp som motsvarar vad företaget oriktigt har åtnjutit. Föreligger synnerliga skäl kan presstödsnämnden befria tidningsföretaget från sådan skyldighet.

53 § Presstödsnämnden skall tillse att tidningsföretag iakttagar för-

bindelse som avses i 44 §. Presstödsnämnden skall vidare tillse att distributionsföretag iakttager förbindelse som avses i 46 § vid äventyr att samdistributionsrabatt ej vidare får förmedlas av företaget.

Lån ur pressens lånefond

54 § Tidningsföretag som ger ut dagstidning kan få lån såväl för investering som för annan åtgärd som bedömes vara nödvändig för att stärka företagets konkurrensförmåga på längre sikt. Lån får även beviljas företag som äges gemensamt av två eller flera tidningsföretag och svarar för sådan produktion av dagstidningar som sker i samverkan mellan två eller flera tidningsföretag. Lån får dock ej beviljas för sådant projekt som bedömes kunna finansieras på den allmänna kreditmarknaden till normala marknadsmässiga villkor och på ett från företagets synpunkt betryggande sätt.

Lån skall företrädesvis ges för projekt som syftar till kostnadsbesparingar genom samverkan mellan tidningsföretag. Lån för investering på ort, där presstödsnämnden bedömer teknisk samverkan mellan tidningsföretag som möjlig, får ej beviljas till projekt som ej avser sådan samverkan. Detta gäller dock ej i sådana fall där berörda tidningsföretag allvarligt har prövat förutsättningarna för samverkan men ej kunnat enas om formerna för denna.

55 § Ansökan om lån göres skriftligen hos presstödsnämnden. Till ansökningshandlingarna skall fogas uppgifter om företaget eller företagen, dess verksamhet och ekonomiska ställning, ändamålet med lånet och de skäl i övrigt som återopas för ansökningen. Sökanden skall dessutom förebära den ytterligare utredning som nämnden finner nödvändig för sin prövning.

56 § Lån lämnas för bestämd tid och skall återbetalas enligt plan som presstödsnämnden fastställer.

Lånetiden får ej utan särskilda skäl överstiga tjugo år.

Presstödsnämnden kan besluta att lån skall vara amorteringsfritt under högst fem år räknat från första lyftningsdagen.

57 § För lån ur fonden skall ställas den säkerhet som presstödsnämnden bestämmer. Överstiger lånetiden tio år, skall om möjligt säkerhet ställas för lånet i form av inteckning i fast egendom eller tomträtt.

58 § Presstödsnämnden kan besluta att ränta på lån ej skall utgå under högst tre år räknat från första lyftningsdagen. För tiden därefter eller, i fall där räntebefrielse ej medges, från första lyftningsdagen till dess betalning sker utgår årlig ränta enligt normalräntan för lån från statens utlåningsfonder.

Presstödsnämnden kan medge ytterligare räntefrihet för en tid av högst två år om särskilda skäl föreligger.

59 § Utgöres säkerhet för lån av inteckning, skall låntagaren under lånetiden hålla den intecknade egendomen nöjaktigt brandförsäkrad.

60 § Låntagare skall i den ordning presstödsnämnden bestämmer avge redogörelse för hur lånet använts.

61 § Presstödsnämnden får säga upp lån till omedelbar betalning om

1. låntagaren genom oriktiga uppgifter har föranlett att lånet beviljats,

2. låntagaren ej fullgör sina förpliktelser i fråga om räntelikvid, amortering eller brandförsäkring,

3. sådant förhållande föreligger att låntagaren med hänsyn till det med lånet avsedda ändamålet uppenbarligen ej längre bör få inneha lånet,

4. säkerheten för lånet väsentligt har försämrats eller

5. låntagaren bryter mot annat villkor som har föreskrivits när lånet beviljades.

62 § Lån betalas ut av kammarkollegiet eller av bank, om kammarkollegiet bestämmer att sådan skall anlitas. Lån betalas ut mot skuldförbindelse och de handlingar i övrigt som presstödsnämnden föreskriver. Om bank skall anlitas, tillställs den medel till lån av kammarkollegiet efter utbetalningsbesked av presstödsnämnden.

Om bank har anlitats skall återbetalning av lån och räntebetalning göras till banken, som utan dröjsmål skall redovisa de influtna medlen till kammarkollegiet. Förordning (1977:524).

Avslutande bestämmelser

63 § Mot presstödsnämndens beslut i ärende om produktionsbidrag, etableringsstöd, utvecklingsbidrag, samverkansbidrag, samdistributionsrabatt eller lån ur pressens lånefond får talan ej föras.

64 § Närmare föreskrifter för verkställigheten av denna förordning meddelas av presstödsnämnden.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1976 då kungörelsen (1969: 581) om samdistributionsrabatt för dagstidningar och kungörelsen (1971: 492) om statligt stöd till dagstidningar skall upphöra att gälla. De nya bestämmelserna skall tillämpas för produktions- och utvecklingsbidrag som avser kalenderåret 1976.

2. För lån ur pressens lånefond som har beviljats med stöd av äldre bestämmelser skall efter den 1 juli 1976 bestämmelserna i denna förordning gälla.

3. För dagstidning, som ej är berättigad till produktionsbidrag enligt 7, 9, 10, 11 eller 13 § men för vilken produktionsbidrag har uppburits för år 1975 med stöd av äldre bestämmelser, utgår för vardera av åren 1976 och 1977 bidrag efter ansökan med hälften av vad som sålunda har uppburits.

Om det är förmånligare för tidningen får bidraget enligt första stycket utgå även till tidning som för år 1975 har uppburit produktionsbidrag med stöd av äldre bestämmelser, men som för tiden därefter är berättigad till reducerat produktionsbidrag enligt 9 eller 13 § denna förordning eller till produktionsbidrag enligt 10 § andra och tredje styckena

denna förordning.

Bidrag enligt första stycket utgår ej för dagstidning för vilken bidrag har uppburits för åren 1974 och 1975 med stöd av 16 § kungörelsen (1971: 492) om statligt stöd till dagstidningar.

4. Produktionsbidrag utgår för åren 1978 och 1979 med belopp som anges i andra stycket för dagstidning

a. som är berättigad till produktionsbidrag enligt 6 och 11 §§,
b. för vilken produktionsbidrag har uppburits för år 1975 med stöd av äldre bestämmelser,

c. som icke bara avsätter huvuddelen av sin upplaga utanför utgivningsorten utan även en betydande del därav i andra delar av landet än den där tidningen utges och
d. vars abonnerade upplaga understiger 10 000 exemplar.

För dagstidning som avses i första stycket utgår produktionsbidrag för kalenderår med

750 000 kronor vid en upplaga av högst 5 000 exemplar,

925 000 kronor vid en upplaga som överstiger 5 000 men ej 6 000 exemplar,

1 050 000 kronor vid en upplaga som överstiger 6 000 men ej 7 000 exemplar samt

1 125 000 kronor vid en upplaga som överstiger 7 000 exemplar.

Med upplaga förstås i andra stycket medelnettopplaga för vardagar under första halvåret av varje kalenderår.

5. Presstödsnämnden får besluta att särskilt utvecklingsbidrag får utgå för flygdistribution till Norrland av dagstidning som har Stockholm som utgivningsort och vars totalupplaga är i huvudsak abonnerad. För sådant bidrag skall bestämmelserna i 31–33 §§ tillämpas.

Bidraget utgår för åren 1979 och 1980 med belopp som presstödsnämnden bestämmer. Förordning (1979:269).

1. Die...
 2. Die...
 3. Die...
 4. Die...
 5. Die...
 6. Die...
 7. Die...
 8. Die...
 9. Die...
 10. Die...

11. Die...
 12. Die...
 13. Die...
 14. Die...
 15. Die...
 16. Die...
 17. Die...
 18. Die...
 19. Die...
 20. Die...

Tidning	Företagets intäkter	Företagets kostnader ^d	Resultat före avskr. och press- stöd	Summa avskrivn.	Resultat efter avskrivn.	Presstödd - allt statligt	Resultat efter avskr. och press- stöd	Finans- netto	Resultat efter finans- netto
Samtliga tidningar	4 145 196	4 222 837	-76 409	129 622	-206 031	257 287	51 256	17 893	69 149
Lokala och regionala fädagarstidningar med fullt produktionsbidrag	26 053	38 317	-12 264	642	-12 906	13 245	339	292	631
Blekinge-Posten	662	1 012	-350	7	-357	432	75	19	94
Dalabygden ^b	2 653	4 672	-2 019	47	-2 066	1 939	-127	139	12
Gästriklands Tidning ^b	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning	1 497	2 259	-762	0	-762	750	-12	8	-4
Göteborgs-Kuriren	243	845	-602	5	-607	600	-7	7	0
Göteborgs-Nytt ^c	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalmar Läns Tidning	788	1 399	-611	5	-616	613	-3	12	9
Karlstads-Tidningen	1 609	2 036	-427	50	-477	602	125	-51	74
Läns-Posten	1 460	1 936	-476	8	-484	440	-44	11	-33
Länstidningen Östergötland	842	1 348	-506	26	-532	613	81	0	81
Nord-Sverige	1 065	1 591	-526	5	-531	485	-46	24	-22
Sjuhäradsbygdens Tidning	733	1 301	-568	2	-570	601	31	-34	-3
Skaraborgs-Bygden	1 164	1 762	-598	3	-601	624	23	29	52
Smålandsbygdens Tidning	1 289	1 727	-438	15	-453	436	-17	18	1
Södertälje Allehanda	4 919	5 202	-283	237	-520	760	240	-22	218
Sörmlandsbygden	917	1 437	-520	7	-527	609	82	28	110
Uddevalla-Posten ^d	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Upplands Nyheter ^b	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Värmlands-Bygden	1 411	1 808	-397	34	-431	447	16	0	16
Västerbygden ^d	1 501	2 843	-1 342	127	-1 469	1 449	-20	21	1
Västmanlands Folkblad	1 296	2 091	-795	6	-801	621	-180	6	-174
Västmanlands Nyheter	1 092	1 594	-502	47	-549	612	63	58	121
Växjöbladet	912	1 454	-542	11	-553	612	59	19	78
Lokala fädagarstidningar	92 351	92 658	-307	1 907	-2 214	3 983	1 769	900	2 669
Alingsås Tidning	8 955	8 996	-41	302	-343	439	96	-11	85
Arvika Nyheter	6 008	5 455	553	96	457	33	490	102	592
Elfsborgs Läns Annonsblad	12 153	11 045	1 108	50	1 058	180	1 238	205	1 443
Falköpings Tidning	8 954	8 808	146	298	-152	148	-4	155	-151
Filipstads Tidning	3 902	3 876	26	70	-44	57	13	97	110
Fryktdals-Bygden	1 624	2 207	-583	10	-593	538	-55	1	-54

Tidning	Företagets intäkter	Företagets kostnader ^e	Resultat före avskr. och press- stöd	Summa avskrivn.	Resultat efter avskrivn.	Presstödd - allt statligt	Resultat efter avskr. och press- stöd	Finans- netto	Resultat efter finans- netto
Hjo Tidning	806	825	-19	1	-20	1	-19	28	9
Kungälv-Posten ^c	6 387	6 995	-608	59	-667	961	294	-35	259
Lidingö Tidning ^c	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mora Tidning ^g	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mölnåls-Posten ^c	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nacka-Saltsjöbadens Tidning ^f	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Norra Halland	2 690	2 837	-147	17	-164	25	-139	51	-88
Norrort ^e	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nya Kristinehamns-Posten	4 530	4 408	122	188	-66	375	309	-91	218
Nynäshamns-Posten ^f	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NLT Nya Lidköpings-Tidningen	11 319	10 736	583	280	303	213	516	182	698
Provinstidningen Dalsland	2 854	3 337	-483	123	-606	306	-300	0	-300
Sandvikens Tidning	1 277	2 216	-939	14	-953	42	-911	0	-911
Strömstads Tidning	2 722	2 639	83	80	3	39	42	17	59
Sundbybergs och Solna Tidning ^e	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Säffle-Tidningen	4 800	4 808	-8	86	-94	69	-25	89	64
Söder-Tidningen ^e	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Södra Dalarnes Tidning ^g	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tranås-Posten	2 829	3 139	-310	79	-389	350	-39	35	-4
Ulricehamns Tidning	4 846	4 664	182	151	31	78	109	143	252
Västerort ^e	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västgöta-Bladet	2 304	2 180	124	3	121	50	171	-1	170
Ölandsbladet	3 391	3 487	-96	0	-96	79	-17	-67	-84
Övriga fädagarstidningar	17 574	22 536	-4 962	520	-5 482	3 929	-1 553	-25	-1 578
Arbetaren	8 961	9 552	-591	298	-889	900	11	68	79
Arbetartidningen Ny Dag	3 219	5 773	-2 554	13	-2 567	900	-1 667	-56	-1 723
Eesti Päevaleht	845	1 382	-537	17	-554	600	46	30	76
Haparandabladet	2 204	2 688	-484	100	-584	425	-159	-73	-232
Härjedalen ^f	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klarälv-Bygden	644	650	-6	5	-11	4	-7	-1	-8
Marxist-Leninist Proletären	841	1 628	-787	87	-874	850	-24	26	2
Trosa Tidning	860	863	-3	0	-3	250	247	-19	228

Tidning	Företagets intäkter	Företagets kostnader ^a	Resultat före avskr. och pressstöd	Summa avskrivn.	Resultat efter avskrivn.	Presstödet - allt statligt	Resultat efter avskr. och pressstöd	Finansnetto	Resultat efter finansnetto
Landsortstidningar 4-7 nr per vecka med fullt produktionsbidrag	331 515	420 702	-89 187	11 669	-100 856	92 516	-8 340	-1 742	-10 082
Arbetsbladet	29 413	34 512	-5 099	730	-5 829	7 055	1 226	-175	1 051
Borlänge Tidning ^g	31 331	35 263	-3 932	983	-4 915	4 334	-581	252	-329
Dagbladet Nya Samhället ^h	24 310	29 512	-5 202	490	-5 692	3 874	-1 818	189	-1 629
Dala-Demokraten	30 468	34 487	-4 019	1 207	-5 226	6 916	1 690	306	1 996
Folkbladet Östgöten	16 609	25 290	-8 681	927	-9 608	6 389	-3 219	-318	-3 537
Folket	24 589	30 564	-5 975	836	-6 811	6 845	34	42	76
Gotlands Allehanda	10 177	11 404	-1 227	282	-1 509	1 132	-377	70	-307
Gotlands Tidningar	10 327	11 053	-726	246	-972	1 629	657	-117	540
Kronobergaren	9 513	15 416	-5 903	536	-6 439	3 809	-2 630	-152	-2 782
Laholms Tidning	3 254	3 781	-527	321	-848	1 094	246	15	261
Ludvika Tidnings ^g	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lysekilsposten	1 726	2 301	-575	203	-778	709	-69	-45	-114
Länstidningen Östersund ⁱ	16 974	19 592	-2 618	603	-3 221	4 645	1 424	-107	1 317
Skaraborgs-Tidningen Skövde Nyheter	5 958	9 225	-3 267	414	-3 681	2 123	-1 558	-185	-1 743
Smålands Folkblad	17 042	24 417	-7 375	438	-7 813	5 260	-2 553	-404	-2 957
Sydöstran - Sydöstra Sveriges Dagblad	18 408	21 955	-3 547	754	-4 301	6 812	2 511	-271	2 240
Värmlands Folkblad	20 514	25 882	-5 368	689	-6 057	7 654	1 597	-242	1 355
Västerbottens Folkblad	22 113	27 286	-5 173	669	-5 842	6 730	888	-159	729
Västgöta-Demokraten	7 447	14 390	-6 943	360	-7 303	3 926	-3 377	-131	-3 508
Örebro-Kuriren	15 625	22 175	-6 550	327	-6 877	6 572	-305	-304	-609
Östra Småland	15 717	22 197	-6 480	654	-7 134	5 008	-2 126	-6	-2 132
Övriga landsortstidningar 4-7 nr per vecka	1 601 737	1 525 269	76 468	45 023	31 445	39 393	70 838	7 470	78 308
Barometern	52 160	44 366	7 794	1 668	6 126	1 044	7 170	1 047	8 217
Bergslagsposten	16 673	16 605	68	320	-252	376	124	143	267
Blekinge Läns Tidning	31 302	30 412	890	973	-83	731	648	-202	446
Bohusläningen	43 414	40 508	2 906	925	1 981	801	2 782	-16	2 766
Borås Tidning	40 971	36 259	4 712	2 840	1 872	1 200	3 072	85	3 157
Bärgslagsbladet ⁱ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Enköpings-Posten	11 758	11 852	-94	316	-410	200	-210	-153	-363
Eskilstuna-Kuriren	29 735	28 921	814	877	-63	1 663	1 600	626	2 226
Falu-Kuriren	37 466	37 378	88	692	-604	1 435	831	272	1 103
Gefle Dagblad	33 180	31 828	1 352	933	419	1 787	2 206	469	2 675

Tidning	Företagets intäkter	Företagets kostnader ^m	Resultat före avskr. och press- stöd	Summa avskrivn.	Resultat efter avskrivn.	Pressstöd - allt statligt	Resultat efter avskr. och press- stöd	Finans- netto	Resultat efter finans- netto
Hallands Nyheter	24 234	22 922	1 312	364	948	615	1 563	334	1 897
Hallandsposten	34 663	34 248	415	0	415	755	1 170	-1 170	0
Helsingborgs Dagblad	50 152	47 779	2 373	2 063	310	1 005	1 315	-41	1 274
Hudiksvalls-Tidningen	16 466	15 234	1 232	370	862	1 174	2 036	149	2 185
Jönköpings-Posten	45 058	44 222	836	25	811	866	1 677	-107	1 570
Karlskoga Tidning ^k	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katrineholms-Kuriren	11 566	12 176	-610	231	-841	720	-121	56	-65
Ljungbytidningen	14 743	13 799	944	378	566	230	796	-19	777
Ljusdals-Posten	5 818	5 244	574	128	446	341	787	95	882
Ljusnan	13 364	12 641	723	237	486	433	919	133	1 052
Länstidningen Södertälje ^e	26 564	24 885	1 679	1 170	509	275	784	-886	-102
Mariestads-Tidningen	10 916	9 928	988	191	797	246	1 043	228	1 271
Motala Tidning	11 730	11 712	18	371	-353	277	-76	-22	-98
Nerikes Allehanda	69 359	60 750	8 609	833	7 776	1 240	9 016	995	10 011
Nordvästra Skånes Tidningar	44 858	44 550	308	887	-579	954	375	13	388
Norra Skåne	27 078	26 479	599	747	-148	564	416	12	428
Norra Västerbotten	26 991	25 899	1 092	579	513	582	1 095	424	1 519
Norrbottens-Kuriren	32 686	31 642	1 044	965	79	613	692	92	784
Norrköpings Tidningar ^r	70 797	67 901	2 896	2 233	663	1 244	1 907	832	2 739
Norrländska Socialdemokraten	35 388	35 781	-393	1 116	-1 509	759	-750	-68	-818
Norrteje Tidning	17 242	18 017	-775	198	-973	1 056	83	72	155
Nya Norrland ^r	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nya Wermlands-Tidningen ^k	53 896	52 886	1 010	2 162	-1 152	1 292	140	590	730
Piteå-Tidningen	15 574	14 639	935	276	659	340	999	198	1 197
Sala Allehanda ^m	22 674	19 421	3 253	932	2 321	398	2 719	615	3 334
Skaraborgs Läns Annonsblad	19 333	18 441	892	363	529	541	1 070	131	1 201
Skaraborgs Läns Tidning	14 915	14 879	36	182	-146	776	630	96	726
Smålands-Tidningen	29 187	29 172	15	285	-270	831	561	539	1 100
Smålandsposten	41 147	39 623	1 524	1 070	454	839	1 293	303	1 596
Sundsvalls Tidning	38 640	34 685	3 955	1 331	2 624	837	3 461	-1 034	2 427
Söderhamns-Hälsinge Kuriren	16 917	17 127	-210	386	-596	1 339	743	222	965
Södermanlands Nyheter	19 602	18 549	1 053	266	787	448	1 235	288	1 523
Södra Sveriges Tidningar	32 184	31 586	598	315	283	670	953	173	1 126
Trelleborgs Allehanda	13 062	13 222	-160	333	-493	261	-232	50	-182
Trollhättans Tidning	15 288	12 225	3 063	254	2 809	208	3 017	417	3 434
Uppsala Nya Tidning	61 739	57 865	3 874	2 879	995	1 078	2 073	-359	1 714

Tidning	Företagets intäkter	Företagets kostnader ^a	Resultat före avskr. och pressstöd	Summa avskrivn.	Resultat avskrivn.	Pressstödt - allt statligt	Resultat efter avskr. och pressstödt	Finansnetto	Resultat efter finansnetto
Vestmanlands Läns Tidning/	101 702	96 939	4 763	5 390	-627	1 366	739	-1 490	-751
Vimmerby Tidning	16 152	15 097	1 055	855	200	162	362	-66	296
Värnamo Nyheter	18 958	18 501	457	261	196	358	554	341	895
Västerbottens-Kuriren	36 923	36 176	747	1 040	-293	776	483	220	703
Västernorrlands Allehanda	18 846	19 321	-475	385	-860	1 135	275	96	371
Västerviks-Tidningen/	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ystads Allehanda	19 694	19 885	-191	316	-507	562	55	286	341
Örnköldsviks Allehanda	23 571	20 550	3 021	574	2 447	211	2 658	1 067	3 725
Östersunds-Posten	26 795	23 973	2 822	818	2 004	511	2 515	412	2 927
Östgöta-Correspondenten	58 606	56 569	2 037	1 720	317	1 268	1 585	982	2 567
Storstadstidningar morgonpress, 7 nr per vecka med fullt produktionsbidrag	320 121	411 630	-91 509	7 489	-98 998	81 317	-17 681	3 653	-14 028
Arbetet	114 575	148 465	-33 890	2 674	-36 564	37 695	1 131	599	1 730
Skånska Dagbladet	34 202	49 849	-15 647	1 141	-16 788	19 416	2 628	27	2 655
Svenska Dagbladet	171 344	213 316	-41 972	3 674	-45 646	24 206	-21 440	3 027	-18 413
Övriga storstadstidningar morgonpress, 7 nr per vecka	1 388 109	1 342 688	45 421	50 011	-4 590	15 156	10 566	2 158	12 724
Dagens Nyheter ^b	902 970	864 979	37 991	40 540	-2 549	6 012	3 463	-348	3 115
Göteborgs-Posten	259 541	257 853	1 688	3 929	-2 241	4 775	2 534	1 296	3 830
Sydsvenska Dagbladet ^c	225 598	219 856	5 742	5 542	200	4 369	4 569	1 210	5 779
Kvällstidningar	331 228	322 245	8 983	11 557	-2 574	33	-2 541	5 980	3 439
Aftonbladet	264 294	253 296	10 998	11 444	-446	31	-415	5 980	5 565
Expressen ^d	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GT Göteborgs-Tidningen	66 934	68 949	-2 015	113	-2 128	2	-2 126	0	-2 126
Kvällsposten ^e	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga flertagarstidningar	36 508	45 560	-9 052	804	-9 856	7 715	-2 141	-793	-2 934
Dagen	30 568	36 246	-5 678	671	-6 349	6 137	-212	-625	-837
Finn Sanomat	2 637	4 662	-2 025	42	-2 067	600	-1 467	-85	-1 552
Norrskensflamman	3 303	4 652	-1 349	91	-1 440	978	-462	-83	-545

^a Inkl. kostnader för samdistribution

^b Dalabygden, Gästriklands Tidning och Upplands Nyheter redovisas under Dalabygden

^c Kungälv-Posten, Mölndals-Posten och Göteborgs-Nytt redovisas under Kungälv-Posten

^d Uddevalla-Posten och Västerbygden redovisas under Västerbygden

e Uppgift saknas

- f* Länstidningen (Södertälje), Nacka-Saltsjöbadens Tidning och Nynäshamns-Posten redovisas under Länstidningen
g Borlänge Tidning, Ludvika Tidning, Mora Tidning och Södra Dalarnes Tidning redovisas under Borlänge Tidning
h Dagbladet Nya Samhället och Nya Norrland redovisas under Dagbladet Nya Samhället
i Länstidningen Östersund och tidningen Härjedalen redovisas under Länstidningen
j Bärgslagsbladet och Vestmanlands Läns Tidning redovisas under Vestmanlands Läns Tidning
k Karlskoga Tidning och Nya Wermlands-Tidningen redovisas under Nya Wermlands-Tidningen
l Norrköpings Tidningar och Västerviks-Tidningen redovisas under Norrköpings Tidningar
m Inkl. Avesta Tidning och Fagersta-Posten
n Dagens Nyheter och Expressen redovisas under Dagens Nyheter
o Sydsvenska Dagbladet och Kvällsposten redovisas under Sydsvenska Dagbladet

Anm. För att få ett enhetligt underlag har planenliga avskrivningar på anskaffningsvärdena beräknats. Därvid har procentsatserna varit 3 % på fastigheter och 12 % på maskiner och inventarier.

1880

1880

1880

1880

1880

1880

1880

1880

1880

1880

1880

1880

1880

Bilaga 4 Dagstidningarnas upplaga och hushållstäckning 1979

Flerdagartidningar (totalupplaga i 1 000 ex. – hushållstäckning på utgivningsorten i %)

Täckning/ Upplaga	-39 %		40-49 %		50-59 %	
- 9,9	Finn Sanomat	4,5	1	Borlänge Tidning	9,2	45
	Norrskensflamman	5,3	3	Laholms Tidning	4,0	45
	Skövde Nyheter	7,7	39	Ludvika Tidning	7,5	42
				Lysekilsposten	5,6	46
10,0-14,9	Dagbladet	11,0	19			
	Kronobergaren	12,5	19			
	Smålands Folkblad	12,4	17			
	Västgöta-Demokr.	12,1	13			
						Gotlands Alleh. 11,7 53
15,0-19,9	Örebro-Kuriren	18,3	13	Länstidn. S-tälje	16,9	47
						Bergslagsposten 17,6 56
20,0-29,9	Arbetet, Väst.	23,5	7	Länst. Ö-sund	22,4	42
	Dagen	25,6	1			
	Folkbladet Östg.	21,9	17			
	Folket	25,7	34			
	Sydöstran	22,4	23			
	Värmlands Folkbl.	28,7	22			
	Västerb. Folkbl.	24,8	28			
	Östra Småland	20,4	24			
30,0-39,9	Arbetarbladet	32,9	31			
	Dala-Demokraten	30,6	24			
	Skånska Dagbladet	30,2	4			
						Norrbottnens-K. 31,5 58
40,0-49,9				Norrl. Soc.Dem.	45,3	44
50,0-99,9	Arbetet, Skåne-ed.	79,6	30			
100,0-	Svenska Dagbladet	186,1	19	Dagens Nyheter	408,1	49
				Sydsv. Dagbl.	115,7	49

60-69 %			70-79 %			80 %-		
			Ljusdals-Posten	7,7	77			
Gotlands Tidningar	14,1	65	Enköpings-Posten	11,5	73	Mariestads-Tidn.	14,6	82
Karlskoga Tidning	12,6	66	Ljungbytidningen	12,9	76	Vimmerby Tidning	10,5	81
Katrineholms-K.	12,0	66	Ljusnan	14,7	76			
Motala Tidning	12,7	61	Sala Allehanda	10,1	71			
Trelleb. Alleh.	11,0	66	Västerviks-Tidn.	13,1	74			
Norrtelje Tidning	17,1	69	Bärgslagsbladet	15,7	78	Piteå-Tidningen	16,0	81
			Hudiksvalls-Tidn.	18,2	77			
			Söderhamns-Kur.	16,7	78			
			Trollhättans Tidn.	17,7	70			
			Västernorr. Alleh.	18,3	78			
Skaraborgs Läns Annonsblad	25,4	60	Nya Norrland	20,2	72	Hallands Nyheter	28,0	85
Södermanl. Nyh.	20,4	63				Norra Skåne	26,1	83
Östersunds-Posten	28,6	60				Norra Västerbotten	29,7	82
						Skarab. Läns Tidn.	20,1	85
						Värnamo Nyheter	25,7	85
						Ystads Allehanda	25,6	83
						Ö-viks Allehanda	20,9	86
Blekinge Läns Tidn.	33,6	64	Falu-Kuriren	34,7	71	Bohusläningen	38,4	85
Gefle Dagblad	33,7	63	Jönköpings-Posten	38,2	73	Hallandsposten	34,5	81
			Smål.-Tidn.	37,3	77	Södra Sv. Tidn.	38,3	85
			Sundsvalls Tidning	37,8	75			
			Helsingb. Dagblad	43,3	72			
			Nordv. Skånes Tidn.	46,3	72			
			Smålandsposten	40,5	79			
			Västerbottens-K.	41,3	72			
			Nerikes Allehanda	65,3	76	Barometern	54,1	83
			Norrköpings Tidn.	52,7	77	Borås Tidning	53,9	81
			Nya Wermlands-T.	75,9	76	Vestmanl. Läns T.	58,5	82
			Upsala Nya Tidning	58,3	74	Östgöta-Corr.	66,9	83
			Göteborgs-Posten	294,9	78			

Fädagarstidningar (totalupplaga i 1 000 ex. – hushållstäckning på utgivningsorten i %)

Täckning/ Upplaga	-19 %		20-29 %		30-39 %		
- 4,9	Blekinge-Posten	4,0	8				
	Eesti Päevaleht	2,8	0				
	Förort Väst	2,4	0				
	Gästriklands T.	3,5	4				
	Göteborgs-Kuriren	2,3	1				
	Göteborgs-Nytt	2,4	1				
	Internationalen	2,9	0				
	Karlstads-Tidn.	2,9	4				
	Kungälv-Posten B ^a	2,1	13				
	Länst. Österg.	4,4	3				
	Norrbottningen	2,9	2				
	Routsin Suomalainen	3,7	0				
	S-tälje Allehanda	2,8	9				
	Trosa Tidning	2,3	7				
	Uddevalla-Posten	3,6	18				
	Upplands Nyheter	4,8	4				
	Uppsala-Demokraten ^b	3,9	6				
	Växjöbladet	4,9	6				
	Älvsborgs-Posten	3,9	0				
5,0- 9,9	Arbetaren	6,9	0	Huddinge-Posten	6,6 25	Mölnåls-Posten	7,0 37
	Kalmar Läns Tidn.	6,1	5	Nacka-Saltsjöb. T.	7,6 27		
	Läns-Posten	9,0	8	Sandvikens T.	5,2 27		
	M-L Proletären	5,5	1				
	Nord-Sverige	5,6	11				
	Samhällsgemenskap ^c	7,5	0				
	Sjuhäradsbygdens T.	6,3	4				
	Skaraborgs-Bygden	7,8	8				
	Smålandsbygdens T.	5,4	3				
	Sörmlandsbygden	5,3	12				
	Värmlands-Bygden	8,7	5				
	Västerbottningen	6,5	5				
	Västerbygden	5,1	4				
	Västm. Folkblad	5,9	5				
	Västm. Nyheter	6,1	4				
10,0-14,9	Dalabygden	11,3	8			Sundbybergs o. Solna	12,8 36
	GHT	11,0	2			Tidn.	
	Söder-Tidningen	11,7	4				
15,0-19,9	Arbetartidningen	18,7	1	Västerort	24,1 25		
	Ny Dag						
				Västerort	24,1 25		

^a Självständig tidning sedan 1979.^b Självständig tidning sedan 1980; tidigare edition av Arbetarbladets torsdagsnummer^c Startade 1979^d Startade 1979.

10-11
10-11

10-11
10-11

10-11

10-11
10-11

10-11

Tidning	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980 ^a
Arbetarbladet Gävle-editionen	1 000	2 500	2 500	3 750	3 750	5 250	5 250	6 300	6 300	6 300
Arbetarbladet Uppsala-editionen	-	-	-	-	-	-	-	600	750	750 ^b
Arbetaren	200	200	200	300	300	525	600	900	1 500	750
Arbetarkamp	-	-	-	-	-	-	-	-	750	750
Arbetartidningen Ny Dag	200	200	200	300	373	650	650	900	1 050	1 500
Arbetet, Skåne-editionen	3 500	8 000	8 000	13 500	13 500	19 500	19 500	23 740	25 740	25 740
Arbetet, västsvenska editionen	-	-	-	-	-	-	9 725	11 670	12 510	12 730
Blekinge-Posten	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Borlänge Tidning	-	-	-	-	-	2 087	2 114	2 639	2 591	2 714
Dagbladet Nya Samhället	632	991	1 096	1 696	1 749	2 407	2 417	2 903	3 652	3 851
Dagen	794	1 443	1 521	2 592	2 975	4 114	4 481	5 693	6 123	6 000
Dalabygden	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Dala-Demokraten	1 000	2 500	2 500	3 750	3 750	5 250	5 250	6 300	6 300	6 300
Esti Pävaleht - Estniska Dagbladet	-	-	-	-	-	-	-	8	162	69
Eskilstuna-Kuriren	-	-	-	750	750	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Falu-Kuriren	-	500	500	750	750	750	750	750	1 050	1 050
Finn Sanomat	-	-	-	-	-	-	-	1 502	1 742	1 607
Folkbladet Östgöten	1 000	2 307	2 216	3 464	3 535	4 891	4 935	5 920	6 300	6 300
Folket	1 000	2 500	2 500	3 750	3 750	5 250	5 250	6 300	6 300	6 300
Fryksdals-Bygden	200	200	200	300	300	150	150 ^c	6 300	6 300	6 300
Förort Väst	-	-	-	-	-	-	-	600 ^d	-	-
Gefle Dagblad	-	500	500	750	750	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Gotlands Allehanda	-	-	200	750	1 781	890	890	950	900	900
Gotlands Tidningar	461	849	876	1 478	1 733	1 200	1 250	1 300	1 250	900
Gästriklands Tidning	-	-	200	300	300	425	425	600	750	750
Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning (6 dagarsutgivning)	3 500	6 219	5 529 ^e	-	-	-	-	-	-	-
Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning (1-dagsutgivning)	-	-	-	-	-	425	425	600	750	750
Göteborgs-Kuriren	-	-	-	-	-	-	-	600	750	750
Göteborgs-Nytt	-	-	-	-	-	-	-	600	750	750
Haparandbladet/Haaparannanlehti	-	-	-	300	300	150	150 ^c	400	400	400
Huddinge-Posten	200	-	200	100	100 ^c	-	-	-	-	-
Internationalen	-	-	-	-	-	-	-	600	750	750
Kalmar Läns Tidning med Nybro Tidning	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Karlshamns Allehanda	290	465	442	683	610	899 ^f	-	600	750	750
Karlstads-Tidningen	-	-	200	300	300	425	425	-	-	-
Kronobergaren	531	980	1 398	2 117	2 167	2 972	3 003	600	750	750
Kungälv-Posten	200	-	200	300	300	150	150 ^c	3 550	4 831	5 537

Tidning	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980 ^c
Nya Kungälv-Posten	-	-	-	-	-	-	-	150	750	750
Laholms Tidning	200	228	242	600	600	850	765	1 000	1 250	1 250
Ludvika Tidning	-	-	-	-	757	974	1 015	1 224	1 259	1 353
Lysekilsposten med Orust-Tjörn	-	-	200	300	300	650	650	800	800	800
Läns-Posten	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Länstidningen Södertälje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	953
Länstidningen Östergötland	-	-	200	300	300	425	425	600	750	750
Länstidningen, Östersund	712	1 176	1 174	1 824	1 768	2 614	2 962	4 303	5 272	6 300
Marxist-Leninist Proletären	-	-	-	-	300	650	650	850	925	750
Mölnadal-Posten	200	-	200	300	300	150	150 ^c	-	-	-
Nacka-Saltsjöbadens Tidning	200	200	200	300	300	150	150 ^c	-	-	-
Nord-Sverige	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Norra Halland med Nordhalland	200	200	200	300	300	150	150 ^c	-	-	-
Norrbottnens-Kuriren	1 000	500	500	-	-	-	-	-	-	750
Norrbottningen	-	-	-	-	-	-	-	-	563	750
Norrort A-E editionerna	200	200	200	100	100 ^c	-	-	-	-	-
Norrskensflamman	200	278	274	600	600	850	850	1 000	1 252	1 250
Ruotsin Suomalainen	-	-	-	-	-	-	-	104	254	180
Samhallsgemenskap	-	-	-	-	-	-	-	-	-	563
Sandvikens Tidning	200	200	200	300	300	150	150	-	-	-
Sjuhäradsbygdens Tidning	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Skaraborgs-Bygden	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Skaraborgs Läns Annonsblad - Skövde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tidning - Karlsborgs-Tidningen	626	1 130	565	565 ^a	-	-	-	-	-	-
Skaraborgs-Tidningen Skövde Nyheter	369	730	663	1 034	1 165	1 478	1 565	1 954	2 923	2 945
Skånska Dagbladet	3 242	5 388	5 588	7 917	9 194	13 131	14 577	18 683	20 006	20 070
Smålands Folkblad	911	1 223	1 841	2 947	3 081	4 159	4 152	4 979	6 196	6 283
Smålandsbygdens Tidning	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Sundbybergs och Solna Tidning	200	200	200	300	300	150	150 ^c	-	-	-
Svenska Dagbladet	3 500	8 000	8 000	13 500	13 500	19 500	19 500	23 400	25 740	25 740
Sverige Nytt	-	-	-	-	-	-	-	400	300	-
Sydsvenska Dagbladet Snällposten	-	-	-	-	-	-	3 900	2 340	2 574	5 148
Sydöstran - Sydöstra Sveriges Dagblad	1 000	2 040	1 823	2 735	3 109	4 408	5 179	6 300	6 300	6 300
Södertälje Allehanda	-	-	-	-	-	-	-	600	750	750
Sörmlandsbygden	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Uddevalla-Posten	-	-	-	-	-	-	-	600	750	750
Upplands Nyheter	-	-	-	-	-	-	425	600	750	750
Värmlands-Bygden	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Värmlands Folkblad	1 000	2 500	2 500	3 750	3 750	5 250	5 250	6 300	6 300	6 300

Tidning	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980 ^a
Västerbottens Folkblad	1 000	1 889	1 923	3 050	2 974	4 331	4 813	6 300	6 300	6 300
Västerbottningen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	438
Västerbygden	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Västerort A-D editionerna	200	200	200	300	300	150	150	120	225	375
Västgöta-Demokraten	877	1 359	1 512	2 384	2 387	3 210	3 088	3 645	4 615	4 808
Västmanlands Folkblad	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Västmanlands Nyheter	200	200	200	300	300	425	425	600	750	750
Växjöbladet	432	649	590	721	664	425 ^b	425	600	750	750
Älvsborgs-Posten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Örebro-Kuriren med Karlskoga-Kuriren	1 000	1 934	2 195	3 468	3 527	4 929	5 192	6 300	188	750
Östgöta-Bladet	200	200	200	300	300 ^c	—	—	6 300	6 300	6 300
Östra Småland med Oskarshamns Nyheter och Västerviks-Demokraten	1 000	2 093	1 879	2 726	2 809	3 823	3 904	4 797	—	6 300
Summa	35 977	65 471	67 047	96 501	100 708	138 542	156 027	194 034	216 879	223 504

^a Omfattar produktionsbidrag som beslutats t. o. m. 1980-06-30

^b Editionen är fr. o. m. 1980-01-01 en självständig tidning. Uppsala-Demokraten

^c Bidraget har upphört eftersom tidningen har för högt täckningstal enligt 13 § SFS 1976:336

^d Ansökan hade inte lämnats in vid utgången av 1979

^e Nedlagd som flerdagstidning 1973

^f Nedlagd som självständig tidning 1976. Tidningen ingår i Blekinge Läns Tidning

^g Uppfyller enligt presstödsnämnden inte förutsättningarna i 17 § SFS 1976:492

^h Tidningen gick ned till 1-dagsutgivning

ⁱ Tidningen upphörde i september 1975

Bilaga 6 Tidningar som beviljats etableringsstöd 1976-07-01-1980-06-30

Tidning	År	Belopp i 1 000-tal kr.
Göteborgs-Kuriren	1976	650
Göteborgs-Nytt	1976	650
Södertälje Allehanda	1976	650
Upplands Nyheter	1976	650
Norrbottningen	1977	900
Älvsborgs-Posten	1978	900
Samhällsgemenskap	1978	1 350 ^a
Västerbottningen	1978	900
Broderskap	1979	1 350 ^a
Nyhetspegeln Stockholmare	1979	900
Folkviljan	1980	1 125

^a Tidningen har beviljats etableringsstöd som rikstidning.

Table 6. *Estimated and observed values of the parameters of the model for the different regions of the country.*

Region	Estimated	Observed
North	0.15	0.12
Central	0.20	0.18
South	0.25	0.22
West	0.30	0.28
East	0.35	0.32
North-East	0.40	0.38
South-East	0.45	0.42
West-Central	0.50	0.48
East-Central	0.55	0.52
North-West	0.60	0.58
South-West	0.65	0.62
West-South	0.70	0.68
East-South	0.75	0.72
North-East-Central	0.80	0.78
South-East-Central	0.85	0.82
West-Central-East	0.90	0.88
East-Central-South	0.95	0.92
North-West-South	1.00	0.98
South-West-East	1.05	1.02
West-South-East	1.10	1.08
East-South-West	1.15	1.12
North-East-South	1.20	1.18
South-East-West	1.25	1.22
West-Central-South	1.30	1.28
East-Central-West	1.35	1.32
North-West-East	1.40	1.38
South-West-North	1.45	1.42
West-South-North	1.50	1.48
East-South-North	1.55	1.52
North-East-West	1.60	1.58
South-East-North	1.65	1.62
West-Central-North	1.70	1.68
East-Central-North	1.75	1.72
North-West-North	1.80	1.78
South-West-North	1.85	1.82
West-South-North	1.90	1.88
East-South-North	1.95	1.92
North-East-North	2.00	1.98
South-East-North	2.05	2.02
West-Central-North	2.10	2.08
East-Central-North	2.15	2.12
North-West-North	2.20	2.18
South-West-North	2.25	2.22
West-South-North	2.30	2.28
East-South-North	2.35	2.32
North-East-North	2.40	2.38
South-East-North	2.45	2.42
West-Central-North	2.50	2.48
East-Central-North	2.55	2.52
North-West-North	2.60	2.58
South-West-North	2.65	2.62
West-South-North	2.70	2.68
East-South-North	2.75	2.72
North-East-North	2.80	2.78
South-East-North	2.85	2.82
West-Central-North	2.90	2.88
East-Central-North	2.95	2.92
North-West-North	3.00	2.98
South-West-North	3.05	3.02
West-South-North	3.10	3.08
East-South-North	3.15	3.12
North-East-North	3.20	3.18
South-East-North	3.25	3.22
West-Central-North	3.30	3.28
East-Central-North	3.35	3.32
North-West-North	3.40	3.38
South-West-North	3.45	3.42
West-South-North	3.50	3.48
East-South-North	3.55	3.52
North-East-North	3.60	3.58
South-East-North	3.65	3.62
West-Central-North	3.70	3.68
East-Central-North	3.75	3.72
North-West-North	3.80	3.78
South-West-North	3.85	3.82
West-South-North	3.90	3.88
East-South-North	3.95	3.92
North-East-North	4.00	3.98
South-East-North	4.05	4.02
West-Central-North	4.10	4.08
East-Central-North	4.15	4.12
North-West-North	4.20	4.18
South-West-North	4.25	4.22
West-South-North	4.30	4.28
East-South-North	4.35	4.32
North-East-North	4.40	4.38
South-East-North	4.45	4.42
West-Central-North	4.50	4.48
East-Central-North	4.55	4.52
North-West-North	4.60	4.58
South-West-North	4.65	4.62
West-South-North	4.70	4.68
East-South-North	4.75	4.72
North-East-North	4.80	4.78
South-East-North	4.85	4.82
West-Central-North	4.90	4.88
East-Central-North	4.95	4.92
North-West-North	5.00	4.98
South-West-North	5.05	5.02
West-South-North	5.10	5.08
East-South-North	5.15	5.12
North-East-North	5.20	5.18
South-East-North	5.25	5.22
West-Central-North	5.30	5.28
East-Central-North	5.35	5.32
North-West-North	5.40	5.38
South-West-North	5.45	5.42
West-South-North	5.50	5.48
East-South-North	5.55	5.52
North-East-North	5.60	5.58
South-East-North	5.65	5.62
West-Central-North	5.70	5.68
East-Central-North	5.75	5.72
North-West-North	5.80	5.78
South-West-North	5.85	5.82
West-South-North	5.90	5.88
East-South-North	5.95	5.92
North-East-North	6.00	5.98
South-East-North	6.05	6.02
West-Central-North	6.10	6.08
East-Central-North	6.15	6.12
North-West-North	6.20	6.18
South-West-North	6.25	6.22
West-South-North	6.30	6.28
East-South-North	6.35	6.32
North-East-North	6.40	6.38
South-East-North	6.45	6.42
West-Central-North	6.50	6.48
East-Central-North	6.55	6.52
North-West-North	6.60	6.58
South-West-North	6.65	6.62
West-South-North	6.70	6.68
East-South-North	6.75	6.72
North-East-North	6.80	6.78
South-East-North	6.85	6.82
West-Central-North	6.90	6.88
East-Central-North	6.95	6.92
North-West-North	7.00	6.98
South-West-North	7.05	7.02
West-South-North	7.10	7.08
East-South-North	7.15	7.12
North-East-North	7.20	7.18
South-East-North	7.25	7.22
West-Central-North	7.30	7.28
East-Central-North	7.35	7.32
North-West-North	7.40	7.38
South-West-North	7.45	7.42
West-South-North	7.50	7.48
East-South-North	7.55	7.52
North-East-North	7.60	7.58
South-East-North	7.65	7.62
West-Central-North	7.70	7.68
East-Central-North	7.75	7.72
North-West-North	7.80	7.78
South-West-North	7.85	7.82
West-South-North	7.90	7.88
East-South-North	7.95	7.92
North-East-North	8.00	7.98
South-East-North	8.05	8.02
West-Central-North	8.10	8.08
East-Central-North	8.15	8.12
North-West-North	8.20	8.18
South-West-North	8.25	8.22
West-South-North	8.30	8.28
East-South-North	8.35	8.32
North-East-North	8.40	8.38
South-East-North	8.45	8.42
West-Central-North	8.50	8.48
East-Central-North	8.55	8.52
North-West-North	8.60	8.58
South-West-North	8.65	8.62
West-South-North	8.70	8.68
East-South-North	8.75	8.72
North-East-North	8.80	8.78
South-East-North	8.85	8.82
West-Central-North	8.90	8.88
East-Central-North	8.95	8.92
North-West-North	9.00	8.98
South-West-North	9.05	9.02
West-South-North	9.10	9.08
East-South-North	9.15	9.12
North-East-North	9.20	9.18
South-East-North	9.25	9.22
West-Central-North	9.30	9.28
East-Central-North	9.35	9.32
North-West-North	9.40	9.38
South-West-North	9.45	9.42
West-South-North	9.50	9.48
East-South-North	9.55	9.52
North-East-North	9.60	9.58
South-East-North	9.65	9.62
West-Central-North	9.70	9.68
East-Central-North	9.75	9.72
North-West-North	9.80	9.78
South-West-North	9.85	9.82
West-South-North	9.90	9.88
East-South-North	9.95	9.92
North-East-North	10.00	9.98

Bilaga 7 Tidningar som beviljats utvecklingsbidrag 1976-07-01- 1980-06-30 (1 000-tal kr.)

Tidning	År				
	1976	1977	1978	1979	1980
Alingsås Tidning		565		350	
Arbetaren				300	600
Dagen				94	84
Dagens Nyheter				2 196	2 467
Falköpings Tidning			50		
Frykdals-Bygden		450	350		
Haparandabladet	250	600			
Hudiksvalls-Tidningen	600	850			
Katrineholms-Kuriren	475	475			
Ljusdals-Posten		50			
Länstidningen Södertälje			1 200	1 200	
Mölnads-Posten			350	325	
Norrtejlje Tidning	800	800			
Nya Norrland	870	730			
Skaraborgs Läns Tidning	450	450			
Strömstads Tidning	200				
Svenska Dagbladet				959	1 199
Söderhamns-Kuriren	600	650			
Tranås-Posten		535	400		
Trelleborgs Allehanda	735				
Trosa Tidning	150	250			
Vimmerby Tidning			800		
Västernorrlands Allehanda	870	730			
Östersunds-Posten		50			
Summa	6 000	7 185	3 150	5 424	4 350

Bilaga 8 Tidningar som beviljats sandistributionsrabatt 1978/79

Tidningens namn	Sandistributionsrabatt 1979	
	Budgetåret 1978/79	Kalenderåret 1979
Dagens Nyheter	6 143 891	6 115 823
Göteborgs-Posten	4 724 179	4 695 279
Svenska Dagbladet	2 909 866	2 945 922
Sydsvenska Dagbladet AB	2 234 984	2 272 290
Sydsvenska Dagbladet	(2 233 400)	(2 270 525)
Kvällsposten	(1 584)	(1 765)
Arbetet	2 231 717	2 252 741
skåne-editionen	(1 817 870)	(1 804 927)
västsvenska editionen	(413 847)	(447 814)
Nya Wermlands-Tidningen AB	1 649 851	1 664 206
Nya Wermlands-Tidningen	(1 364 592)	(1 380 548)
Karlskoga Tidning	(285 259)	(283 658)
Vestmanlands Läns Tidn. AB	1 440 877	1 440 552
Vestmanlands Läns Tidning	(1 165 481)	(1 169 284)
Bärgslagsbladet och Arboga Tidning	(275 396)	(271 268)
Östgöta-Correspondenten	1 353 326	1 360 611
Nerikes Allehanda	1 317 069	1 318 631
Borås Tidning	1 274 580	1 281 602
Upsala Nya Tidning	1 154 432	1 171 368
Norrköpings Tidningar	1 081 002	1 104 375
Barometern	1 094 711	1 085 949
Helsingborgs Dagblad	1 059 317	1 069 825
Nordvästra Skånes Tidningar	989 346	1 016 331
Södra Sveriges Tidningar	845 811	867 211
Smålandsposten	862 176	864 704
Jönköpings-Posten	863 079	864 186
Sundsvalls Tidning	853 570	860 856
Smålands-Tidningen	824 906	836 361
Bohusläningen	822 670	831 915
Västerbottens-Kuriren	786 475	798 883
Skånska Dagbladet	802 766	797 319
Norrländska Socialdemokraten	757 115	778 877
Gefle Dagblads AB	779 092	774 935
Gefle Dagblad	(740 126)	(738 517)
Sandvikens Tidning	(38 966)	(36 418)
Arbetsbladet	754 096	757 928
Hallandsposten	751 876	750 788
Blekinge Läns Tidning	734 851	742 930
Falu-Kuriren	688 926	699 709

Tidningens namn	Samdistributionsrabatt 1979	
	Budgetåret 1978/79	Kalenderåret 1979
mellannorrlands tidningsaktiebolag	644 438	674 131
Nya Norrland	(397 961)	(409 789)
Dagbladet Nya Samhället	(246 477)	(264 342)
Eskilstuna-Kuriren	629 969	639 440
Dala-Demokraten	619 913	622 343
Hallands Nyheter	615 346	617 986
Norrbottnens-Kuriren	597 545	601 733
Norra Västerbotten	589 318	600 732
Värmlands Folkblad	575 575	595 569
Norra Skåne	568 162	577 185
Skaraborgs Läns Annonsblad	554 120	569 334
Ystads Allehanda	563 997	565 907
Folket	549 621	549 519
Sydöstran – Sydöstra Sveriges Dagblad	513 291	514 971
Östersunds-Posten	508 892	511 053
Dalarnes Tidnings- och Boktryckeri- Aktiebolag	481 017	490 000
Borlänge Tidning	(189 536)	(190 244)
Mora Tidning	(120 336)	(124 944)
Ludvika Tidning	(99 214)	(102 341)
Södra Dalarnes Tidning	(71 831)	(72 471)
Västerbottens Folkblad	447 614	472 283
Folkbladet Östgöten	470 643	464 888
Östra Småland	429 957	454 685
Södermanlands Nyheter	450 280	452 335
Örnsköldsviks Allehanda	436 260	433 517
Länstidningen, Östersund	387 217	431 665
Skaraborgs Läns Tidning – Skara Tidning – Västergötlands Annonsblad	416 547	415 617
Örebro-Kuriren	397 959	413 195
Söderhamns-Hälsinge Kuriren	393 736	401 793
Västernorrlands Allehanda	400 234	398 695
Ågren & Holmbergs Boktryckeri AB	396 153	397 866
Sala Allehanda	(223 768)	(225 135)
Avesta Tidning	(92 291)	(92 498)
Fagersta-Posten	(80 094)	(80 233)
Hudiksvalls-Tidningen	395 321	397 388
Bergslagsposten	380 542	388 592
Värnamo Nyheter	360 547	363 432
Piteå-Tidningen	343 317	344 556
Ljusnan	319 834	322 825
Gotlands Tidningar	325 748	321 687
Gotlands Folkblad	(171 748)	(170 824)
Gotlänningen	(154 000)	(150 863)
Västgöta-Demokraten	285 752	295 147
Motala Tidning	290 011	293 156
Länstidningen, Södertälje	282 345	286 669
Västerviks-Tidningen	273 335	278 676
Smålands Folkblad	279 884	276 755
Kronobergaren	262 853	267 228
Norrtegelje Tidning	259 928	260 610
Trelleborgs Allehanda	256 647	258 260
Mariestads-Tidningen	251 235	257 060
Katrineholms-Kuriren	246 871	246 442

Tidningens namn	Samdistributionsrabatt 1979	
	Budgetåret 1978/79	Kalenderåret 1979
Gotlands Allehanda	234 146	237 978
Ljungbytidningen	230 077	230 343
Trollhättans Tidning	227 013	226 016
NLT Nya Lidköpings-Tidningen	215 386	219 419
Enköpings-Posten	202 995	205 745
Vimmerby Tidning	192 998	195 814
Falköpings Tidning	169 016	186 914
Elfsborgs Läns Annonsblad	179 625	180 384
Skaraborgs-Tidningen Skövde Nyheter	167 681	169 794
Arvika Nyheter	128 562	129 324
Alingsås Tidning	125 988	128 861
Dagen	99 420	99 306
Ljusdals-Posten	94 018	98 491
Laholms Tidning	92 636	92 545
Ulricehamns Tidning	81 976	85 538
Nya Kristinehamns-Posten	76 455	76 617
Säffle-Tidningen	70 153	69 285
Lysekilsposten	63 457	65 124
Norra Halland med Nordhalland	59 609	64 152
Ölandsbladet	74 817	63 420
Provinstidningen Dalsland	57 598	58 797
Filipstads Tidning	58 159	57 905
Tranås-Posten	62 832	57 782
Västgöta-Bladet	48 487	47 239
Dalabygdens Tidningsförening	39 917	43 689
Dalabygden	(23 126)	(24 886)
Upplands Nyheter	(11 733)	(12 139)
Gästriklands Tidning	(5 048)	(6 664)
Norrskensflamman	47 332	42 881
Fryksdals-Bygden	43 054	39 130
Strömstads Tidning	37 664	35 850
Västerbygdens Tidningsförening	31 309	32 104
Älvsborgs-Posten	(9 771)	(13 149)
Västerbygden	(14 507)	(12 947)
Uddevalla-Posten	(6 254)	(4 596)
Göteborgs-Kuriren	(777)	(1 412)
Bengtsfors-Tidningen Dalslänningen	31 913	31 641
Aftonbladet	29 822	28 355
Haparandabladet	25 287	23 964
Skaraborgs-Bygden	23 517	23 633
Västmanlands Folkblad	20 704	20 341
Värmlands-Bygden	21 115	20 285
Läns-Posten	16 195	17 427
Kalmar Läns Tidning	12 985	13 221
Växjöbladet	12 443	13 131
Sjuhäradsbygdens Tidning	13 749	13 065
Västkosttidningar AB	11 939	12 661
Kungälv-Posten	(9 871)	(10 771)
Mölnåls-Posten	(2 068)	(1 890)
Länstidningen Östergötland	12 869	12 634
Västmanlands Nyheter	12 568	12 533
Smålandsbygdens Tidning	11 529	12 231
Södertälje Allehanda	10 748	10 743

Tidningens namn	Samdistributionsrabatt 1979	
	Budgetåret 1978/79	Kalenderåret 1979
HuvudstadsPress	9 916	8 833
Norrort	(6 122)	(4 884)
Västerort	(3 794)	(3 949)
Sörmlandsbygden	8 977	8 630
Blekinge-Posten	8 521	8 620
Hjo Tidning	4 111	6 054
Karlstads-Tidningen	2 440	2 807
Klarälvs-Bygden	4 051	2 679
GT Göteborgs-Tidningen	1 058	840
Summa	62 757 368	63 291 807

Bilaga 9 Tidningar och organisationer som beviljats samverkansbidrag 1976-07-01-1980-06-30

Tidning	År	Belopp i 1 000-tal kr.
<i>Teknisk samverkan</i>		
Karlshamns Allehanda/ Kristianstadsbladet	1976	250
Provinstidningen Dalsland/ Värmlands Folkblad	1976	1 000
Ljusdals-Posten/Ljusnan	1977	1 300
Smålandsbygdens Tidning/ Smålänningen	1977	500
Fryksdals-Bygden/Värmlands Folkblad	1978	600
Nya Kristinehamns-Posten/ Värmlands Folkblad	1978	1 200
Ölandsbladet/Östra Småland	1979	1 000
<i>Branschsamverkan</i>		
A-Pressen AB/Centertidningar AB	1977	248
Tidningarnas Telegrambyrå	1978	120
Dagspressen Marknadsinformation	1978	260
	1979	125
Svenska Tidningsutgivareföreningen	1979	375
Tidningarnas Telegrambyrå	1980	500

Биланс 9. Тілдік және мәдениеттік жағынан
 белгілі елдердің тілдік және мәдениеттік жағынан
 1974-1975 жылдары

Тілдік	Мәдениеттік	Тілдік және мәдениеттік
Қазақ тілі	Қазақ тілі	Қазақ тілі
Қырғыз тілі	Қырғыз тілі	Қырғыз тілі
Өзбек тілі	Өзбек тілі	Өзбек тілі
Түрік тілі	Түрік тілі	Түрік тілі
Араб тілі	Араб тілі	Араб тілі
Славян тілі	Славян тілі	Славян тілі
Басқа тілдер	Басқа тілдер	Басқа тілдер
Қазақ тілі	Қазақ тілі	Қазақ тілі
Қырғыз тілі	Қырғыз тілі	Қырғыз тілі
Өзбек тілі	Өзбек тілі	Өзбек тілі
Түрік тілі	Түрік тілі	Түрік тілі
Араб тілі	Араб тілі	Араб тілі
Славян тілі	Славян тілі	Славян тілі
Басқа тілдер	Басқа тілдер	Басқа тілдер
Қазақ тілі	Қазақ тілі	Қазақ тілі
Қырғыз тілі	Қырғыз тілі	Қырғыз тілі
Өзбек тілі	Өзбек тілі	Өзбек тілі
Түрік тілі	Түрік тілі	Түрік тілі
Араб тілі	Араб тілі	Араб тілі
Славян тілі	Славян тілі	Славян тілі
Басқа тілдер	Басқа тілдер	Басқа тілдер
Қазақ тілі	Қазақ тілі	Қазақ тілі
Қырғыз тілі	Қырғыз тілі	Қырғыз тілі
Өзбек тілі	Өзбек тілі	Өзбек тілі
Түрік тілі	Түрік тілі	Түрік тілі
Араб тілі	Араб тілі	Араб тілі
Славян тілі	Славян тілі	Славян тілі
Басқа тілдер	Басқа тілдер	Басқа тілдер

Bilaga 10 Tidningar som beviljats lån ur pressens lånefond 1969-07-01–1980-06-30

Tidningar	Beviljat lån i 1 000-tal kr.
Arbetarbladet	4 665
Arbetartidningen Ny Dag	600
Arbetet	10 682
Bengtstors-Tidningen Dalslänningen	415 ^a
Blekinge Läns Tidning	3 300
Borlänge Tidning	1 500
Dagbladet Nya Samhället och Nya Norrland	5 650
Dala-Demokraten	4 950
Elfsborgs Läns Tidning	400
Eskilstuna-Kuriren	2 000
Falu-Kuriren	1 500
Folkbladet Östgöten	4 800
Folket	3 900
Gotlands Tidningar (Gotlands Folkblad och Gotlänningen)	1 150
Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning, (1 dgr)	225
Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning, (6 dgr)	3 000
Haparandabladet/Haaparannanlehti	400
Helsingborgs Dagblad	2 500
Hudiksvalls-Tidningen	1 500
Karlshamns Allehanda	540
Katrineholms-Kuriren	400
Kristianstadsbladet	1 000
Kronobergaren	2 838
Laholms Tidning	300
Ljusnan	1 000
Länstidningen, Södertälje	5 500
Länstidningen, Östersund	2 900
Nordvästra Skånes Tidningar	1 400
Norra Skåne	1 200
Norra Västerbotten	1 000 ^b
Norrbottnens-Kuriren	5 500
Norrländska Socialdemokraten	6 000
Norrskensflamman	1 500
Norrteje Tidning – Roslagens Tidning	4 300
Nya Kristinehamns-Posten	500
Sjuhäradsbygdens Tidning	50
Skaraborgs Läns Tidning	700
Skaraborgs-Tidningen Skövde Nyheter	1 830
Skånska Dagbladet	3 720
Smålands Folkblad	7 100
Svenska Dagbladet	4 250

Tidningar	Beviljat lån i 1 000-tal kr.
Sydsvenska Dagbladet Snällposten	3 000
Sydöstran – Sydöstra Sveriges Dagblad	3 700
Söderhamns-Hälsinge Kuriren	1 490
Tranås-Posten	300
Trelleborgs Allehanda	900
Vimmerby Tidning	3 000
Värmlands Folkblad	4 676
Västerbottens Folkblad	3 300
Västernorrlands Allehanda	1 124
Västgöta-Demokraten	3 600
Ystads Allehanda	500
Ölandsbladet	300
Örebro-Kuriren	1 500
Östra Småland	3 695
Summa	137 750

^a Därav är ett lån på 300 000 kr. inte lyft.

^b Lånet har inte lyfts.

Bilaga 11 Förslag till förordning om statligt stöd till dagstidningar

1 Inledande bestämmelser

1 § Dagspressen medverkar i strävanden att förstärka och fördjupa den svenska demokratin genom att informera om och kommentera vad som sker i samhället, att granska den verksamhet som utövas av de inflytelserika och genom att främja kommunikation inom och mellan politiska, fackliga och andra ideella grupper. För att trygga denna medverkan och för att stärka mångfalden inom dagspressen lämnar staten stöd till företag som ger ut dagstidningar. I denna förordning finns föreskrifter om detta stöd.

2 § När begreppen dagstidning, fler- och fådagarstidning, upplaga, utgivningsort, storstadstidning, landsortstidning, rikstidning, annonsandel, pappersförbrukning och täckningstal används i denna förordning har de den betydelse som anges i bilaga till förordningen. I bilagan anges också vad som här avses med fler- och fådagarstidning.

3 § Det statliga stödet till dagstidningar utgår i form av produktionsbidrag, etableringsstöd, utvecklingsbidrag, samverkansbidrag, samdistributionsrabatt och lån ur pressens lånefond. De olika stödformerna har detta huvudsakliga syfte, nämligen

produktionsbidraget: att stödja utgivningen av dagstidningar i marknads-
mässigt underläge,

etableringsstödet: att underlätta såväl startandet av nya fådagarstidningar
som sådan tidnings övergång till flerdagarsutgivning.

utvecklingsbidraget: att stärka dagstidningar med en svag ställning på
marknaden genom tillfälliga insatser.

samverkansbidraget: att underlätta produktions-, annonsförsäljnings- och
branschsamverkan mellan tidningar och samverkan inom ramen för nyhets-
byråverksamhet,

samdistributionsrabatten: att underlätta samarbete mellan dagstidningar
när det gäller distributionen och

lån ur lånefonden: att underlätta investering eller annan åtgärd som behövs
för att stärka en dagstidnings konkurrensförmåga på längre sikt, företrädes-
vis samverkansåtgärder.

4 § Dagstidningsföretag som vill ha stöd enligt denna förordning skall
ansöka om det. Det finns en särskild nämnd (presstödsnämnden) som prövar

ansökningarna. Nämnden beslutar också i de övriga frågor som anges i denna förordning.

Närmare bestämmelser om ansökan, om presstödsnämnden och om förfarandet i övrigt finns i 54–60 §§.

2 De olika stödformerna – krav och utformning

2.1 Produktionsbidrag

2.1.1 Allmänna krav för produktionsbidrag

5 § För att en dagstidning skall kunna få produktionsbidrag skall den uppfylla dessa krav, nämligen ha

- 1 en abonnerad upplaga på minst 2 000 exemplar
- 2 ett abonnemangspris som inte uppenbart avviker från vad tidningar har i den kategori som tidningen tillhör.

Utöver dessa allmänna krav gäller särskilda krav för flerdagars- respektive fådagarsstidningar.

Produktionsbidrag utgår för kalenderår. Om tidningen uppfyller kraven enligt första stycket och enligt 9 respektive 16 § bedöms med utgångspunkt i förhållandena under kalenderåret före det som ansökan avser.

6 § Produktionsbidraget utgår som fullt eller reducerat bidrag. Reducerat bidrag är lika med fullt bidrag minskat med en tiondel för varje procentenhet som täckningstalet överstiger det procenttal vid vilket fullt bidrag utgår enligt 11 § första stycket och 18 § första stycket.

7 § Fullt produktionsbidrag till flerdagarsstidning beräknas på grundval av förbrukningen av papper med en ytvikt av 49 gram per kvadratmeter, oavsett om den enskilda tidningen trycker på sådant papper eller inte.

8 § Dagstidning vars text inte i huvudsak är skriven på svenska kan ändå få produktionsbidrag om

- 1 dess innehåll till övervägande del behandlar förhållanden i Sverige,
- 2 den i övrigt uppfyller kraven för bidrag enligt förordningen (1977:523) om stöd till dagstidningar på andra språk än svenska och
- 3 bidraget inte medför risk för ökad koncentration av tidningsutgivningen inom tidningens språkgrupp.

Bidrag som har utgått enligt den förordning som nämns i första stycket 2 skall avräknas från det produktionsbidrag som utgår enligt denna förordning.

2.1.2 Särskilda bestämmelser för flerdagarsstidningar

9 § Flerdagarsstidning skall för att få produktionsbidrag utöver kraven i 5 § även uppfylla dessa krav, nämligen ha

- 1 en i huvudsak abonnerad upplaga och
- 2 en annonsandel på högst 50 procent.

10 § Produktionsbidragen utgår med de belopp som anges i denna sammanställning.

Tidningstyp (storstad/ landsort)	Periodi- citet	Särskilt krav på täckning till	Bidrag i kr. för ton förbrukat papper	Min.bidrag	Max.bidrag
Storstad	minst 5 nr/v	–	14 520	2 640 000	25 740 000
Storstad	4 nr/v	–	14 520	1 595 000	25 740 000
Landsort	minst 5 nr/v	högst 20	16 500	1 250 000	6 300 000
Landsort	minst 5 nr/v	mer än 20	13 200	1 250 000	6 300 000
Landsort	4 nr/v	högst 20	16 500	800 000	6 300 000
Landsort	4 nr/v	mer än 20	13 200	800 000	6 300 000

Är bidragsberättigad tidning att anse som rikstidning är produktionsbidraget lägst 6 000 000 kronor om tidningen utkommer med 5 nummer i veckan.

11 § Flerdagarstidning får fullt produktionsbidrag om dess täckningstal är högst 40. Har tidningen en upplaga på mindre än 10 000 exemplar får dess täckningstal vara högst 50 för att fullt produktionsbidrag skall utgå.

Har flerdagarstidning ett täckningstal som är lägst 41 men understiger det 50 utgår ett reducerat produktionsbidrag. Har tidningen en upplaga på mindre än 10 000 exemplar gäller dock istället täckningstalen 51 respektive 60.

12 § Flerdagarstidning som enligt 11 § är berättigad till produktionsbidrag kan ändå uteslutas från sådant bidrag om det med hänsyn till förhållandena inom tidningens hela spridningsområde är uppenbart att täckningstalet ger en missvisande bild av tidningens konkurrensförmåga på annonsmarknaden.

13 § Flerdagarstidning som enligt 11 § inte är berättigad till produktionsbidrag kan ändå få sådant bidrag om

- 1 tidningen har samma utgivningsort som annan flerdagarstidning som får produktionsbidrag och
- 2 det är uppenbart att tidningen behöver bidraget för att dess möjligheter att konkurrera med den andra tidningen inte skall allvarligt försämrats.

Denna paragraf gäller inte för sådan flerdagarstidning som nämns i 8 §.

14 § Flerdagarstidning på Gotland som enligt 11 § inte är berättigad till produktionsbidrag kan ändå få sådant bidrag om det är uppenbart att tidningen behöver bidraget för att utgivningen skall kunna upprätthållas. Denna paragraf gäller inte för sådan flerdagarstidning som nämns i 8 §.

15 § Produktionsbidrag enligt 13 eller 14 § utgår med belopp som pressstödsnämnden bestämmer. Bidraget får dock aldrig vara högre än vad tidningen skulle ha fått om den hade varit berättigad till produktionsbidrag enligt 10 §.

2.1.3 Särskilda bestämmelser för fådagarstidningar

16 § Fådagarstidning skall för att få produktionsbidrag utöver kraven i 5 § även uppfylla dessa krav, nämligen ha

- 1 en till övervägande del abonnerad upplaga,
- 2 en annonsandel på högst 40 procent
- 3 minst 1 300 spaltmeter redaktionellt utrymme per år.

17 § Fullt produktionsbidrag till fådagarstidning utgår med

1	för rikstidning med 1 nummer i veckan	1 500 000 kronor
2	för annan rikstidning	2 400 000 kronor
3	för annan fådagarstidning	750 000 kronor

18 § Fådagarstidning får fullt produktionsbidrag om tidningen har ett täckningstal som är högst 20. Är tidningens täckningstal lägst 21 men understiger det 30 utgår ett reducerat produktionsbidrag.

19 § Fådagarstidning kan få produktionsbidrag oberoende av vilket täckningstal den har om dess redaktionella innehåll till minst 20 procent är skrivet på annat språk än svenska.

Produktionsbidrag enligt första stycket utgår med 200 000 kronor per år om andelen redaktionell text på annat språk än svenska uppgår till minst 20 procent. Är andelen större ökas bidraget med 20 000 kronor för varje hel procentenhet över 20. Högsta bidrag är dock 400 000 kronor.

De förutsättningar för produktionsbidrag som anges i första och andra styckena skall bedömas med utgångspunkt i förhållandena under det kalenderår som föregår det år för vilket bidrag söks.

20 § Fådagarstidning som inte är berättigad till produktionsbidrag därför att den inte i huvudsak distribueras inom landet kan ändå få sådant bidrag om tidningen

- 1 i huvudsak distribueras till svenska medborgare utomlands och
- 2 behöver bidraget för att utgivningen skall kunna upprätthållas.

Högsta bidrag enligt denna paragraf är 600 000 kronor.

2.1.4 Särskilda bestämmelser för nyetablerad dagstidning och för dagstidning som ändrar periodiciteten

21 § För nyetablerad dagstidning och för dagstidning som kommer ut med fler nummer i veckan än tidigare får uppgifter om hushållstäckning, upplaga och pappersförbrukning avse den tidsperiod för vilken de kan anskaffas. Perioden får dock inte vara kortare än sex månader.

Nyetablerad dagstidning kan få produktionsbidrag för del av kalenderåret. Bidraget utgår med 1/12 av vad som skulle ha utgått för helt år för varje hel månad under året som tidningen kommer ut. Tidningen måste dock ha kommit ut under minst tre månader för att bidrag skall kunna utgå. Bidraget utgår inte för tid för vilken tidningen har fått etableringsstöd.

22 § Bestämmelserna i 21 § första stycket gäller även för en fådagarsstidning som har övergått till att bli en flerdagarsstidning.

Har flerdagarsstidning med produktionsbidrag övergått till att bli en fådagarsstidning kan tidningen få produktionsbidrag under två år efter övergången. Bidraget utgår med högst hälften av vad tidningen fick under det sista kalenderåret som den utkom som flerdagarsstidning.

2.2 Etableringsstöd

2.2.1 Stöd för nyetablering av dagstidning

23 § Nyetablerad dagstidning kan få etableringsstöd om det är troligt att tidningen efter ett års utgivning kommer att kunna fylla kraven för produktionsbidrag som de har angetts i 5 § och 9 eller 16 §.

2.2.2 Stöd till dagstidning som ändrar periodiciteten

24 § Fådagarsstidning med produktionsbidrag som avser att övergå till att bli flerdagarsstidning kan få etableringsstöd om detta behövs för att övergången skall komma till stånd.

2.2.3 Stödets form och storlek

25 § Etableringsstödet utgår som ränte- och amorteringsfritt lån. Lånebeloppet är per kalenderår

- 1 2 250 000 kronor för nyetablerad tidning om det är troligt att tidningen kommer att uppfylla kraven för rikstidning
- 2 1 125 000 kronor för annan nyetablerad tidning än sådan som avses i 1 och
- 3 högst 600 000 kronor för tidning som övergår från att vara en fådagarsstidning till att bli en flerdagarsstidning.

Presstödsnämnden bestämmer om och vilken säkerhet som skall ställas för lånet.

Stöd enligt första stycket 3 bestäms till ett belopp efter behovet och med hänsyn till företagets egna ekonomiska möjligheter.

2.2.4 Eftergift och uppsägning av och ränta på lån

26 § När en tidning som har fått etableringsstöd har kommit ut under ett år eller då ansökan om produktionsbidrag har getts in skall lånet efterges om tidningen då uppfyller kraven för produktionsbidrag respektive för att anses som rikstidning om tidningen har fått stöd med högre belopp än 1 125 000

kronor. Är villkoren inte uppfyllda kan lånet sägas upp till betalning. Uppfyller tidning som har fått stöd med högre belopp än 1 125 000 kronor visserligen villkoren för produktionsbidrag men inte kraven för att anses som rikstidning kan 1 125 000 efterges och återstoden sägas upp till betalning. Kan tidningsföretaget göra troligt att villkoren kommer att vara uppfyllda om ytterligare ett år, kan bestämmas att ny prövning skall ske vid denna senare tidpunkt.

Uppfyller inte tidningen efter två verksamhetsår villkoren för produktionsbidrag skall lånet sägas upp till betalning. Uppfyller tidning som har fått stöd med högre belopp än 1 125 000 kronor efter två år väl villkoren för att få produktionsbidrag men inte kraven för att anses som rikstidning skall den del av lånet som överstiger 1 125 000 kronor sägas upp till betalning. Lånet kan dock efterges om det finns synnerliga skäl för det.

Har lån sagts upp skall det betalas tillbaka på högst tre år.

27 § Lån får sägas upp till omedelbar betalning om

- 1 låntagaren har fått lånet genom att lämna oriktiga uppgifter
- 2 låntagaren med hänsyn till det ändamål som lånet är avsett för uppenbarligen inte bör få ha lånet
- 3 säkerheten för lånet har försämrats i väsentlig mån
- 4 låntagaren bryter mot annat villkor som har föreskrivits när lånet beviljades.

28 § På lån som har sagts upp till betalning utgår årlig ränta från uppsägningsdagen till dess betalning sker. Räntan beräknas enligt normalräntan för lån från statens utlåningsfonder.

2.3 Utvecklingsbidrag

2.3.1 Krav för bidrag

29 § Tidning vars marknadsläge är sådant att den är i starkt behov av ekonomiskt stöd för att stärka sin konkurrenskraft på längre sikt och som inte själv kan genomföra den satsningen kan få utvecklingsbidrag.

Utvecklingsbidrag kan också utgå till dagstidning med fullt produktionsbidrag som behöver förbättra sitt marknadsläge. Är sådan tidning en flerdagartidning gäller dessutom för att bidrag skall kunna utgå att dess täckningstal inte får överstiga 20 eller dess upplaga inte vara högre än 10 000 exemplar. Den får heller inte vara storstadstidning eller en sådan tidning som avses i 8, 13 eller 14 §.

2.3.2 Bidragets storlek

30 § Utvecklingsbidrag till dagstidning utgår för högst två år under en period av fyra. Bidraget per kalenderår utgör högst

- 1 600 000 kronor om tidningen är en fådagartidning och
- 2 1 200 000 kronor om tidningen är en flerdagartidning.

Har en flerdagartidning både produktions- och utvecklingsbidrag så får

summan av bidragen inte överstiga vad tidningen enligt 10 § högst skulle ha kunnat få i produktionsbidrag.

2.4 Samverkansbidrag

2.4.1 Bidragsberättigade samverkansformer och kraven för bidrag

31 § Tidningsföretag som samverkar eller avser att samverka när det gäller teknisk produktion eller annonsförsäljning kan få bidrag för att göra det. Bidrag kan också ges för att genomföra projekt för redaktionell, teknisk eller administrativ samverkan inom tidningsbranschen (branschsamverkan). Som allmänna förutsättningar för bidrag gäller

- 1 vid produktions- eller annonssamverkan att minst en av tidningarna har produktionsbidrag eller utvecklingsbidrag och att tidningarna inte har samma ägare eller ingår i samma koncern
- 2 vid branschsamverkan att minst en tredjedel av de tidningar som deltar i projektet har produktionsbidrag eller utvecklingsbidrag.

32 § Självständig nyhetsbyrå kan få bidrag för sin verksamhet (nyhetsbyråsamverkan).

2.4.2 Särskilda bestämmelser om produktions- och annonsförsäljningssamverkan

33 § Bidrag för produktionssamverkan får beviljas endast om de regler för samarbetet som de samverkande tidningsföretagen har enats om inte uppenbarligen missgynnar någon av dem.

Bidrag utgår under högst fem år.

Bidrag utgår med lika stort belopp för varje deltagande tidning. Det utgår per tidning med högst 1 000 000 kronor det första året, högst 500 000 kronor det andra och tredje året och högst 250 000 kronor det fjärde och femte året. Bidragsbeloppet fastställs med hänsyn till projektets storlek. Därvid skall beaktas om samverkan omfattar både sättning och tryckning. Bidrag utgår inte för samverkan som endast avses omfatta delar av sättningen eller delar av tryckningen.

34 § Bidrag för annonssamverkan får beviljas för tidningar med i huvudsak samma spridningsområde för hela upplagan eller del av den om

- 1 samverkan omfattar samförsäljning av lokalannonser och
 - 2 alla annonser som omfattas av samverkan införs i samtliga deltagande tidningar, när inte annat uttryckligen begärs i annonsbeställningen.
- Bidrag utgår under högst fem år.

35 § Bidrag för en annonssamverkan utgår årligen med ett belopp som motsvarar 12 procent av bruttointäkterna från annonssamverkan det första året, 6 procent det andra och tredje året och 3 procent det fjärde och femte året. I bruttointäkterna räknas även in intäkter från annan gemensam annonsförsäljning än den som avser lokalannonser.

Bidraget fördelas lika mellan de samverkande tidningarna.

2.4.3 Särskilda bestämmelser om branschsamverkan

36 § Bidrag för branschsamverkan får beviljas för projekt som syftar till att främja mångfalden inom dagspressen. Projekt kan avse administrativt, redaktionellt eller tekniskt utvecklingsarbete som ligger utanför branschorganisations normala verksamhet och vars kostnader klart kan särskiljas från kostnaderna för branschorganisations löpande verksamhet.

Bidrag utgår endast för projekt vars totalkostnad uppgår till minst 300 000 kronor. Bidraget bestäms till en tredjedel av totalkostnaden.

2.4.4 Särskilda bestämmelser om nyhetsbyråsamverkan

37 § Bidrag för nyhetsbyråsamverkan utgår med ett belopp för varje tidning med fullt produktionsbidrag eller med etableringsstöd som för helt år abonnerar på byråns tjänster. Bidragsbeloppet är 30 000 kronor om abonnenten är en flerdagartidning och 20 000 kronor om abonnenten är en fådagartidning.

2.5 Samdistributionsrabatt

2.5.1 Krav på tidningar och distributionsföretag

38 § Samdistributionsrabatt utgår för varje abonnerat exemplar av dagstidning som distribueras av distributionsföretag eller av postverket i lantbrevbäringsturer eller särskilda tidningsutdelningsturer under förutsättning att minst två tidningsföretag deltar.

39 § Tidningsföretag skall för att få samdistributionsrabatt skriftligen förbinda sig att

- 1 avstå från egen distribution av abonnerad dagstidning inom alla områden där rabatterad samdistribution förekommer och vilken påbörjas vid en tidpunkt då den egna tidningen kan medfölja
- 2 överlämna hela distributionsarbetet till postverket respektive distributionsföretaget i varje område där tidningen deltar i rabatterad samdistribution.

Distributionsföretag får med presstödsnämndens medgivande anlita tidningsföretag eller företag som ägs av eller ingår i koncern med tidningsföretag som underentreprenör. Medgivande får lämnas endast om särskilda skäl föreligger för en sådan ordning och förutsatt att

- 1 övriga tidningsföretag som deltar i samdistributionen inom det ifrågakommande distributionsområdet godtar att underentreprenören anlitas
- 2 distributionsföretaget och underentreprenören samtycker till att dessa övriga tidningsföretag efter framställning till presstödsnämnden skall kunna få de uppgifter som behövs för att kunna bedöma kostnader och kostnadsfördelning för en planerad eller pågående samdistribution.

40 § Två distributionsföretag får samtidigt svara för rabattberättigad samdistribution inom ett distributionsområde om presstödsnämnden nedger det.

Postverkets särskilda tidningsutdelningsturer, med undantag av lantbrevbäringsturer, anses i detta sammanhang som distributionsföretag.

2.5.2 Förmedling av rabatt

41 § Presstödsnämnden betalar ut det belopp som motsvarar rabatten till distributionsföretaget eller postverket. Företaget och verket tillgodoför tidningsföretaget dess andel av detta belopp.

42 § Distributionsföretag får förmedla samdistributionsrabatt endast om företaget skriftligen förbinder sig att

- 1 inom sitt verksamhetsområde anordna samdistribution där förutsättningar för rabatterad samdistribution föreligger
- 2 för tidningsföretag som har undertecknat förbindelse enligt 39 § tillämpa en sådan prissättning för samdistribution att storleken av den enskilda tidningens abonnerade upplaga inom distributionsområdet inte inverkar på distributionsavgiften för distribuerat exemplar, dock att om väsentliga kostnadsskillnader föreligger på grund av tidningarnas olika vikt per exemplar prissättningen så långt som möjligt skall anpassas härtill på så sätt att den tyngre tidningen bär den merkostnad som den högre vikten medför
- 3 hålla samdistributionen öppen för samtliga dagstidningar som vid tiden för samdistributionens början finns tillgängliga på orten
- 4 delge anbud på samdistribution inom ett distributionsområde till samtliga dagstidningar som har undertecknat förbindelse enligt 39 § vid en och samma tidpunkt
- 5 endast samdistribuera sådan dagstidning vars upplaga är i huvudsak betald och har ett abonnemangspris som inte uppenbart avviker från vad tidningar har i den kategori som tidningen tillhör.

Förbindelse som avses i första stycket skall distributionsföretaget ge in till presstödsnämnden.

43 § Distributionsföretag får inte förmedla samdistributionsrabatt om distributionsföretaget ägs av eller ingår i koncern med ett eller några få tidningsföretag. Sådant distributionsföretag får med presstödsnämndens medgivande förmedla samdistributionsrabatt om distributionsföretaget först samtycker till att tidningsföretag som berörs av samdistribution som anordnas av distributionsföretaget efter framställning till presstödsnämnden skall kunna få de uppgifter som behövs för att kunna bedöma kostnader och kostnadsfördelning för en planerad eller pågående samdistribution.

44 § Skall samdistributionsrabatt förmedlas av postverket, skall verket iakttä de i 42 § 2, 3 och om det blir aktuellt, även i 4 samt 5 angivna villkoren, om regeringen inte föreskriver annat.

45 § Samdistributionsrabatt utgår årligen med 8 öre per exemplar för de första 10 000 000 rabattberättigade exemplaren, med 6 öre per exemplar för

exemplaren mellan 10 000 000 och 21 000 000 och med 5 öre per exemplar för exemplaren däröver.

46 § Har tidningsföretag inte iakttagit förbindelse som avses i 43 § skall företaget till presstödsnämnden betala ett belopp som motsvarar vad företaget oriktigt har fått. Tidningsföretaget kan dock befrias från sådan skyldighet om det finns synnerliga skäl för det.

2.6 *Lån ur pressens lånefond*

47 § Tidningsföretag som ger ut dagstidning kan få lån såväl för investering som för annan åtgärd som bedöms vara nödvändig för att stärka företagets konkurrensförmåga på längre sikt. Lån får även beviljas företag som ägs gemensamt av två eller flera tidningsföretag och svarar för sådan produktion av dagstidningar som sker i samverkan mellan två eller flera tidningsföretag. Lån får dock inte beviljas för sådant projekt som bedöms kunna finansieras på den allmänna kreditmarknaden till normala marknadsmässiga villkor och på ett från företagets synpunkt betryggande sätt.

Lån skall företrädesvis ges för projekt som syftar till kostnadsbesparingar genom samverkan mellan tidningsföretag. Lån för investering på ort, där teknisk samverkan mellan tidningsföretag bedöms möjlig, får inte beviljas till projekt som inte avser sådan samverkan. Detta gäller dock inte i sådana fall där berörda tidningsföretag allvarligt har prövat förutsättningarna för samverkan men inte kunnat enas om formerna för denna.

Lån får dessutom beviljas tidningsföretag som oundgängligen behöver tillskott av medel för att utgivningen skall kunna fortsättas medan företaget rekonstrueras.

48 § Lån lämnas för bestämd tid och skall återbetalas enligt plan som presstödsnämnden fastställer. Därvid får bestämmas att lån skall vara amorteringsfritt under högst fem år räknat från första lyftningsdagen.

Lånetiden får inte vara längre än tjuugo år om inte särskilda skäl talar för det.

49 § Presstödsnämnden bestämmer om och vilken säkerhet som skall ställas för lånet. Är lånetiden längre än tio år, skall om möjligt säkerhet ställas för lånet i form av inteckning i fast egendom eller tomträtt.

50 § Presstödsnämnden kan besluta att ränta på lån inte skall utgå under högst tre år räknat från lyftningsdagen. För tiden därefter eller, i fall där räntebefrielse inte medges, från lyftningsdagen till dess betalning sker utgår årlig ränta enligt normalräntan för lån från statens utlåningsfonder.

Presstödsnämnden kan medge ytterligare räntefrihet för en tid av högst två år om särskilda skäl föreligger.

51 § Utgörs säkerhet för lån av inteckning, skall låntagaren under lånetiden hålla den intecknade egendomen nöjaktigt brandförsäkrad.

52 § Låntagare skall i den ordning presstödsnämnden bestämmer redogöra för hur lånet har använts.

53 § Presstödsnämnden får säga upp lån till omedelbar betalning om

- 1 låntagaren har fått lånet genom att lämna oriktiga uppgifter
- 2 låntagare inte fullgör sina förpliktelser i fråga om räntelikvid, amortering eller brandförsäkring
- 3 låntagaren med hänsyn till det ändamål som lånet är avsett för uppenbarligen inte längre bör få ha lånet
- 4 säkerheten för lånet har försämrats i väsentlig mån eller
- 5 låntagaren bryter mot annat villkor som har föreskrivits när lånet beviljades.

3 Ansökan om och utbetalning av stöd

54 § Ansökan om stöd enligt denna förordning skall vara skriftlig. Ansökan om samverkansbidrag görs av tidningsföretagen gemensamt. Avser ansökan sådan branschsamverkan som nämns i 36 § kan den lämnas in av branschorganisation eller annan sammanslutning av tidningsföretag.

Ansökan skall vara åtföljd av de uppgifter och göras senast vid den tidpunkt som för varje stödform anges i denna uppställning.

Stödform	Uppgifter som skall åtfölja ansökan	Senaste tidpunkt för ansökan
1. Produktionsbidrag	Styrkta uppgifter om <ul style="list-style-type: none"> - upplaga - årsvikt per tidningsexemplar - ytvikt på förbrukat papper - annonsandel under 3 kalenderår före budgetåret - total upplaga - spridningsförhållanden under kalenderåret före bidragsåret - täckningstalet 	Senast vid utgången av det kalenderår på vilket bidrag söks. - Avser ansökan bidrag för nyetablerad tidning (se 20 §) får dock ansökan göras t. o. m. mars månad kalenderåret efter bidragsåret
2. Etableringsstöd	Plan för nyetableringen med uppgift om <ul style="list-style-type: none"> - budget - finansieringskällor - planerad redaktionell kapacitet 	

Stödform	Uppgifter som skall åtfölja ansökan	Senaste tidpunkt för ansökan
3. Utvecklingsbidrag	Uppgifter om <ul style="list-style-type: none"> - företagets verksamhet - ekonomiska ställning under de senaste 3 åren - total upplaga - spridningsförhållanden - täckningstalet - marknadsförhållanden och kurrensituation - utvecklingsplan (gäller endast tidningar med produktionsbidrag) 	
4. Samverkansbidrag	Uppgifter om <ul style="list-style-type: none"> - de tidningsföretag som medverkar - omfattningen av samverkan - avtalet om samverkan 	
5. Samdistributionsrabatt	Förbindelse att tidningsföretaget <ul style="list-style-type: none"> - avstår från egen distribution av abonnerad dagstidning inom alla områden där rabatterad distribution förekommer - överlämnar hela distributionsarbetet till postverket resp. distributionsföretaget inom varje distributionsområde där företaget deltar i rabatterad samdistribution 	
6. Lån ur pressens lånefond	Uppgifter om <ul style="list-style-type: none"> - företaget/företagen och dess/deras verksamhet och ekonomiska ställning - ändamålet med lånet 	

55 § Produktionsbidrag, etableringsstöd, och utvecklingsbidrag utbetalas vid de tidpunkter som anges i denna sammanställning

Stödform	Utbetalning sker
1. Produktionsbidrag	Efter den 1 juli det år som bidraget avser
2. Etableringsstöd	En gång i kvartalet med en fjärdedel varje kvartal med början när utgivningen börjar
3. Utvecklingsbidrag	Efter den 1 juli det år som bidraget avser.

56 § Etableringsstöd och lån ur pressens lånefond betalas ut av kammarkollegiet eller av bank om kammarkollegiet bestämmer att sådan skall anlitas.

Lån betalas ut mot skuldförbindelse och de handlingar i övrigt som presstödsnämnden föreskriver. Om bank skall anlitas, ställer kammarkollegiet medel till förfogande efter utbetalningsbesked av presstödsnämnden.

Om bank har anlitats skall återbetalning av lån och räntebetalning göras till banken, som utan dröjsmål skall redovisa de inbetalda medlen till kammarkollegiet.

Samdistributionsrabatten utbetalas av presstödsnämnden genom att nämnden tillställer postverket eller distributionsföretaget belopp som motsvarar rabatten.

4 Presstödsnämnden

57 § Presstödsnämnden har tillsyn över tillämpningen av denna förordning och utfärdar de ytterligare föreskrifter som behövs för verkställigheten av förordningen.

Presstödsnämnden får från företag som ansöker om stöd begära in de upplysningar som nämnden anser sig behöva för sin prövning av ansökan eller annars i fråga som gäller tillämpningen av denna förordning.

58 § Presstödsnämnden får vid sin prövning av en ansökan om stöd från en tidning eller annars vid tillämpningen av denna förordning inte ta hänsyn till vare sig tidningens politiska inställning eller till dess ställningstagande i enskilda frågor.

59 § Presstödsnämndens beslut i ärende om produktionsbidrag, etableringsstöd, utvecklingsbidrag, samverkansbidrag, samdistributionsrabatt eller lån ur pressens lånefond kan inte överklagas.

60 § Bestämmelser om presstödsnämndens organisation och arbetsformer finns i instruktionen (1976:419) för presstödsnämnden.

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1981, då förordningen (1976:336) om statligt stöd till dagstidningar upphör att gälla.

Särskilda bestämmelser för åren 1981-07-01–1986-06-30

Under perioden 1981-07-01–1986-06-30 skall utöver förordningens bestämmelser på försök dessa gälla.

1. Produktionsbidragen och etableringsstödet anpassas till utvecklingen av annonspriserna i dagspressen på så sätt att om dessa priser ändras så ändras utgående bidrags- och stödbelopp i motsvarande mån. För produktionsbidragens del betyder det en anpassning av bidraget per ton förbrukat papper som utgår till flerdagartidningar liksom av de högsta

- resp. lägsta belopp som kan utgå till sådana tidningar och av de belopp som utgår till fådagarstidningar.
2. Annonprisutvecklingen bedöms med utgångspunkt i det bruttopris som ett givet antal tidningar på orter med mer än en flerdagstidning (de s. k. konkurrensorterna) tog ut för annonser i svart/vitt i text på vardagar den 1 januari 1980.
 3. Presstödsnämnden avläser varje år under försöksperioden med början 1981 hur annonspriserna har utvecklats från den 1 januari 1980 resp. från senaste avläsning. Avläsningen görs under första halvåret vid en tidpunkt som nämnden bestämmer. Presstödsnämnden beräknar därefter vilka ändringar som skall göras i bidrags- respektive stödbeloppen. Ändras beloppen iakttas ändringen fr. o. m. det utbetalningstillfälle som följer närmast efter nämndens beslut.

Bilaga: Definitioner av vissa begrepp

Begrepp	Betyder
1. Dagstidning	En allmän nyhetstidning och publikation av dagspresskarraktär som – normalt kommer ut med minst ett nummer varje vecka – har ett innehåll som i huvudsak är skrivet på svenska och – i huvudsak distribueras inom landet
2. Flerdagartidning	En dagstidning som normalt kommer ut med minst 4 nummer varje vecka
3. Fådagartidning	En dagstidning som kommer ut med högst 3 nummer varje vecka
4. Upplaga	En dagstidnings TS-upplaga för vardagar under första halvåret varje kalenderår
5. Utgivningsort	Den kommun där dagstidningens huvudredaktion är belägen
6. Storstadstidning	En dagstidning som har Stockholm, Göteborg eller Malmö som utgivningsort
7. Landsortstidning	En dagstidning som har annan utgivningsort än Stockholm, Göteborg eller Malmö
8. Rikstidning	En dagstidning som – avsätter huvuddelen av sin upplaga utanför utgivningsorten och dessutom en betydande del av den i andra delar av landet än den där tidningen utges – har en abonnerad upplaga på minst 10 000 exemplar
9. Annonsandel	Andelen betalt utrymme av hela tidningsutrymmet under ett kalenderår
10. Pappersförbrukning	En dagstidnings genomsnittliga årliga pappersförbrukning under de tre senaste kalenderåren varvid förbrukningen för varje kalenderår beräknas genom att tidningens upplaga multipliceras med årsvikten per exemplar och annonsandelen dras bort
11. Täckningstal	En dagstidnings genomsnittliga procentuella spridning bland hushållen på utgivningsorten under de tre senaste kalenderåren

Anvisningar till p. 1 (dagstidning):

1. Två eller flera dagstidningar som har till övervägande del samma redaktionella innehåll anses som en dagstidning.
2. Del av en dagstidnings upplaga (edition) anses som en särskild dagstidning om den har ett redaktionellt innehåll som till övervägande del är ett annat än det som finns i en annan edition.

Anvisningar till p. 11 (täckningstal):

1. Presstödsnämnden får bestämma att en dagstidnings täckningstal skall beräknas för del av utgivningsorten eller annat område än utgivningsorten, om det med hänsyn till verksamhetens inriktning är uppenbart att utgivningsorten inte är tidningens egentliga spridningsområde.
2. Uppstår ett brutet tal när täckningstalet beräknas, skall detta avrundas till närmaste hela tal enligt vanliga regler.

1. Lagstiftning	2. Lagutskott	3. Förberedande	4. Upplysning	5. Lagutskott	6. Samrådsutskott	7. Lagutskott	8. Riksdagen	9. Antagande	10. Författning	11. Täckningstal
1. Lagstiftning	2. Lagutskott	3. Förberedande	4. Upplysning	5. Lagutskott	6. Samrådsutskott	7. Lagutskott	8. Riksdagen	9. Antagande	10. Författning	11. Täckningstal

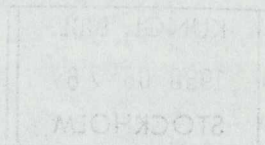
Anvisningar till p. 1 (lagstiftning)

1. För ett helt dagstidningsnummer skall det täckningstal som beräknas för den tidningens utgivningsort användas.
2. Del av en dagstidnings utgivningsort skall användas som täckningsområde om det är uppenbart att den tidningens verksamhet är inriktad på detta område.

Statens offentliga utredningar 1980

Kronologisk förteckning

1. Fjorton dagars fängelse. Ju.
2. Skolforskning och skolutveckling. U.
3. Lärare i högskolan. U.
4. Preskriptionshinder vid skattebrott. B.
5. Förenklad skoladministration. U.
6. Offentlig verksamhet och regional välfärd. I.
7. Kompensation för förvandlingsstraffet. Ju.
8. Privatlivets fred. Ju.
9. Övergång till fasta bränslen. I.
10. Ökad kommunal självstyrelse. Kn.
11. Vildsvin i Sverige. Jo.
12. Mineralpolitik. I.
13. Lönar det sig att tillsätta fluor i dricksvattnet? S.
14. Kärnkraftens avfall. I.
15. Läromedlen i skolan. U.
16. Vissa frågor rörande flerhandikappade. S.
17. Datateknik och industripolitik. I.
18. Att vara skolledare. U.
19. Fler kvinnor som skolledare. U.
20. Jämställdhet i statsförvaltningen. B.
21. Hem och skola. U.
22. Utbyggnad av yrkesmedicinen. A.
23. Statligt kunnande till salu. B.
24. Bättre miljöinformation. Jo.
25. Studiestöd. U.
26. Mot bättre vetande. U.
27. Barn och vuxna. S.
28. Massmediekoncentration. Ju.
29. Vit och trafik. Jo.
30. Den sociala selektionen till gymnasiestadiet. U.
31. Offentlighetsprincipen och ADB. Ju.
32. Stödet till dagspressen. U.

Statens offentliga utredningar 1980

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Fjorton dagars fängelse. [1]
- Kompensation för förväldningsstraffet. [7]
- Privatlivets fred. [8]
- Massmediekoncentration. [28]
- Offentlighetsprincipen och ADB. [31]

Socialdepartementet

- Lönar det sig att tillsätta fluor i dricksvattnet? [13]
- Vissa frågor rörande flerhandikappade. [16]
- Barn och vuxna. [27]

Budgetdepartementet

- Preskriptionshinder vid skattebrott. [4]
- Jämställdhet i statsförvaltningen. [20]
- Statligt kunskande till salu. [23]

Utbildningsdepartementet

- Skolforskning och skolutveckling. [2]
- Lärare i högskolan. [3]
- Förenklad skoladministration. [5]
- Läromedlen i skolan. [15]
- Utredningen om kvinnliga skolledare. 1. Att vara skolledare. [18]
- 2. Fler kvinnor som skolledare. [19]
- Hem och skola. [21]
- Studiestöd. [25]
- Mot bättre vetande. [26]
- Den sociala selektionen till gymnasietadiet. [30]
- Stödet till dagspressen. [32]

Jordbruksdepartementet

- Jakt- och viltvårdsberedningen. 1. Vildsvin i Sverige. [11] 2. Vilt och trafik. [29]
- Bättre miljöinformation. [24]

Arbetsmarknadsdepartementet

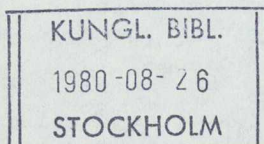
- Utbyggnad av yrkesmedicinen. [22]

Industridepartementet

- Offentlig verksamhet och regional välfärd. [6]
- Övergång till fasta bränslen. [9]
- Mineralpolitik. [12]
- Kärnkraftens avfall. [14]
- Datateknik och industripolitik. [17]

Kommundepartementet

- Ökad kommunal självstyrelse. [10]

LiberFörlag
Allmänna Förlaget

ISBN 91-38-056
ISSN 0375-250